

การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ

สารนิพนธ์
ของ
เหมพรรณ โนทะยะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
พฤษภาคม 2549

การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ

บทคัดย่อ
ของ
เหมพรรณ โนทะยะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
พฤษภาคม 2549

เหมพรรณ โนทะยะ. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ กศ.ม
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ประกอบ
การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม
ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่นจากการใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน
อัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
(Cluster Random Sampling) จำนวน 47 คน เป็นกลุ่มทดลองทั้งหมด ได้รับการพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่นจากการใช้แบบฝึกทักษะ
ความคิดสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยและ
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-
Posttest Design และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มี
พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE EXERCISES ON CREATIVE
THINKING SKILLS OF MATHAYOMSUKSA I STUDENTS AT
ASSUMPTION COLLEGE, BANGKOK.

AN ABSTRACT
BY
HEAMMAPHUN NOTAYA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

May 2006

Heammaphun Notaya. (2006). *The Development of Thai Language Exercises on Creative Thinking Skills of Mathayomsuksa I Students at Assumption College, Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist. Prof. Sumanin Rungruangtham.

The purpose of this research was to develop Thai language exercises on creative thinking skills and study the development of creative thinking skills in the aspects of their original fluency and flexibility by using the exercises on creative thinking skills.

Forty-seven students studying in Mathayomsuksa I at Assumption College, Bangkok, in 2005 Academic Year, acquired by the methodology of 'Cluster Random Sampling' were employed in the study as the sample group. All of their creative thinking skills were experimentally developed in the aspects of their original fluency and flexibility.

The exercises on creative thinking skills were employed as the experimental equipment of the research. The "One Group Pretest-Posttest Design" was used in the study and the "t-test for Dependent Samples" was employed to analyze the acquired data.

The results of the study indicate that the creative thinking skills of the students taught by the exercises on creative thinking skills are enhanced and have the statistically significant difference at .01.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ

สารนิพนธ์
ของ
เหมพรรณ โนทะยะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ ของ เหมพรรณ โนทะยะ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ขาดิกานนท์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ประธานคณะกรรมการฯ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาทิกานนท์ กรรมการฯ ซึ่งให้คำปรึกษาและเสนอแนะตลอดจน
ช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยจนมีคุณภาพ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจ
แก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสทาวิชาให้กับผู้วิจัยในการศึกษาหลักสูตร
สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนภาษาไทย)

ขอขอบพระคุณ ภราดาอานันท์ ปรีชาวุฒิ และ ภราดาสุรสิทธิ์ สุขชัย ที่สนับสนุนให้
ผู้วิจัยได้มาศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครูในกลุ่มสาระภาษาไทย รวมทั้งบุคลากรของโรงเรียนอัสสัมชัญ
ทุกท่านที่มีส่วนในการแนะนำ ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1/6 ปีการศึกษา 2548 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองการทำวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษา (การสอนภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว “โนทะยะ” และ “กลมดวง” ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ
คอยให้กำลังใจ ด้วยความรักและความห่วงใยตลอดมา ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู
อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เหมพรรณ โนทะยะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
สมมติฐานของการวิจัย	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย	6
การฟัง	6
การสอนพูด	11
การสอนอ่าน	15
การสอนเขียน	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	30
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	30
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	33
การวัดความคิดสร้างสรรค์	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	42
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก	44
ความสำคัญของแบบฝึกต่อการฝึกทักษะ	44
หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก	44
หลักการสร้างแบบฝึก	46
ลักษณะของแบบฝึกที่ดี	47
ประโยชน์ของแบบฝึก	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	55
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	55
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	56
การจัดกระทำข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
ความมุ่งหมายของการวิจัย	63
สมมติฐานของการวิจัย	63
วิธีดำเนินการวิจัย	63
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผลการวิจัย	65
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก	74
ภาคผนวก ข	136
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	139

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	54
2 ตารางการฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1	57
3 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยจำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการฝึก	61
4 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและ หลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย	62
5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการสอบความคิดสร้างสรรค์	137

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศต้องเริ่มที่การพัฒนาการศึกษา เนื่องจากประเทศจะเจริญได้ ย่อมต้องอาศัยพลเมืองที่มีการศึกษาดี มีความรู้ ความเข้าใจ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนา ศักยภาพของมนุษย์ตามที่สังคมต้องการ มนุษย์เป็นผู้มีความคิดซึ่งดูได้จากเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักการศึกษาและนักจิตวิทยาต่างให้ความสำคัญ ความสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความคิดมากขึ้น และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวไว้ว่า การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญ งอกงามของบุคคลโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา พร้อมกำหนดให้มีระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบ การประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542) สำหรับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนด เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษามีการจัด กิจกรรมและการเรียน การสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกล่าวไว้ว่า นักเรียนต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน และรักการค้นคว้า (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544: 4)

จากข้อความข้างต้น การศึกษาไม่ได้ช่วยให้นักเรียนคิดเป็น การสร้างหลักสูตร ก็กำหนดให้เรื่องความคิดเป็นเรื่องสำคัญ การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีความ เกี่ยวข้องกับความคิดอย่างกลมกลืน โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต เพราะในการสอนของครูผู้สอน ไม่สามารถจะสอนทุกสิ่งทุกอย่างให้ได้ นักเรียนต้อง รู้จักคิดค้นคว้าด้วยตนเอง ในการเรียนการสอนทุกแขนงวิชาย่อมถ่ายทอดโดยใช้ภาษาไทย เป็นสื่อกลางให้เกิดการเรียนรู้และความคิด ภาษาไทยเป็นภาษาในตระกูลคำโดด มีวิวัฒนาการ มานาน คนไทยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและการสื่อสารทั้งการพูด การอ่าน

การฟัง และการเขียน ซึ่งก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยจึงมีความสำคัญ และจำเป็นมากที่สุด ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2548: 19 – 20)กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา คือ รูปธรรมอย่างหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ที่ปรากฏในกระบวนการสื่อสารทางภาษาของมนุษย์ ซึ่งอาจปรากฏในรูปของคำพูด คำร้อง คำประพันธ์ หรืองานเขียนต่างๆ ทั้งที่เป็นมุขปาฐะและลายลักษณ์อักษรซึ่งเป็นถ้อยคำ สำนวน โวหาร สัญลักษณ์ และวิธีการต่างๆ ในการส่งสาร และสื่อสาร

ในปัจจุบันภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก เพราะเป็นวิชาที่น่าเบื่อหน่าย ไม่น่าสนใจ ไม่เห็นความสำคัญ และวิธีสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนก็ไม่เอื้อต่อการคิดของนักเรียน ครูผู้สอนมุ่งในการถ่ายทอดเนื้อหามากเกินไป มุ่งแต่ความจำจึงมีผลทำให้นักเรียนไม่รู้จักคิด ดังนั้นจึงมีนวัตกรรมและสื่อใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายเพื่อให้นักเรียนสนใจเรียนภาษาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและใช้ทักษะกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน การใช้แบบฝึกทักษะในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่น่าสนใจ และจะเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความชำนาญที่ฝึกคิดทั้งในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่นจากการใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้านี้

1. ได้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย เพื่อสามารถนำไปใช้สอนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่นของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 5 ห้อง รวม 235 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ได้จากการสุ่มห้องเรียน อย่างง่าย (จับฉลาก) จำนวน 1 ห้อง จำนวน 47 คน

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยใช้เวลาในการสอน 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย หมายถึง แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบบฝึกประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่น มีจำนวนทั้งหมด 12 แบบฝึก โดยพัฒนาแบบฝึกตามรูปแบบของวิลเลียม (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2548: 33 – 34 ; อ้างอิงจาก William. 1980)

2. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถภายในตัวนักเรียนที่จะแสดงออกในเรื่องความคิดหลายแง่หลายมุมในการแก้ปัญหา การประดิษฐ์สิ่งใหม่หรือเป็นความสามารถในการปรับปรุงดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีรูปแบบใหม่ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ประกอบด้วย

2.1 ความคิดคล่องตัว หมายถึง ความสามารถในการคิดคำตอบได้จำนวนมากในเวลาที่กำหนด

2.2 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความพร้อมที่จะเปลี่ยน แนวทาง หรือ ดัดแปลงข้อมูลให้ได้หลาย ๆ แนวทาง

2.3 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ไม่เหมือนใคร หรือ คิดสิ่งที่ดูเหมือนไม่สัมพันธ์กันให้เข้ากันได้

3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึก โดยแบบทดสอบประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่น

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย
 - 1.1 การฟังการสนทนา
 - 1.2 การสอนอ่าน
 - 1.3 การสอนเขียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
 - 2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
 - 2.3 การวัดความคิดสร้างสรรค์
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
 - 3.1 ความสำคัญของแบบฝึก
 - 3.2 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
 - 3.3 หลักการสร้างแบบฝึก
 - 3.4 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
 - 3.5 ประโยชน์ของแบบฝึก
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย

การใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนและครูผู้สอน เช่น การถามคำถาม การตอบคำถาม การบรรยาย การวิจารณ์แสดงความคิดเห็น สิ่งเหล่านี้ย่อมจะต้องใช้ทักษะทางภาษาอันได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยเป็น การสื่อสาร (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. 2547) ดังนั้นการฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 นี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญมากจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของการเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ภาษาเป็นเครื่องช่วยในการค้นคว้าหาเหตุผล สามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการติดต่อและเป็นเครื่องช่วยในการประกอบอาชีพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนเนื้อหาวิชา จึงควรมุ่งให้นักเรียนมีโอกาสขยายประสบการณ์ และปรับปรุงวิธีการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายดังนี้

1.1 การฟัง

การฟังเป็นศิลปะอย่างหนึ่งซึ่งต้องใช้ไหวพริบและความคิดริเริ่มและเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นสื่อกลางของการเรียนวิชาต่างๆ นอกจากนี้ความสามารถในการฟังยังส่งผลถึงความสามารถในด้านอื่นๆ อีกด้วย

การฟังเป็นทักษะหนึ่งที่ต้องฝึกฝน เพราะเป็นกระบวนการในการสื่อความคิดที่จำต้องใช้เช่นเดียวกับทักษะอื่น ในการฝึกฟังต้องควบคู่ไปกับการพูดจึงจะได้ผลดี เพราะได้ฝึกทั้งสองทักษะที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดไปพร้อมๆ กัน ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาในการฝึกไปด้วย

โดยปกติ การฟังเป็นทักษะที่จะฝึกให้ได้ผลนั้นยากกว่าการอ่าน คือ

1. ขอบเขตการฟังของนักเรียนนั้นย่อมกว้างขวางมากกว่าการอ่าน ซึ่งบางลักษณะนักเรียนอาจได้ยินเท่านั้น
2. โดยปกติการฟังนั้น ผู้ฟังไม่มีโอกาสทบทวน เพราะการฟังจะผ่านพ้นไปโดยเร็ว ไม่อาจย้อนกลับได้ นอกจากจะมีเครื่องบันทึกเสียงเท่านั้น
3. ครูผู้สอนมักจะสนใจที่จะสอนอ่านมากกว่าสอนฟัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเองไม่เคยถูกสอนมาก่อน

ลักษณะของการฟังที่ดี

1. มีสมาธิ ความตั้งใจ และสนใจ
2. การได้ยินแจ่มชัด
3. การติดตามเรื่องราวที่ได้ยิน และลำดับเหตุการณ์ถูกต้อง
4. เข้าใจเรื่องราว โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์เดิม ช่วยแปลใจความ
5. จับใจความ ย่นย่อเรื่องราวได้ อาจเห็นคล้ายหรือโต้แย้ง โดยสอดคล้องความคิดเห็นส่วนตัวและบันทึก
6. รู้จักถามความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกต หาข้อยุติเรื่องที่ขัดแย้ง

7. รู้จักวิจารณ์ ประเมินเรื่องราวที่ฟังทุกครั้ง

ประโยชน์ของการฟัง

การรู้จักฟัง หรือฟังเป็น (Listenable) และเข้าใจความหมาย อาจใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น

1. เพื่อสื่อความหมาย ความคิด โดยการสนทนาให้เข้าใจตรงกัน
2. ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน ฟังบทร้อยกรอง คำประพันธ์ ดนตรี ขับร้อง
3. ฟังเพื่อขยายประสบการณ์ เพิ่มความรู้ รับคำแนะนำ ปฏิบัติตาม
4. ฟังเพื่อรู้จักใช้ดุลยพินิจ ขบคิด ทบทวน เปรียบเทียบประสบการณ์เดิม

ซึ่งน้ำหนัก เลือกตัดสินใจ ประเมินเรื่องที่ได้รับฟังมา

การฟังของนักเรียน อาจแบ่งได้ 2 อย่าง ตามลักษณะจุดประสงค์ที่จะให้ฟังเป็น

1. Passive Listening ตามแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเดิมมุ่งให้ผู้ฟังต้องฟังโดยไม่มีโอกาสแสดงออกอย่างที่เราเรียกว่า Passive Listening ปัจจุบันเราใช้การฟังแบบนี้เฉพาะเรื่อง เช่น ฟังดนตรี ฟังนิทานหรือคำบรรยาย เด็กประถมศึกษาใช้การฟังแบบนี้ในห้องเรียนน้อยมาก เพราะต้องใช้สมาธิในการฟังยาวนานเหมาะสำหรับผู้ใหญ่ หากจะใช้ในการสอนก็คงจะได้ประโยชน์น้อยมาก

2. Active Listening การฟังที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกไปด้วย เช่น ฟังนิทานแล้วแสดงท่าทางประกอบ ฟังแล้วปฏิบัติตาม หรือแสดงออกโดยการส่งเสียง ชักถามได้ในด้านการเรียนการสอน สำหรับประถมศึกษาส่งเสริมโดยใช้การฟังที่นักเรียนได้มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการฟัง

ความมุ่งหมายของการสอนฟังในระดับมัธยม

1. ให้มีมารยาทในการฟัง
2. ให้มีทักษะและความสามารถในการฟัง กล่าวคือ ตั้งใจแน่วแน่ ฟังเข้าใจ ความหมายตรงตามความประสงค์ของผู้พูด และสามารถเก็บใจความสำคัญได้ถูกต้องแม่นยำ
3. ให้มีวิจาร์ณญาณในการฟัง รู้จักใช้ความคิด เหตุผล รู้ว่าสิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดไม่ควรเชื่อ
4. ให้ได้ความรู้อันเป็นทางส่งเสริมสติปัญญา
5. ให้รู้คุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง
6. ให้ได้ความเพลิดเพลินอันเป็นทางส่งเสริมความเจริญทางจินตนาการ

ความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์

สาเหตุที่ทำให้การฟังไม่บังเกิดผลดี ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่น

1. เรื่องที่พูด อาจยากเกินไป เกินพื้นฐานประสบการณ์เดิมของผู้ฟังที่จะรู้เรื่อง การใช้ภาษาไม่เหมาะกับระดับผู้ฟัง

2. ขาดความสนใจ ผู้ฟังไม่เล็งเห็นประโยชน์ของเรื่องที่จะฟัง เนื้อเรื่องควรจะต้องพิจารณาให้อยู่ในกรอบความสนใจของผู้ฟัง
3. ช่วงเวลาแห่งการฟัง ความยาวนานที่ต้องฟัง รวมทั้งสิ่งรบกวนต่างๆ มีมาก ได้ยินไม่ชัด บรรยากาศ ความสะอาดสบายในการฟัง สถานที่และอื่นๆ
4. ศิลปะในการพูดของผู้พูดต้องรู้จักใช้เสียงหนักเบา อุปมาอุปไมย ระดับภาษา ตลอดจนการสอดแทรกอารมณ์ขัน
5. บรรยากาศในการฟัง อุณหภูมิของห้อง แสงเสียงไม่ดีพอ
6. ผู้ฟังไม่ได้รับการฝึกให้เป็นนักฟังที่ดี

แนวการสอนฟัง

การฝึกทักษะในการฟังนี้ อาจจะนำไปฝึกได้ในวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนครูผู้สอนต้องชี้ให้นักเรียนเห็นว่า การฟังเป็นทางที่จะส่งเสริมความรู้ให้นักเรียนได้เพิ่มพูนไม่มีที่สิ้นสุด เนื้อหาที่จะนำมาฝึกจะต้องเหมาะสมกับชีวิตประจำวัน ความสนใจ และระดับชั้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจของนักเรียน แล้วครูผู้สอนสามารถจะดึงวิชาอื่นเข้ามาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี

แนวการสอนให้เกิดทักษะในการฟัง มีดังนี้

1. ฝึกมารยาทในการฟัง

1.1 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับมารยาทต่างๆ ไปของการฟัง เช่น มารยาทในห้องประชุม ในโรงมหรสพ ที่สาธารณะอื่น ตลอดจนการเปิดวิทยุส่วนตัวฟังมิให้เป็นการรบกวนผู้อื่น

1.2 ส่งเสริมในด้านการปฏิบัติ โดยจัดให้มีประสบการณ์ต่างๆ เช่น

- ฟังผู้สอนและเพื่อนพูดในชั้น
- เชิญวิทยากรมาพูดให้ฟังในห้องประชุม
- ฟังโอวาทครูใหญ่หรือผู้ที่มาเยี่ยม
- ฟังอภิปราย ปาฐกถา ได้วาทิ
- ฟังพระธรรมเทศนา
- นำไปฟังดนตรี ชมละครหรือภาพยนตร์

2. การเก็บใจความสำคัญ

2.1 ฝึกเก็บใจความโดยตั้งคำถามช่วยความจำด้วยหัวข้อสั้นๆ ว่าใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร

2.2 ฝึกการเก็บใจความสำคัญโดยฟังสิ่งเหล่านี้

- จดหมายธุรการหรือส่วนตัว
- ข่าวที่น่าสนใจ คำปราศรัยของบุคคลสำคัญ
- เรื่องความที่ดี

- นิทานเรื่องสั้น
- ประสบการณ์ที่ครูผู้สอนหรือเพื่อนเล่า
- ชีวิตประวัติของบุคคลสำคัญ

3. การสอนให้มีวิจารณญาณในการฟัง

3.1 สอนให้พิจารณาว่าสิ่งที่ฟังนั้นมีลักษณะอย่างไร เป็นคำบอกเล่า

หรือข้อเท็จจริง

3.2 สอนให้ฟังสิ่งต่างๆ เหล่านี้แล้ววิจารณ์ คือ

- ข้อความที่เป็นการโฆษณาจากหนังสือพิมพ์
- ข้อความที่เชิญชวนหรือแนะนำให้ฟังสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- บทความที่วิจารณ์ เหตุการณ์หรือเรื่องราว
- คำบรรยายของวิทยากร
- เรียงความหรือรายงานของเพื่อน
- ข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์
- การอภิปรายปาฐกถา หรือโต้วาที
- เรื่องจริงเรื่องสมมติที่เพื่อนในชั้นเล่า

4. การฟังเพื่อให้ได้ความรู้เป็นทางส่งเสริมสติปัญญา

4.1 สอนให้จัดหัวข้อความรู้ที่ได้จากการฟัง

4.2 จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการฟังที่สามารถจัดให้ เช่น

- ฟังความรู้รอบตัวที่เพื่อนเล่า
- ฟังบทความต่างๆ เกี่ยวกับจริยศึกษา ประเพณีไทย เรื่องน่ารู้

จากสารคดีท่องเที่ยว

- บทละคร นวนิยายที่ให้ความรู้

5. สอนให้รู้คุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง

5.1 สังเกตว่าสิ่งที่ฟังเป็นอะไร มีคุณค่าตรงไหน เช่น คุณค่าในความเพลิดเพลิน คุณค่าในการส่งเสริมศีลธรรมวัฒนธรรมคุณค่าในความไพเราะงดงามและในแง่ความคิดที่มีประโยชน์

5.2 ส่งเสริมความสนใจและความรู้คุณค่า โดยจัดให้ฟังสิ่งต่างๆ เช่น

- บทร้อยกรองจากวรรณคดี บทเพลงในวรรณคดี
- นวนิยายที่แฝงคติธรรม
- คำประพันธ์ที่ชนะการประกวด
- พระธรรมเทศนา
- คติพจน์
- การอ่านทำนองเสนาะ
- สำนวนพรรณนาความงามของธรรมชาติ

6. การส่งเสริมให้มีความเจริญทางจินตนาการ ให้มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์

6.1 ฝึกให้รู้จักคิดคำนึงเมื่อได้ยินเสียงเพลง เสียงการอ่านทำนองเสนาะหรือเรื่องราวต่างๆ

6.2 ส่งเสริมให้เจริญทางจินตนาการ โดยการจัดฟังสิ่งที่ส่งเสริมการคิดแล้ววาดภาพประกอบ หรือแปลงบทร้อยกรองในวรรณคดี แต่งบทร้อยกรอง สนม ครูทเมือง (2528: 30 – 31) ได้เสนอแนะการสอนทักษะการฟังไว้ว่า

1. ต้องสอนให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการฟัง
2. การสอนทักษะการฟังควรใช้สื่อต่างๆประกอบการสอน
3. การสอนควรส่งเสริมให้ช่วยตนเองมากที่สุด
4. การสอนทักษะการฟังต้องให้สัมพันธ์กับทักษะอื่นๆด้วย
5. การสอนทักษะการฟังต้องให้นักเรียนมีมารยาทในการฟัง
6. การสอนทักษะการฟังต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้

นักเรียน

7. สอนให้รู้จักการฟังที่ดี เป็นคนใจกว้าง
8. สอนให้รู้จักฟังบ่อย ฟังอย่างสม่ำเสมอ
9. เลือกเรื่องที่จะฟังและเป็นประโยชน์
10. ควรนำเกม กิจกรรม แบบฝึก มาช่วยส่งเสริมการฟัง

อุปกรณ์ในการฝึกทักษะฟัง

นอกจากจะฟังเสียงพูดของครูผู้สอนและเพื่อนแล้ว การมีอุปกรณ์ช่วยในการฝึกจะทำให้การเรียนการสอนสนุกและมีความหมายยิ่งขึ้นโดยการใช้อุปกรณ์เหล่านี้

1. เครื่องบันทึกเสียง
2. เครื่องเล่นแผ่นเสียง
3. วิทยู
4. โทรทัศน์
5. ไมโครโฟน

ข้อเสนอแนะในการฝึกฟัง

1. ควรจัดการฟัง เป็นส่วนหนึ่งของบูรณาการในการสอนภาษา กล่าวคือ ทุกบทเรียน ครูผู้สอนควรเน้นกิจกรรมการฟังและพูดและตรวจสอบแก้ไขโดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัว
2. จัดห้องเรียน ให้เหมาะที่จะอำนวยความสะดวกในการฟังพูด บรรยากาศระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนดี ปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก ครูผู้สอนไม่ต้องพูดตะเบ็งเสียง

3. พัฒนาความพร้อมในการฟังพูด โดยกำหนดบทเรียนให้เหมาะสมกับพื้นฐานประสบการณ์

4. กำหนดจุดประสงค์ในการฟังให้ชัดเจน เช่น

4.1 ฟังเพื่อจับใจความสำคัญ หรือสรุปความคิดรวบยอด

4.2 ฟังเพื่อจดบันทึก

4.3 ฟังเพื่อจับความได้ถูกต้อง เก็บความได้รายละเอียดตรงกับ

เจตนาของผู้พูด

4.4 ฟังเพื่อสังเกตรูปแบบของการพูด ปาฐกถา ได้ว่าที่ อภิปราย

สุนทรพจน์

4.5 ฟังเพื่อความเพลิดเพลินและก่อให้เกิดจินตนาการ

4.6 ฟังเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์

4.7 ฟังเพื่อแสดงความคิดโต้แย้ง

4.8 ฟังเพื่อจับคำเพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องกับสิ่งที่ผู้พูดพูด

4.9 ให้นักเรียนได้ฟังดังที่วางจุดประสงค์ไว้ ประเมินผลโดย

สมาธิ

5. เน้นให้รู้จักฟัง ฝึกสมาธิในการฟัง ฟังแล้วเลียนเสียงได้ ฟังแล้ว

ทวนคำหรือประโยคได้

6. เน้นให้รู้จักฟังอย่างใช้ดุลพินิจ เลือกประเมินค่าว่าจริงไม่จริง ควรเชื่อ

หรือไม่ควรเชื่อ

7. ช่วงระยะเวลาแห่งการฟังพอเหมาะกับช่วงความสนใจผู้เรียน

10 – 15 นาที ในระยะประถมต้น 25 – 30 นาที ประถมปลาย หรือ 30 – 45 นาที ในระดับมัธยม ฯลฯ และนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการฟัง

8. ให้รู้จักใช้ประโยชน์จากการฟัง เช่น ฟังแล้วนำมาประชุมกลุ่ม

ทำความเข้าใจวางแผนปฏิบัติ จัดกิจกรรมที่ครูผู้สอนมอบหมาย ประเมินผลการฟังเรื่องราวต่างๆ ได้ว่า ข้อเสนอแนะ คำสั่ง เข้าใจกันทั่วถึงตรงกัน

9. หากเป็นไปได้ทางโรงเรียนควรมีเครื่องมือในการบันทึกการฟังการพูด

เช่น เครื่องบันทึกเสียงวิทยุ โทรทัศน์

10. ควรประสานงานกับทางบ้านเพื่อหาทางส่งเสริมการฟัง

1.2 การสอนพูด

ภาษาไทยได้กำหนดถ้อยคำที่แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคิด ดังนี้

1. รู้ลึก

2. นึก

3. คิด

4. คำนวณ

5. คาดหวัง

6. ผัน

การฝึกคิดต้องให้นักเรียนแสดงกิจกรรมอื่นๆประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดและการเขียน (คำหมาน คนไค. 2545: 10 – 11)

จุดประสงค์ในการสอนพูดในระดับประถม

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกล้าที่จะพูด แสดงความคิดเห็น ความต้องการของตน
2. เพื่อที่จะให้รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการพูด สอดคล้องกับเวลา สถานที่และบุคคล
3. เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะในการพูดอันเป็นทักษะหนึ่งในการสื่อความหมาย โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัย
4. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มของตนและสนใจที่จะพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน ตลอดจนรู้จักหาทางยุติธรรมข้อขัดแย้งได้

จุดมุ่งหมายในการฝึกพูดในระดับมัธยม

1. ใช้ภาษาพูด สื่อความหมายให้เข้าใจตรงจุดประสงค์ของตนได้
2. อธิบายเนื้อหาสาระของเรื่องที่พูดได้โดยมีลำดับอย่างมีระเบียบ
3. ชี้แจงความคิดรวบยอด ที่ได้จากการอ่าน และฟังได้ถูกต้อง
4. กล่าววิจารณ์โดยใช้เหตุผลในการพิจารณาแง่คิดหรืออุดมการณ์ต่างๆ ได้
5. พูดแสดงความคิดเห็นในการประชุมกลุ่ม และการอภิปรายแบบต่างๆ ได้
6. ให้ข้อคิดเห็นในการฟังโต้แย้ง หรือสนับสนุนประเด็นต่างๆ ได้อย่างมีน้ำหนัก เช่น การโต้แย้งในการพูดในการประชุม
7. วิเคราะห์และแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

8. สนทนาโต้ตอบในเนื้อหาสาระทางวิชาการได้อย่างถูกต้องหลักวิชา

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยในการสอนพูดให้ได้ผล

1. ความรู้สึกอบอุ่นและความมั่นคงทางจิตใจ มีความสำคัญต่อนักเรียนมากที่สุด เพราะจะช่วยให้เด็กนักเรียนกล้าแสดงออก สิ่งที่ควรพึงระวัง ก็คือ อารมณ์ที่ครูผู้สอนแสดงออกนั้นควรเต็มไปด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เห็นใจนักเรียน ไม่จู้จู้กุกกิกและก่อให้เกิดความรู้สึกในด้านดีเสมอ
2. จัดการสอนให้เป็นบูรณาการ การสอนพูดควรเน้นในทุกวิชาที่สอน โดยมุ่งให้เกิดความผสมผสานกันเป็นอันดี ไม่ได้สอนแยกอย่างโดดเดี่ยว

3. แบบอย่างแห่งการพูดของครูผู้สอน นับเป็นส่วนสำคัญที่นักเรียนจะได้แบบอย่าง น้ำเสียง ท่วงทีจังหวะในการพูด การที่นักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีย่อมทำให้เกิดความชื่นชม นับเป็นการส่งเสริมการพูดที่ดีแก่นักเรียน

4. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในการพูด เล่าเหตุการณ์ เล่านิทาน รายงาน อภิปราย และอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อควรระวังในการสอนพูด

การจัดรายการสอนหรือดำเนินการสอนพูดที่ดี ย่อมส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้แนวทางที่จะพูดได้ดี เล็งเห็นคุณค่าของการพูดที่ดี และถือว่าการดำเนินการสอนพูดนี้จะเป็นจุดหมายแห่งการสอนในระยะยาวด้วย

1. ควรระวังว่า การพูดที่ดี และสื่อความหมายที่ได้ผลนั้น ไม่เพียงแต่ฉลาดในการใช้เสียง จะต้องใช้คำพูดให้ถูกต้อง ชัดเจน ได้รับการยอมรับจากผู้ฟัง พูดได้คล่อง โดยมีการลำดับเนื้อเรื่องดี เหมาะกับระดับผู้ฟัง เหมาะกับสถานที่ และเหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์

2. จัดให้การพูดและฟังควบคู่กันไป ฝึกนั่งพูด และตรวจสอบการฟัง ผู้ฟังได้ฟังแล้วมีโอกาสซักถามตั้งข้อสังเกตได้

3. จัดให้พูดตามโอกาส รู้จักดัดแปลงแก้ไขน้ำเสียงให้น่าฟัง ทุ่ม แลมนหนัก เบา ลีลาและท่าทางประกอบให้เหมาะสมน่าสนใจ

4. มีการพัฒนาการพูดให้เหมาะสมกับระดับและวัย เช่น จัดให้มีการเลือกเนื้อเรื่อง ลำดับความคิดเสนอแนวคิด อุทาหรณ์ สรุปเรื่องได้อย่างเหมาะสม

5. พัฒนาให้เกิดบูรณาการ ทั้งทางบุคลิกภาพ ท่าทาง การกระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง การสร้างบรรยากาศ ความรู้สึกเป็นกันเอง และส่งเสริมให้ผู้ฟังได้แสดงออก สนทนาในเนื้อเรื่อง ลักษณะปรึกษาหารือ สัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ต้องการ

กิจกรรมในการฝึกพูด

1. การสนทนาเป็นรายบุคคล ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนตามโอกาส เพื่อเสนอบรรยากาศที่เป็นกันเอง สนทนาสนม

2. ฝึกพูดทวนความ ทวนประโยคได้ถูกต้อง จำข้อความที่ฟังเป็นประโยคได้

3. ฝึกตั้งคำถาม ตอบคำถามให้เหมาะสมกับวัย

4. ฝึกเล่าเรื่องจากภาพชุด อธิบายภาพ บอกรายละเอียดของภาพที่วาดได้

5. ฝึกเล่าเหตุการณ์ประจำวันที่พบเห็น กิจกรรมที่ตนปฏิบัติอยู่

6. ฝึกเล่านิทานที่ได้ฟังมา แล้วมาเล่าให้เพื่อนฟัง

7. ทายปริศนา ทายปัญหาและตอบปัญหา

8. ส่งเสริมการขับร้อง แสดงท่าทางประกอบ

9. แสดงละครประกอบบทเรียน ในเรื่องที่อ่าน

10. เล่นแสดงโดยสมมุติ บทบาทที่จะหาทางแก้ปัญหา

11. ฝึกรายงาน สิ่งที่น่าสนใจ

12. จัดอภิปราย แสดงความคิดเห็น สนับสนุนการฝึกพูด
13. ฝึกโต้ว่าที่ โดยครูผู้สอนช่วยเตรียมปัญหาให้
14. การประชุม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน ปรีक्षाหรือ การวางแผน

ที่ได้รับมอบหมาย

15. การปาฐกถา มีการเตรียมเรื่องกำหนดผู้บรรยายให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง โอกาสที่จะฝึกและสอนพูดนั้นมีอยู่ทั่วไป เพราะในการเรียนการสอนทั้งหลาย การจัดกิจกรรมทุกอย่างย่อมเกี่ยวข้องกับการพูด สามารถสอดแทรกในวิชาอื่นได้ดี ความพยายามสอนให้สัมพันธ์กันในวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นๆ โดยไม่แบ่งแยก จะได้ผลดี

แนวทางในการสอนพูดนั้นต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่จะนำมาใช้ฝึกพูด ควรเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจหรือมีประสบการณ์มาแล้ว ครูผู้สอนอาจกำหนดเรื่องหรือนักเรียนเลือกเรื่องที่จะพูดเอง ต้องแบ่งเวลาให้นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกทางวาจาตามสมควร

วิธีการฝึกพูด ครูผู้สอนควรเฟื่องเลี้ยงเป็นรายบุคคล แนะนำการพูด การแสดงท่าทาง ประกอบการพูด มารยาทในการพูด โดยการฝึกพูดง่ายๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวันเล็กน้อย เสียก่อน ให้นักเรียนได้คุ้นกับวิธีการและประสบความสำเร็จในการพูดเสียก่อน

กิจกรรมที่ควรฝึกเพื่อให้การพูดได้ผลสมความมุ่งหมาย

1. ส่งเสริมพัฒนาการในการใช้ภาษาพูด

- 1.1 แนะนำเกี่ยวกับการฝึกฝนตัวเองให้พูดได้ดี เช่น ต้องสังเกต
ความหมาย การใช้ คำ การเรียงลำดับคำ วิธีพูดที่น่าสนใจ
- 1.2 ให้รวบรวมคำประเภทต่าง ๆ สำนวนโวหาร คำคม
- 1.3 ส่งเสริมการปฏิบัติโดยการจัด
 - พูดหน้าชั้น
 - มีการประชุมฝึกทำหน้าที่ประธานและสมาชิก แสดงความคิดเห็น

ในการประชุม

- สัมภาษณ์เพื่อน และคนอื่น
- รายงานหน้าชั้น
- ฝึกต้อนรับผู้มาเยี่ยมหรือมาในงานโรงเรียน
- ฝึกพูดอภิปราย โต้ว่าที่ ปาฐกถา
- 1.4 สำนวนนักเรียนพูดบกพร่อง
2. การใช้ภาษาพูดสำหรับสื่อความหมายได้ตรงตามประสงค์และสำเร็จ

ประโยชน์

- 2.1 ให้สังเกตการพูดของผู้พูดที่ดีมีคนนิยมมาก
- 2.2 ส่งเสริมในด้านการฝึกปฏิบัติโดยจัดให้มีประสบการณ์ต่างๆ เช่น
 - ฝึกการบอกทิศทาง
 - ฝึกการอธิบาย การติดต่อกับบุคคล

- ฝึกพูดโทรศัพท์
- ประกาศข้อความต่างๆ

3. แสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด แนะนำศิลปะการพูด การพูดที่ไม่ได้เตรียมตัว แสดงความรู้สึกออกมาในเรื่องต่างๆ

4. มารยาทในการพูด

4.1 แนะนำมารยาทในการพูด

4.2 ดูและสังเกตมารยาทของการพูดที่เป็นพิธีการที่ดี และเป็นที่ยอมรับ

4.3 หัดเป็นผู้ประกาศ เป็นโฆษก พูดทางไมโครโฟน

5. ส่งเสริมให้รู้จักใช้จินตนาการ รู้จักเลือกถ้อยคำ

5.1 อธิบายความหมายของจินตนาการ ยกตัวอย่างคำพูดที่เร้าให้เกิดจินตนาการ เช่น ภาพธรรมชาติในวรรณคดี ภูมิประเทศ สภาพความเป็นอยู่และนิสัยใจคอของบุคคล เหตุการณ์ คำพูด

5.2 พิจารณาคำ วลี ข้อความ

5.3 จัดกิจกรรมการฟังแล้วพูดหรือบรรยายความรู้สึกที่ได้ฟัง เช่น ฟังเพลง ฟังนิทาน การอภิปราย ฯลฯ

6. การส่งเสริมให้เกิดทัศนคติและนิสัยที่ดีในการพูด โดย

6.1 ชี้ให้เห็นคุณค่าของการพูดที่ดี

6.2 ฝึกนิสัยการพูดที่ดี

6.3 จัดกิจกรรมการพูดและสังเกตพัฒนาการในการใช้ภาษาของนักเรียน การฟังสัมพันธ์กับการพูด

การฟังเป็นสิ่งที่กระทำควบคู่ไปกับการพูด อาจเป็นตัวเองพูด หรือผู้อื่นพูดก็ได้ การฝึกควรทำ ดังนี้

1. ฟังข้อความแล้วแสดงความคิดเห็น
2. ฟังคำถามแล้วตอบ
3. ฟังคำสั่งแล้วนำไปบอกผู้อื่น
4. ฟังบทความแล้วพูดสรุปสาระสำคัญ
5. ฟังภาษิตแล้วอธิบายและยกตัวอย่างได้

1.3 การสอนอ่าน

การอ่านหนังสือให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยการอ่านแบบฝึกทักษะ กระบวน- การ หลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน ต้องเข้าใจความหมาย เนื้อหา จับใจความสำคัญของเรื่อง มีวิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์ ทักษะต่างๆ จะเกิดขึ้นต้องมีการฝึกฝน

การอ่าน คือ การอ่านหนังสือต่างๆ ที่เขียนเป็นตัวหนังสือหรือเป็นตัวอักษรอย่างใดก็ตาม ต้องประกอบด้วย ทักษะขั้นเบื้องต้น คือ การมองเห็นความแตกต่างของพยัญชนะ การกรอกสายตา การกวาดสายตา การอ่านในใจ ไปจนถึงการมีประสิทธิภาพในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พินิจพิจารณา (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม.2547)

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2515: 7 – 8) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นจุดสำคัญของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำมีใช้อยู่ที่การออกเสียง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดนี้ ต้องแปลให้ตรงกับผู้เขียนได้ตั้งใจไว้ เมื่อได้แปลความหมาย ให้ตรงกับผู้เขียนได้ตั้งใจไว้แล้ว ผู้อ่านจะต้องนำความคิดที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจกับเรื่องที่ตนกำลังอ่านอยู่ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ตลอดจนสามารถนำความคิดที่ได้ไปใช้ในทางอื่นอีกด้วย มีผู้ให้คำจำกัดความลักษณะของการอ่านไว้มากมาย พอจะกล่าวโดยสรุปได้ว่าเวลาอ่านหนังสือผู้อ่านจะต้อง

1. กวาดสายตาดูตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำ และจำคำนั้นๆ ให้แม่นยำ
2. เข้าใจความหมายของคำตรงตามความหมายที่ผู้เขียนได้ตั้งจุดประสงค์ไว้
3. นำเอาความหมายของคำที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์

สิ่งใหญ่ๆ ที่เราทำในเวลาอ่านหนังสือแยกได้ 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. สัมผัส
2. รับรู้
3. เข้าใจความหมาย
4. ใช้ความหมายที่ได้มา

ซึ่งอาการทั้ง 4 นี้ เราทำติดต่อกันในเวลาอันรวดเร็ว จนเราไม่ได้สังเกต และแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนอ่าน

ดอร์สัน (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. 2547 ; อ้างอิงจาก Dorson. 1957: 7)

กล่าวว่า การสอนอ่านควรมีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เราให้นักเรียนสนใจอ่านทั้งเพื่อหาความเพลิดเพลิน และเพื่อเสริมสร้างสติปัญญา
2. เพื่อสร้างความพร้อมในการอ่านในแต่ละระดับชั้น
3. เพื่อให้มีประสบการณ์ในการอ่านมากขึ้น
4. เพื่อให้มีรสนิยมดีทั้งการอ่านและการฟัง
5. เพื่อให้สามารถเลือกหนังสือ และอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายในการสอนได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2534) ได้กำหนดจุดประสงค์การสอนภาษาไทยด้านการอ่านดังนี้

1. สามารถสื่อความด้วยการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียนอย่างมี
วิจารณ์ญาณและตรงจุดประสงค์ของการสอนภาษาไทย
2. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย
3. สามารถอ่านได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. เห็นความสำคัญของภาษาไทยฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ
6. เห็นคุณค่าของวรรณคดี และงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาเป็นวัฒนธรรม
7. สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

ประกาศรี สืออำไพ (2524: 331) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการอ่านมีหลาย
ประการ คือ

1. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
2. อ่านเพื่อให้ได้เนื้อหา
3. อ่านเพื่อความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
4. อ่านเพื่อสร้างจินตนาการ
5. ปลุกใจให้กล้าหาญต่อสู้ชีวิตตามเรื่องที่ย่าน
6. อ่านเพื่อวิจารณ์

ทูล (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. 2547 ; อ้างอิงจาก Tooa. 1975: 251) มี
ความเห็นว่ วิธีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านนั้น ควรเริ่มต้นอ่านหนังสือ ซึ่งตรงกับความ
สนใจและความต้องการของนักเรียน

แฮร์ริส (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. 2547 ; อ้างอิงจาก Harris. 1956: 487)
มีความเห็นสอดคล้องกับทูลว่ วิธีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านควรจะชักจูงและแนะนำให้
อ่านด้วยวิธีการที่เหมาะสม คือ ชั้นแรกควรจะให้ให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่ง่ายสั้นและตรงกับ
ความสนใจ เมื่อนักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการอ่านแล้วนักเรียนจะหาหนังสือชนิดต่างๆ มาอ่าน
เอง

วิทตี้ (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. 2547; อ้างอิงจาก Witty. 1649: 132) มี
ความเห็นว่ การสร้างนิสัยรักการอ่านนั้นควรให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่สนใจเหมาะสมกับวัย
และประสบการณ์ของเขาด้วย

จุดมุ่งหมายทั่วๆ ไปในการสอนอ่าน

1. ให้ผู้อ่านมีประสบการณ์กว้างขวาง
2. เราให้เกิดความสนใจอย่างถาวรในการอ่าน
3. ส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน
4. ปลุกฝังความคิดในด้านการประหยัดเกี่ยวกับการอ่าน สร้างนิสัยให้

อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีสอนอ่านตามลำดับขั้น

1. เตรียม ขั้นนี้เป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้ในเรื่องใหม่ ชักจูงประสบการณ์เก่ามาประสมกับประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้การเรียนรู้ต่อเนื่องกัน ในขณะเดียวกัน ครูผู้สอนก็เสนอคำใหม่ในเรื่องที่จะให้อ่านบนกระดานดำ ให้นักเรียนอ่านและเข้าใจความหมายของคำ หรือประโยคนั้นๆ เสียก่อน
2. อ่านในใจ และอภิปรายเนื้อเรื่อง ให้นักเรียนอ่านในใจ โดยครูผู้สอน กำหนดเวลาให้เสร็จแล้ว ประเมินผลการอ่าน โดยการซักถาม หรืออภิปราย
3. อ่านออกเสียง เมื่อนักเรียนเข้าใจความในเนื้อเรื่องดีแล้ว จึงให้นักเรียน อ่านออกเสียงทีละคน ไม่จำเป็นต้องอ่านครบทุกคนในชั้น เพราะจะทำให้เบื่อหน่ายและเสียเวลา
4. ใช้กิจกรรมซ่อมเสริมบทเรียน ซึ่งในแบบเรียนจะมีอยู่ในตอนท้ายของเรื่อง กิจกรรมนี้ครูผู้สอนและนักเรียนอาจคิดใหม่ขึ้นมาให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน

ลักษณะของการอ่านประเภทต่างๆ

1. การอ่านเอาความ เป็นการอ่านหนังสือประเภทสารคดีซึ่งผู้อ่านต้องรู้ว่าตน มีความมุ่งหมายอย่างไรในการอ่านหนังสือครั้งหนึ่งๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดใจตนเองว่า ต้องการสาระระดับไหน ผู้อ่านต้องให้ความสนใจว่าหนังสือหรืองานเขียนนั้นๆ เป็นงานเขียน ประเภทใด และต้องให้ความสนใจความรู้ด้านที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เวลาเรียน เวลาที่ จัดพิมพ์ จำนวนครั้งที่พิมพ์ สถาปน สำนักพิมพ์ ข้อมูลเหล่านี้เป็นภูมิหลังของหนังสือ ที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจและเข้าถึงหนังสือนั้นๆ การอ่านเอาความนี้มีจุดมุ่งหมาย ต่างๆ กันผู้อ่านต้องตั้งจุดมุ่งหมายของตนก่อนการอ่าน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่านเอา ความมีอยู่ 3 อย่างที่สำคัญ คือ

1.1 อ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม หมายถึง การทำความเข้าใจเพื่อหา ส่วนรวมของเรื่องหรือหนังสือจัดเป็นหัวใจของการอ่าน จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นความสัมพันธ์ ของรายละเอียดต่างๆ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหนังสือได้

1.2 อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เน้นการอ่านที่ต่อเนื่องจากการอ่านเพื่อ จับใจความส่วนรวม คือ ขณะอ่านจับใจความส่วนรวมกัน เน้นการอ่านหนังสือตลอดทั้งเล่มอย่าง ผ่านๆ แต่เมื่อถึงขั้นจะอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างละเอียดทุกตัวอักษร แล้วสรุปความสำคัญนั้นๆ สิ่งที่ยังตระหนักก็คือ การเก็บใจความสำคัญมิได้หมายถึงเนื้อเรื่องที่ สำคัญเท่านั้น แต่ย่อมหมายถึงการเก็บความรู้ ข้อมูลที่สำคัญ หรือน่าสนใจ เก็บความคิดหรือ ทัศนคติของนักเรียน หรือเก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง

1.3 การอ่านเพื่อจำได้ การอ่านเพื่อจุดมุ่งหมายนี้เวลาอ่านต้องบังคับใจ มิให้วอกแวกฟุ้งซ่านอีกประการหนึ่งก็คือ การตั้งคำถามทบทวนสิ่งที่อ่านทุกกระยะ และพยายาม ให้คำตอบในใจตลอดเวลา

2. การอ่านให้ได้รับ เป็นการอ่านหนังสือบันเทิงคดี สิ่งที่ผู้อ่านควรให้ความสนใจอย่างยิ่ง ควบคู่กับการอ่านเอาความก็คือ รสของหนังสือซึ่งมีมากมายหลายประการและหลายระดับชั้น เฉพาะรสที่สำคัญ ๆ มีอยู่ 3 ประเภท คือ รสเสียง รสภาพ และรสท่วงทีการ แสดงออกปัจจัยที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงรสของวรรณคดีอย่างถ่องแท้ มีอยู่หลายประการด้วยกัน คือ

ประการแรก ต้องมีความสำนึกในรสของเสียง วิธีที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงรสของเสียงได้ก็ด้วยการอ่านออกเสียงไม่ว่าจะเป็นทำนองเสนาะหรืออ่านธรรมดา จะมองเห็นความเคลื่อนไหวที่แบ่งอยู่ในเสียงช่วงหนึ่ง ๆ ดังที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ กล่าวว่า การอ่านกวีนิพนธ์ออกมาดัง ๆ เป็นวิธีพึงใช้ในการชื่นชมกวีนิพนธ์กับทั้งเน้นวิธีช่วยการประพันธ์กวีนิพนธ์ด้วย เพราะถ้าอ่านออกมาดัง ๆ แล้วจะได้รสไพเราะเต็มคำ ทั้งทางสำเนียงและทางสัมผัส การอ่านหนังสือทั่วไปและการอ่านกวีนิพนธ์ โดยเฉพาะไม่ใช่เป็นการอ่านแต่ละคำไปอย่างที่เราเริ่มเรียนหนังสือมักจะอ่านกัน

ประการที่สอง ต้องมีความสำนึกในรสของภาพ ไม่ใช่เพียงแต่อ่านแล้วได้เรื่องได้ราวเท่านั้น ต้องอ่านให้ได้ภาพด้วย เมื่ออ่านแล้วผู้อ่านควรจะมองเห็นภาพจากหนังสือ ดังที่เรียกว่า “เห็นภาพพจน์” ด้วย เพื่อที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความหมายของงานเขียนได้ลึกซึ้ง และทำให้มองเห็นสาระสำคัญที่น่าใคร่ครวญบางประการ ช่วยให้อ่านรู้รสของงานเขียนเด่นชัดขึ้น ซึ่งพอจะจัดได้จากภาพพจน์ที่ผู้แต่งบรรยายหรือพรรณนาได้ว่า ผู้แต่งมีฝีมือมากน้อยเพียงใด และประการสำคัญ การอ่านให้เห็นภาพนี้ยังทำให้อ่านรู้สึกถึงคุณลักษณะและอุปนิสัยใจคอของผู้แต่งได้แจ่มชัดยิ่งขึ้นกว่าที่จะสังเกตจากตัวคนจริง ๆ หรือจากข้อเขียนที่ผู้แต่งเขียนบรรยายตัวเองว่าเป็นอย่างไร

ประการที่สาม ต้องมีความสนใจในรสท่วงทีการแสดงออกหมายความว่ามีความสนใจในแนวการเขียน การให้ความสนใจต่อแนวการเขียนของผู้แต่ง จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงรสของงานเขียนได้ลึกซึ้ง การให้ความสนใจต่อแนวการเขียนก็คือ การให้ความสนใจต่อแนวการใช้สำนวนโวหารของผู้แต่ง

3. การอ่านพินิจสาร งานเขียนหรือแม้แต่ข้อเขียนชิ้นเล็กๆ ทุกชิ้น ย่อมประกอบด้วยส่วนละเอียดหลายๆ ส่วน รวมตัวกันเข้าด้วยความพยายามหรือเจตจำนงบางประการที่จะสื่อสารสำคัญอย่างหนึ่งอย่างใดออกมา ทั้งนี้อาจจะเกิดขึ้นโดยที่ผู้เขียนรู้ตัว หรือไม่รู้จักตัวเลยก็ได้ ในขณะเดียวกัน วรรณคดีเรื่องยาวก็ย่อมจะสารส่งถึงผู้อ่านผู้ฟังเช่นกัน ปัญหาอยู่ตรงที่ว่า เราจะอ่านในเชิงพินิจสาร ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร มีข้อที่น่าสังเกต คือ

1. ขั้นแรกต้องอ่านจับเนื้อความให้ได้ครบถ้วนและแยกแยะได้ว่าส่วนใดเป็นเนื้อความสำคัญ ส่วนใดเป็นเนื้อความรอง

2. ขั้นการอ่านเอารส โดยลองวิเคราะห์ว่า อ่านแล้วมีเสียง หรือ ท่วงทำนองจังหวะอย่างไร ซึ่งจะส่งผลให้เราเข้าใจความหมายลึกๆ ได้

3. ขั้นการอ่านวิเคราะห์ให้เห็นภาพ เพราะภาพย่อมมีส่วนทำให้เราับสารได้อย่างชัดเจนเช่นกัน

4. นอกจากนี้ การสังเกตท่วงทีการแสดงออกหรือแนวการเขียนของผู้แต่งก็เป็นส่วนที่สำคัญที่จะทำให้เราตระหนักถึงสารที่ผู้แต่งส่งได้แจ่มกระจ่าง

5. ขั้นสุดท้าย คือ การสำรวจความหมาย ในการสำรวจความหมายเราต้องตระหนักว่า ความหมายมีหลายนัย และในความหมายหลายนัยนั้น มีความขัดแย้งซึ่งกลมกลืนไปด้วยกันอย่างแนบเนียน อันจัดเป็นคุณค่าทางวรรณศิลป์อย่างหนึ่ง

ทักษะที่จำเป็นในการอ่าน

เนื่องจากการอ่านเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในชีวิตคนเรา ดังนั้นในการสอนอ่านนั้นทางโรงเรียนควรจะให้มิทั้งอ่านในใจ และอ่านออกเสียง จุดหมายปลายทางของการฝึกทักษะในการอ่าน คือ ให้นักเรียนสามารถอ่านหนังสือได้เข้าใจเอง เพื่อจะได้สามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือหาความรู้และความบันเทิงนอกเวลาเรียนได้

การอ่านนั้นมี 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การอ่านใจใจ - เพื่อประโยชน์ของผู้อ่านเอง
2. การอ่านออกเสียง - เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ
3. การอ่านทำนองเสนาะ - เพื่อความเพลิดเพลินของตนเองและผู้อื่น

ก่อ สวัสดิทานิช (2515: 10 – 11) ได้กล่าวถึงทักษะที่ครูผู้สอนควรสอนอ่านแก่นักเรียน ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านหนังสือเรียนและหนังสืออ่านได้อย่างคล่องแคล่ว
2. ให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนคำใหม่
3. ให้นักเรียนอ่านออกเสียงได้โดยถูกต้องจังหวะ โดยไม่หยุดนึกนานๆ
4. ให้นักเรียนอ่านในใจเป็น และอ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้นตามลำดับ
5. ให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน เพื่อศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เช่น

อ่านเพื่อตอบปัญหาบางอย่างและอ่านเพื่อหาความรู้ที่ตนอยากรู้ได้

ทักษะการอ่านออกเสียงเป็นการอ่านเพื่อผู้อื่น ผู้อ่านจึงต้องทราบความสามารถและจุดประสงค์ของผู้ฟังด้วย เพื่อจะได้เน้นทอดระยะตอนที่สำคัญเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินชัดเจน นอกจากนั้นน้ำเสียงของผู้อ่านเป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครไปสู่ผู้ฟัง ความมุ่งหมายที่สำคัญในการฝึกทักษะการอ่านออกเสียงมี ดังนี้

1. ให้อ่านได้ถูกต้องตามอักขรวิธีและตามความนิยม
2. ให้อ่านได้ชัดเจน
3. ให้อ่านเสียงเป็นธรรมชาติ
4. ให้อ่านทำนองเสนาะได้ตามลักษณะคำประพันธ์

แนวการสอนการฝึกทักษะการอ่านออกเสียง

1. ในการฝึกอ่านครั้งหนึ่งๆ ผู้สอนควรตั้งความมุ่งหมายไว้เพียงอย่างเดียว และบอกให้นักเรียนทราบความมุ่งหมายนั้นด้วย
2. ไม่ใช่เวลานานเกินไปในการฝึกคราวหนึ่งๆ เพราะทำให้นักเรียนเบื่อ ฝึกบ่อยๆ ในระยะเวลาสั้นๆ จะได้ผลดีกว่า
3. การสอนให้อ่านคำยากนั้น ถ้าครูผู้สอนหาทางแทรกหลักเกณฑ์การอ่านตามอักขรวิธีให้พอเหมาะกับวัยและตามควรแก่โอกาสแล้วจะเป็นประโยชน์มาก เพราะนักเรียนจะได้ความรู้ที่มีหลักเกณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้จำได้แม่นยำ
4. ข้อความที่เป็นร้อยแก้วควรให้นักเรียนฝึกหัดอ่านเดี่ยว ส่วนร้อยกรองให้อ่านทั้งหมู่และเดี่ยว แล้วแต่ครูผู้สอนจะเห็นสมควร ไม่ควรฝึกให้นักเรียนหัดร้อยแก้วเป็นหมู่ เพราะไม่มีโอกาสใช้ในชีวิตประจำวันและให้น้ำเสียงอ่านผิดธรรมชาติไป
5. ประโยชน์ส่วนใหญ่ของการอ่านทำนองเสนาะอยู่ที่ทำให้นักเรียนสนุกกับจังหวะในการอ่านและทำให้เข้าใจความไพเราะของบทร้อยกรองง่ายเข้า เพราะฉะนั้นจึงไม่ถือเป็นสิ่งบังคับให้นักเรียนอ่านได้เพราะทุกคน
6. หนังสือแบบเรียนที่กำหนดให้ นั้นไม่จำเป็นต้องอ่านออกเสียงในชั้นทุกวรรคทุกตอนตลอดทั้งเล่ม ครูผู้สอนอาจเลือกให้อ่านในใจในชั้นบ้าง และให้อ่านออกเสียงบ้าง เพื่อฝึกทักษะการอ่านให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้
7. นักเรียนควรได้รับการฝึกหัดอ่านข้อความทั้งที่เคยและไม่เคยเห็น เพราะนักเรียนจะใช้ทั้งสองอย่างในชีวิตจริง
8. ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนมีนิสัยในการใช้พจนานุกรม
9. ก่อนลงมือครูผู้สอนควรจะได้อธิบายคำยากที่จำเป็นในการเข้าใจ เรื่องให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อนเพื่อให้การอ่านเป็นไปโดยราบรื่นไม่ขลุกขลัก
10. ในการสอนอ่านนั้นแม้จะมีหนังสือแบบเรียนสำหรับแต่ละชั้นอยู่แล้ว หนังสืออ่านประกอบนอกเหนือจากที่กำหนดให้ก็จำเป็นมาก
11. การจัดมุมหนังสือในห้องเรียนเป็นการส่งเสริมการอ่านที่ดีที่สุดในวิธีหนึ่ง
 - การจัดกิจกรรมการอ่านในชั้นเรียน
 - กิจกรรมการอ่านในใจอาจจัดได้ ดังนี้
 1. ผู้สอนสังเกตและวิจารณ์การอ่านหนังสือของนักเรียนแล้วให้ผู้เรียนสังเกตและวิจารณ์กันด้วยถึงลักษณะและท่าทางที่เหมาะสมในการอ่าน
 2. กำหนดวารสารหรือหนังสืออ่านให้นักเรียนฝึกจัดอัตราความเร็วในการอ่านลองจับเวลาการอ่านของตนเองเปรียบเทียบกับเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ และของตัวเองด้วยว่าการอ่าน อ่านได้เร็ว หรือไม่ในเวลาที่กำหนดให้
 3. ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนการตั้งคำถามและตอบคำถามข้อความที่จับอัตราความเร็วนั้น เพราะบางคนอาจจะอ่านจบเร็วแต่ไม่เข้าใจความหมายข้อความที่อ่าน

- 4.ให้อ่านแล้วเขียนเครื่องหมายวรรคตอนแบ่งช่วงประโยคให้ถูกต้อง เพื่อช่วยเว้นระยะในการอ่านโดยกำหนดข้อความนำมาทำเป็นแบบฝึกหัดการอ่านในใจ
 - 5.หาข้อความมาให้อ่านในเวลาที่กำหนดโดยไม่จับอัตราความเร็ว แล้วให้สรุปใจความสำคัญเป็นสำนวนของตนเอง ปากเปล่าหรือข้อเขียน
 - 6.ให้อ่านเอกสารหรือหนังสือ แล้วตั้งคำถามให้ทำแบบฝึกหัด
 - 7.ให้แสดงความคิดเห็นบทความหรือข่าวที่อ่าน
 - 8.ให้สังเกตคำศัพท์ใหม่ๆ จากข้อความที่อ่าน เพื่อค้นหาความหมายจากพจนานุกรม และที่อื่นๆ
 - 9.ให้อ่านเรื่องราวต่างๆ แล้วให้ตั้งชื่อเรื่องให้ตรงประเด็นโดยใช้ภาษาที่กระชับ ครอบคลุมเนื้อความได้มากที่สุด
 - 10.ให้อ่านข่าว แล้วเขียนพาดหัวข่าว
 - 11.ให้อ่านแล้วทำสังเขปใจความหลัก เพื่อฝึกการจดบันทึก
 - 12.แยกกลุ่มให้อ่านแล้วแข่งขันกันถามตอบ
 - 13.ให้อ่านแล้วขีดเส้นใต้สำนวนโวหารเพื่อตีความและวิจารณ์
 - 14.ให้อ่านแล้ววาดภาพตามจินตนาการ
 - 15.อ่านแล้วสังเกตรูปแบบของการจัดรูปเล่มในหนังสือ เช่น สารบัญ วรรชนี คำอธิบายศัพท์ ภาคผนวก หนังสืออุเทศ และปริบทต่างๆ สามารถชี้หรือเปิดได้ถูกต้อง
 - 16.ให้อ่านหนังสือนอกเวลา แล้วรายงานหรืออภิปรายหน้าชั้นเรียน
- กิจกรรมการอ่านออกเสียง
- 1.ฝึกการอ่านร้อยแก้ว การอ่านทำนองเสนาะ และการขับร้องกลอน ปฏิภาณทั้งในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการภาษา โดยมีเครื่องบันทึกเสียง หรือครูผู้สอนหรือวิทยากรอ่านให้ฟังเป็นตัวอย่าง
 - 2.อ่านและทำเครื่องหมายการเว้นวรรคตอนจากแบบฝึกหัด
 - 1) ฝึกอ่านคำควบกล้ำ
 - 2) ฝึกอ่านข่าว ประกาศ บทความและโฆษณาต่างๆ
 - 3) ฝึกอ่านรายบุคคลโดยอ่านรายงานที่ได้ค้นคว้ามาให้เพื่อฟังหน้าชั้น
 - 4) จัดกิจกรรมเสริม เช่น การเล่นเกมกลอนเพลง การอ่านบทละครพูด
- การอ่านคำโฆษณา
- 5) ครูผู้สอนและนักเรียนวิจารณ์การอ่าน ฝึกรายบุคคล ในเรื่องการใช้เสียง การเน้นคำ การเว้นจังหวะวรรคตอน การใช้สายตาตัวอักษรและเงาหน้าผู้ฟังบ้าง ฯลฯ
 - 6) ให้รวบรวมคำที่มักอ่านผิดทำรายงานส่ง
 - 7) อ่านบทละคร ทำเสียงเหมือนพูด

8) อ่านทำนองเสนาะและขับร้องกลอน เพลงปฏิพากย์

1.4 การสอนเขียน

ความมุ่งหมายการสอนเขียน

1. ฝึกการเขียนคัดลายมือให้อ่านง่ายชัดเจน สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ส่งเสริมให้มีทักษะในการเขียนตัวสะกดให้ถูกต้อง รู้จักการใช้ภาษาเขียนที่ดีถูกต้องตามอักขรวิธี และความนิยมตามกาลสมัย
3. ฝึกให้รู้จักลำดับความคิด รวบรวมความคิดความเข้าใจ รู้จักย่อ จดบันทึกข้อความต่างๆ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นเข้าใจได้
4. ส่งเสริมให้มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นเข้าใจได้
5. ให้รู้จักสังเกตจดจำและมีไหวพริบในการใช้ภาษาเขียน รู้จักเลือกเฟ้นถ้อยคำสำนวนโวหารใช้ถูกต้องตามหลักภาษา และสื่อความหมายให้ตรงตามที่ต้องการ
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่อการเขียน
7. ให้สามารถเขียนได้รวดเร็ว ถูกวรรคตอน ได้ข้อความที่ดี

การสอนเขียน ควรเริ่มเมื่อนักเรียนสามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้แล้ว วิธีสอนที่ดีควรดำเนินการที่คล้อยตามธรรมชาติไม่ควรเร่งรัดให้นักเรียนเขียน ในเมื่อความเจริญทางกายและสมองยังไม่พร้อมที่นักเรียนจะเริ่มฝึกเขียนได้ในลักษณะที่แสดงว่า นักเรียนพร้อมที่จะเขียนได้ การฝึกทักษะในการเขียน มีวิธีสอนโดยทั่วๆ ไป ดังนี้ คือ

1. ก่อนสอนครูผู้สอนควรพูดจูงใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเขียนหนังสือให้ถูก ต้องชัดเจนว่าการเขียนหนังสือถูกต้องเป็นการแสดงว่า ผู้เขียนเป็นผู้มีการศึกษาดี ใครอ่านข้อความนั้นๆ ก็เข้าใจได้ง่ายไม่มีการเข้าใจผิด และควรอธิบายให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้ในการเขียน แต่ละประเภทด้วย
2. พยายามสอนการเขียนให้สัมพันธ์กับการฟัง พูด และอ่าน วิธีที่จะสอนให้สัมพันธ์กับทักษะอื่นก็คือ ก่อนจะเริ่มต้นเขียนสิ่งใดควรเริ่มต้นด้วยการฝึกฟังก่อนแล้วจึงเขียน
3. ในกรณีที่นักเรียนเขียนหนังสือผิดหรือสะกดผิดพลาดนั้น ครูผู้สอนควรรหาวิธีให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเต็มใจที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดของตนดีกว่าทำโทษให้แก่นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย วิธีแก้ อาจทำได้โดยการรวบรวมคำที่นักเรียนมักจะเขียนผิดเสมอๆ เขียนบนกระดานดำหรือเขียนใส่บัตรคำไว้หลายๆ หรือบางครั้งให้แข่งขันสะกดคำ
4. การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้ทำหนังสือสำหรับชั้น หรือประกวดเขียนนิทาน เรื่องจริงที่ประสบมาด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมทักษะการเขียน
5. ในการสอนวิชาต่างๆ อาจมีโอกาสนี้ที่จะฝึกเขียนได้เสมอ ครูผู้สอนที่สอนภาษาไทยควรจะได้มีการปรึกษาขอความร่วมมือกับครูผู้สอนที่สอนวิชาอื่นเพื่อช่วยให้การสอนวิชาต่างๆ มีความสัมพันธ์กันโดยใช้เนื้อหาในวิชานั้นก็ได้

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียน เป็นเทคนิคที่ครูผู้สอน พึงนำมาประกอบการเรียนการสอน ให้เหมาะกับบุคลิกภาวะของนักเรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้ และนำกิจกรรมเหล่านั้นหลายๆ กิจกรรมมาให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรม การจะนำกิจกรรมต่างๆ มาใช้กับนักเรียนได้ดีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับวัยของนักเรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงวัยและธรรมชาติของนักเรียนแต่ละวัยด้วย

กิจกรรมส่งเสริมการเขียน ย่อมต่อเนื่องมาจากการฟัง การอ่าน การพูด พอจะสรุปตามลักษณะกว้างๆ ได้ 10 ประการ คือ

1. การบรรยายภาพ หมายถึง ครูผู้สอนนำภาพที่เห็นว่า เหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาให้ดู แล้วให้นักเรียนบรรยายเป็นเรื่อง ตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องคอยดูแลให้นักเรียนได้เขียนด้วยความเป็นอิสระ แสดงออกจากความนึกคิด ของนักเรียนเอง อย่าให้นักเรียนมีโอกาสคัดลอกจากเพื่อนๆ
2. เขียนจากประสบการณ์ หมายถึง ครูผู้สอนให้นักเรียนได้เล่าประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตของนักเรียน เช่น
 - จากการไปทัศนศึกษา
 - จากการไปดูภาพยนตร์ สไลด์
 - จากการได้พบเห็นสิ่งแปลกๆ
 - จากการที่ได้พบสิ่งหวาดเสียวตื่นเต้น
3. ให้นักเรียนได้เขียนจากสิ่งที่ได้ฟัง หมายถึง หลังจากนักเรียนฟังสิ่งใดแล้ว ให้เขียน จบใจความที่ได้ฟังนั้น เช่น
 - ฟังวิทยุ
 - ฟังเทปบันทึกเสียง
 - ฟังนิทาน
 - ฟังอ่านหนังสือ
4. ให้นักเรียนได้เขียนจากการค้นคว้า หมายถึง ครูผู้สอนกำหนดเรื่องให้นักเรียนไปค้นคว้าเป็นกลุ่ม เมื่อค้นคว้ามานแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันเรียบเรียงเป็นเรื่องให้ต่อเนื่องกัน
5. ให้นักเรียนได้เขียนจากการอ่าน หมายถึง ครูผู้สอนกำหนดให้นักเรียนอ่าน เช่น
 - อ่านหนังสือ
 - อ่านแผนภูมิ
 - อ่านแผนที่

หลังจากอ่านให้นักเรียนได้บรรยาย ให้ได้ใจความ แต่ไม่ใช้การลอกจากหนังสือ ในขณะที่เขียนครูผู้สอนควรให้นักเรียนปิดหนังสือ

1. ให้นักเรียนได้เขียนจากการสนทนา หมายถึง ครูผู้สอนจัดกิจกรรม ให้มีการสนทนากันในห้องเรียน แล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปการสนทนานั้นว่า สนทนาเรื่องอะไรๆ จับใจความได้อย่างไร ให้นักเรียนเขียนสรุปตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
2. ให้นักเรียนได้เขียนจากจินตนาการ หมายถึง ครูผู้สอนพูดให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เพียงประโยคใดประโยคหนึ่ง แล้วให้นักเรียนเขียนต่อ ครูผู้สอนอาจจะเริ่มต้นด้วยตอนจบ เช่น แล้วเขาก็หลับไปด้วยความสุข ให้นักเรียนเกิดจินตนาการว่า ก่อนที่เขาจะหลับไปด้วยความสุขนั้น จุดเริ่มต้นและเรื่องควรจะเป็นอย่างไร หรือครูผู้สอนอาจจะพูดเริ่มต้นให้ เช่น “ริมทะเลยามเช้า” แล้วให้นักเรียนเขียนจากจินตนาการของนักเรียนเองจนจบ ตามความพอใจของนักเรียน กิจกรรมเช่นนี้เหมาะสำหรับนักเรียนโตและมีประสบการณ์
3. ให้นักเรียนเขียนบรรยายจากการแสดงละครใบ้ หมายถึง ครูผู้สอนจัดให้นักเรียนได้แสดงท่าทางต่างๆ หรือการโฆษณา หรือการขึ้นรถเมล์ก็ได้ แล้วให้นักเรียนเขียนบรรยายตามที่นักเรียนเห็นท่าทางเหล่านั้น
4. ให้นักเรียนเขียนต่อกันคนละประโยค หมายถึง ครูผู้สอนหัวข้อเรื่องให้ แล้วให้นักเรียนออกไปเขียนบนกระดานดำคนละประโยค จนหมดทุกคน แล้วให้นักเรียนช่วยกันเพิ่มเติม หรือตัดทอนข้อความที่ไม่ต้องการออก ให้ได้เรื่องราวที่สมบูรณ์ เช่น ครูผู้สอนตั้งหัวข้อเรื่อง หรือให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งตั้งหัวข้อเรื่องก็ได้ว่า “ชาวนาไทย”, “ประเทศไทย”, “การเรียนภาษาไทย” เป็นต้น
5. ให้นักเรียนเขียนจากการอภิปราย หมายถึง หลังจากมีการอภิปรายแล้ว ให้นักเรียนได้ช่วยกันสรุปเรื่องที่อภิปรายนั้นให้ได้ใจความ โดยครูผู้สอนให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิด

สรุปกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่สร้างนิสัยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับคนอื่น ให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น รู้จักเหตุผล เป็นการฝึกให้รู้เรียนสร้างนิสัย ความเป็นประชาธิปไตย ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ส่งเสริมความคิดริเริ่ม กระตุ้นให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินผลสำเร็จจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเทคนิคของครูผู้สอนว่าจะสามารถนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ได้ดีและเหมาะสมเพียงใด

การเขียนแบบสร้างสรรค์

หลักการเพื่อเสนอแนะการเขียนสร้างสรรค์

1. การให้นักเรียนแสดงความคิดใหม่ๆ และมีความหมาย เราถือว่าเป็นการกระทำที่สร้างสรรค์การแสดงออกอาจจะโดยสมัครใจ การส่งเสริมให้แต่ละคนมีความเจริญเป็นเป้าหมายที่สำคัญ ให้มีบุคลิกภาพเฉพาะตน แสดงพลังทางสร้างสรรค์ ให้ค้นคว้าวิธีการเขียนด้วยความพอใจที่ลึกซึ้ง
2. นักเรียนอาจจะเปลี่ยนการเขียนสร้างสรรค์ในแบบต่างๆ ครูผู้สอนควรยอมรับการเขียนในระยะแรกๆ การเขียนเพียงประโยคเดียว ความคิดเดียว เรื่องเดียวนั้นก็คือ

ความสร้างสรรค์ ถึงแม้จะมีความแตกต่างในเรื่องปริมาณ คุณภาพแบบการเขียน ครูผู้สอนที่ดี ควรแสดงความเห็นใจนักเรียน

3. ประสพการณ์การพูด เช่น เกี่ยวกับบุคคลที่น่าสนใจสิ่งแวดล้อมต่างๆ นำมาจัดเป็นกิจกรรมในชั้น

4. สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ความสัมพันธ์กับนักเรียน สนับสนุนให้เขียนอย่างเสรี

การเขียนสร้างสรรค์ตามที่นักเรียนสนใจย่อมถือเป็นเรื่องสำคัญ ยินดีที่เห็นนักเรียนเขียนแนวใหม่ๆ ให้เขียนเรื่องสนใจจากการอ่าน เขียนบทละคร การสนทนา

5. การเขียนแบบสร้างสรรค์ควรมีแบบต่างๆ ตามอารมณ์และความเหมาะสมของผู้เขียน เช่น การทำบันทึกประสบการณ์ จินตนาการในการท่องเที่ยว หรือเรื่องเกี่ยวกับสังคม

6. สร้างแรงจูงใจเพื่อการเขียนแบบสร้างสรรค์ในลักษณะต่างๆ กันคือ

6.1 โดยการนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในห้องและอภิปราย

6.2 ให้อ่านเรื่องและโครงเรื่องเพื่อให้มีภูมิหลังของประสบการณ์ และเปลี่ยนประสบการณ์ที่สนใจ

6.3 ใช้สิ่งที่สนใจภายนอก เช่น วันหยุด เรื่อง อากาศ ฤดูกาล

6.4 การเขียนขยายความเกี่ยวกับบทละคร

6.5 การเขียนเพื่อแสดงแนวความคิดอื่นๆ

6.6 การอ่านตอนต้นของเรื่อง และการเขียนให้จบบท

6.7 ให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับสิ่งกระตุ้นต่างๆ

6.8 ใช้ภาพประกอบหรือดูภาพยนตร์

6.9 ฟังเสียงดนตรี

7. การเขียนเฉพาะบุคคล อาจจะผ่อนคลายความตึงเครียด ความกลัว ความรู้สึก ที่ว่าจะอยู่ในภาวะอันตราย หน้าที่ของครูผู้สอนก็ต้องระวังว่า ข้อมูลแบบไหน จะเขียนโดยตรง หรือแสดงออกแบบใดจึงจะเหมาะสม

8. การเขียนทั้งหลาย ก็ควรให้นักเรียนได้มีทักษะและได้เขียนบทความที่แต่ละคนมีความต้องการ

9. ให้อุปกรณ์หลายอย่างเพื่อฝึกฝนการเขียน โดยไม่ให้นักเรียนรู้สึกว่ามีอะไรมากดดัน การจัดคำบางคำเขียนลงในแผนภูมิมาให้อ่านเป็นตัวอย่าง ให้ยกมือซักถามเมื่อสงสัย เว้นช่องว่างไว้หากไม่แน่ใจ จนกว่าครูผู้สอนจะบอกให้ใช้หนังสือ จุลสาร หรือสมุดภาพ หุ่นจำลอง

10. นำประสบการณ์ นับตั้งแต่วัยประถมต้นมาประกอบการเขียน บางคนอาจจะไม่ค่อยมีโอกาสเขียน ก็ควรทำงานซ้ำๆ หรือเขียนพร้อมกับคนที่เริ่มงานเขียนอีก เพื่อให้มีทักษะและพอใจในผลงานของตน

วิธีสอนให้นักเรียนรู้จักเขียนอย่างสร้างสรรค์

ครูผู้สอนส่วนมากอาจคิดว่า การสอนให้นักเรียนรู้จักเขียนความคิดเห็นนั้นเป็นเรื่องยากส่วนตัวนักเรียนเองก็อาจคิดว่าไม่รู้จะเขียนอะไร เขียนได้ไม่กี่ประโยคก็หมดเรื่องที่จะเขียนเสียแล้ว นักเรียนบางคนมีความลำบากใจในการเขียน เนื่องจากสะกดตัวไม่ถูก แต่งประโยคไม่เป็น ไม่รู้จักเรียงลำดับข้อความให้ถูกต้อง การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม หรือไม่ถูกต้องเหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาที่ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกทางการเขียน อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ด้วย การเสริมทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการเขียนให้มากขึ้น โดยวิธีเริ่มจากสิ่งง่ายๆ สั้นๆ ไปก่อน ในที่สุดนักเรียนจะคุ้นเคยและมีประสบการณ์ที่จะเขียนเรื่องราวได้มากขึ้น และดีขึ้นในโอกาสต่อไป

ในระยะแรกๆ ของการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ควรฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์เสียก่อน แล้วจึงฝึกเขียนเป็นระยะที่สอง

การเขียนอย่างสร้างสรรค์ เป็นการแปลประสบการณ์ออกเป็นถ้อยคำ ซึ่งอาจแตกต่างไปจากการเขียนแต่งประโยค เพราะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ไม่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายนอกแต่มาจากประสบการณ์ซึ่งเกิดขึ้นจากภายในมากกว่า

การฝึกให้เกิดการเขียนอย่างสร้างสรรค์มีข้อคิดเห็นขัดแย้งอยู่ 3 ประการคือ

1. บางคนมีความเชื่อว่า การแสดงออกอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยตนเอง เป็นการแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ แม้ว่าการเขียนจะไม่ดีแต่ก็ถือว่า เป็นการสร้างสรรค์ โดยไม่คำนึงว่าจะมาจากความคิดแรกเริ่มหรือไม่

2. บางคนมีความเชื่อว่า ไม่จำเป็นจะต้องมีการนำหรือแนะแนวในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ เพราะคิดว่าความคิดสร้างสรรค์ทางการเขียนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองกับบุคคลที่มีพรสวรรค์ทางนี้โดยตรง

3. เกี่ยวกับการลอกแบบ ครูผู้สอนมักจะให้นักเรียนเขียนเรื่องตามตัวอย่างเรื่องที่เรียนในชั้น โดยนักเรียนไม่มีโอกาสได้ใช้ความคิดอ่านของตนเองเลย

มีวิธีที่จะให้นักเรียนเขียนได้เรื่องได้ราวอยู่หลายวิธี การวางโครงการเพื่อสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์นั้น ต้องกระทำโดยรอบคอบเพราะมีความสำคัญมาก นักเรียนจะต้องได้รับการช่วยเหลือแนะนำไปสู่การวางระเบียบแบบแผนของความคิดให้เป็นไปตามลำดับ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราวยิ่งขึ้น ครูผู้สอนจะใช้วิธีเร้าหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากเขียนช่วงระยะเวลาหนึ่ง นักเรียนบางกลุ่มอาจจะใช้บทเรียนเพื่อความมุ่งหมายนี้ สัก 2-3 บทก็พอ แต่บางกลุ่มอาจจะให้เวลาเป็นภาคเรียน จากการเริ่มต้นความสนใจจากเรื่องต่างๆ อาจจะเป็นบทโคลง กลอน รูปภาพ วิทย์ และงานเสียง ครูผู้สอนอาจแนะนำให้นักเรียนหัดเขียนเรื่องโดยตนเอง นักเรียนบางคนอาจต้องการเขียนเรื่อง ในขณะที่เพื่อนคนอื่น กำลังมีกิจกรรมอื่นๆ อยู่ก็ได้ ครูผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับให้นักเรียนเขียน เมื่อนักเรียนยังไม่มีสมาธิจะเขียน

นักเรียนอยากเขียนเรื่อง เมื่อมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมชวนให้เขียน การเขียนจะต้องอยู่ในขอบข่ายประสบการณ์ของนักเรียน ครูผู้สอนอาจจะไม่รู้ว่าจะมี ความหมายต่อนักเรียนหรือไม่ นักเรียนเองก็ไม่สามารถจะบอกได้ว่าเมื่อไรจะเขียนได้ แต่มีสิ่ง หนึ่งจะช่วยในเรื่องนี้ก็คือ เมื่อไรที่นักเรียนมีความประทับใจอย่างลึกซึ้งในประสบการณ์ หรือ ความคิดเห็นอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อนั้นนักเรียนก็พร้อมที่จะถ่ายทอดความคิดของเขาออกมา เป็นคำพูดได้ มีสิ่งหนึ่งที่ครูผู้สอนจะต้องระลึกไว้ก็คือ การเขียนอย่างสร้างสรรค์นี้ต้องเกิดจาก ความรู้สึกและความคิดภายใน แล้วจึงนำไปสู่การแสดงออกภายนอก

ทัศนคติเกี่ยวกับการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของครูผู้สอนเองเป็นสิ่งสำคัญ ที่สุด ถ้าครูผู้สอนไม่มีความเห็นอกเห็นใจ มีความเข้าใจ และไม่ส่งเสริมหรือช่วยเหลือ จะมี นักเรียนน้อยคนนักที่จะเขียนแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ นักเรียนจะไม่กล้าแสดง ความรู้สึก หรือแสดงความคิดภายในให้ผู้ที่ไม่สนใจฟัง หรือคอยตำหนิตีต้วงถ้อยคำต่างๆ ที่ นักเรียนใช้ ฉะนั้นครูผู้สอนที่เข้าใจนักเรียนจะต้องคอยเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียน แสดงออกครูผู้สอนจะต้องแสดงความสนใจกระตือรือร้น ในการที่จะปูพื้นฐานในการแสดงออก อย่างสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน ครูผู้สอนจะต้องระลึกไว้เสมอว่าการให้นักเรียนพอใจ และมีความ เชื่อมั่นในตนเองนั้นจะนำไปสู่ความสำเร็จทางการเขียนอย่างสร้างสรรค์ในอนาคต การแก้ไข การสะกดคำและแบบฟอร์มการเขียนนั้น ยังมีเวลาที่จะแก้ไขให้ถูกต้องได้ในภายหลัง ทัศนคติ และความปรารถนาในการเขียนอย่างสร้างสรรค์มีความสำคัญเหนือกว่าในเบื้องต้น

เนื่องจากเรื่องต่างๆ ที่จะเขียนจะเริ่มขึ้นได้ก็เนื่องจากนักเรียนมี ประสบการณ์มาแล้วนักเรียน ที่มีประสบการณ์จำกัดจะเล่าเรื่องไม่ค่อยได้ ฉะนั้นครูผู้สอนจะต้อง ใช้วิธีการหลายอย่างเพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น

การทำงานเป็นกลุ่มมักจะสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากเขียนเรื่องด้วย ตนเอง การเล่าประสบการณ์สู่กันฟังในชั้นเรียน ก็ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดและอยากเขียน เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนมี การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้นักเรียนที่ขลาดกลัวหรือขี้อาย กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความคิดของตนเองมากขึ้น ครูผู้สอนควรกระตุ้นเตือนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นให้บ่อยๆ เพราะเป็นการช่วยฝึกให้ นักเรียนมีความคิดริเริ่ม

ประโยชน์ของการเขียนอย่างสร้างสรรค์ มีมากมายหลายประการ การ เขียนอย่างสร้างสรรค์มักจะควบคู่ไปกับการใช้ถ้อยคำ และการสะกดคำให้ถูกต้อง ช่วยพัฒนา ความสามารถในการคิดหาเหตุผลและความคิดเห็นต่างๆ แม้แต่นักเรียนที่ไม่เคยแสดง ความ คิดเห็นของตนอย่างแจ่มแจ้งก็อาจจะช่วยให้เกิดความไว้วางใจเกี่ยวกับโลกรอบๆ ตัวของนักเรียน ได้ ครูผู้สอนจะระลึกไว้เสมอ ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศที่จะให้นักเรียนเกิดอารมณ์ที่ เขียนเรื่องอย่างสร้างสรรค์ได้ ครูผู้สอนอาจให้กำลังใจ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คำพูดให้ตรง กับความรู้สึก แต่ครูผู้สอนไม่สามารถสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้ได้ เพราะความคิดอย่าง สร้างสรรค์ที่จริงนั้นจะต้องมาจากนักเรียนเอง

การเขียนไม่มีสูตรสำเร็จใดๆ ที่จะวางเป็นกฎเกณฑ์ให้ถือปฏิบัติตายตัว ผู้เขียนแต่ละคนมักมีจุดเริ่มต้นที่ต่างกัน แต่ที่จะเสนอแนะให้ใช้เป็นจุดเริ่มต้นในที่นี้เป็นวิธีที่พบว่าใช้ได้ดีกับนักเรียนทั่วไป เป็นวิธีที่ง่ายและทุกคนสามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างสบายใจ เหมาะสำหรับการเริ่มต้นฝึกเขียนเป็นอย่างดี (ศิวกานท์ ปทุมสูติ. 2548: 37 – 40) การเริ่มต้นฝึกเขียนที่ได้ผลที่สุดวิธีหนึ่งคือการเริ่มต้นจากการฝึกเล่าเรื่องและการฝึกเล่าเรื่องในระยะเริ่มต้นนั้นจะต้องปลอดพ้นจากการจกรูปร่างหรือข้อกำหนดกฎเกณฑ์ใดๆ โดยอาศัยช่องทางอันเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษา ดังนี้

1. การเล่าเรื่องด้วยปากเปล่า ควรจะเริ่มต้นจากในห้องเรียน จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกลำบาก เพราะชีวิตของคนเรานั้นย่อมมีเรื่องที่จะนำมาเล่าได้มากมายหลายเรื่อง

2. การเล่าเรื่องด้วยการเขียนแบบอิสระ เล่าโดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบการเขียนใดๆ ทั้งสิ้น การเขียนเล่าเรื่องโดยอิสระ ควรฝึกต่อจากการพูดเล่าเรื่อง เนื่องจากการที่นักเรียนได้ผ่านการเล่าเรื่องด้วยการพูด และได้ฟังเรื่องเล่าของผู้คนอื่นอย่างหลากหลายแถมุมมาแล้ว ย่อมมีความรู้สึกมั่นใจมองเห็นช่องทางของการเล่าเรื่องได้ง่ายขึ้นและการเขียนประเภทนี้ก็ยิ่งเสริมกำลังใจให้สามารถ เขียนได้ทำได้มากขึ้น ข้อควรระวังสำหรับครูผู้สอนคือไม่ควรตรวจงานด้วยการจับผิดเรื่องการเขียนหรือการใช้ภาษาอย่างเด็ดขาด แม้แต่ข้อเสนอแนะถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ก็ไม่ควรทำ การฝึกเขียนอาจใช้แนวทางดังนี้

2.1 การฝึกเขียนจากความรู้สึกนึกคิดเป็นการเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดคุณค่าของงานเขียนอย่างเป็นธรรมชาติ

2.2 การฝึกเขียนจากประสบการณ์และสิ่งที่พบเห็น

2.3 การฝึกเขียนจากจินตนาการ

เฮย์เดน (Hayden. 1971) ได้เสนอแนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์ซึ่งประกอบด้วย

1. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์
2. จัดบรรยากาศให้จูงใจ
3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว
4. ยั่วยู่ให้มีความคิดที่แตกฉาน
5. สนุกสนานในการเขียน
6. ฝึกนักเรียนให้เกิดทักษะ

ทักษะการดู

การดูเป็นการรับสารจากสื่อและเสียง และแสดงทรรศนะได้จากการรับรู้สาร ดีความ แปลความ วิเคราะห์และประเมินคุณค่าจากสื่อ เช่น การดูโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ละคร ภาพยนตร์ หนังสือการ์ตูน (แม้ไม่มีเสียงแต่มีถ้อยคำอ่านแทนเสียงพูด) ผู้ดูจะต้องรับรู้สารจากการดูและนำมาวิเคราะห์สารดีความ ประเมินคุณค่าของสารที่เป็นเนื้อเรื่องโดยใช่

หลักการ พินิจ วรรณคดีหรือการวิเคราะห์วรรณคดีเบื้องต้น เช่น แนวคิดของเรื่อง ฉากที่ประกอบ เรื่องสมเหตุสมผล กิริยาท่าทางและการแสดงออกของตัวละครมีความสมจริงกับบทบาท โครงเรื่อง เพลง เสียง สี แสง ที่ใช้ประกอบการแสดงให้อารมณ์แก่ผู้ดูสมจริงและสอดคล้องกับยุคสมัยของเหตุการณ์ที่จำลองสู่บทละครคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม คุณค่าทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผู้ดูผู้ชม ถ้าเป็นการดูข่าวและเหตุการณ์ หรืออภิปราย การใช้ความรู้หรือเรื่องที่เป็นสารคดี การโฆษณาทางสื่อจะต้องพิจารณาเนื้อหาสาระว่าสมควรเชื่อถือได้หรือไม่ เป็นการโฆษณาชวนเชื่อหรือไม่ ความคิดสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มากและการดูละครเวที ละครโทรทัศน์ ดูข่าวทางโทรทัศน์ จะเป็นประโยชน์ได้รับความสนุกสนานต้องดูและวิเคราะห์ ประเมินค่าสามารถแสดงทรรศนะของตนได้อย่างมีเหตุมีผล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของคำว่า ความคิดสร้างสรรค์ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

เดรฟดอลห์ (Torrance. 1962 ; citing Drevdahl) ให้นิยามว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของบุคคลในการสร้างผลผลิต หรือสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ไม่เป็นที่รู้จักกันมาก่อน สิ่งเหล่านี้อาจเกิดจากการประมวลความรู้ต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วนำมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ ใหม่ๆ โดยสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งสมบูรณ์แบบอย่างแท้จริงเสมอไป และอาจออกมาในรูปของผลิตภัณฑ์ทางศิลปะวรรณคดี วิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ รวมทั้งโภชนาการ เช่นการประกอบอาหารที่มีความหลากหลายมากขึ้น หรือ ในรูปของกระบวนการ หรือ วิธีการเพียงอย่างเดียวหนึ่งก็ย่อมถือได้ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน

ซิมสัน (Torrance. 1962 ; citing Simpson) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นความคิดที่ผิดแผกแตกต่างไปจากความคิดธรรมดาสามัญ และเป็นความคิดแบบต่างๆ ที่ต่างออกไป ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ โดยมีแนวความคิดหรือสมมติฐานที่สามารถจะพิสูจน์ได้และถ่ายทอดผลการพิสูจน์ออกมาจากการทดสอบหลายๆ ครั้งในแนวทางเดียวกัน

กิลฟอร์ด (Guilford. 1962) ให้ข้อสังเกตว่า มีความสามารถทางด้านสติปัญญา มากกว่า 24 ชนิด ที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบใหญ่ๆ 3 ประการ ของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคล่องตัวในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และการคิดริเริ่ม (Original Thinking)

ความคล่องตัวในการคิด ได้แก่ ความคล่องแคล่วในด้านการเกิดมีความคิด หรือ อัตราเร็วของการเกิดแนวคิด และความคล่องแคล่วในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ต่างๆ หรือความสามารถในการนำความรู้ต่างๆ ประสานสัมพันธ์เข้าด้วยกัน

ความยืดหยุ่น ได้แก่ ความสามารถในการตอบสนองหลายๆ แนวทาง รวมถึง ความสามารถในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ความคิดริเริ่ม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสิ่งที่แปลกหรือแตกต่างไปจากเดิม และแสดงพฤติกรรมตอบสนองได้อย่างเฉลียวฉลาด

กิลฟอร์ด เชื่อว่า ความคล่องตัวในการคิด ความยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม ทั้งสามองค์ประกอบในความหมายดังกล่าว จะทำให้เกิดการคิดที่แตกต่างออกไปได้ ซึ่งยังผล ให้เกิดผลงานและกระบวนการใหม่ๆ ตลอดทั้งการคิดหลายๆ แนวทาง หรือคิดอเนกนัย ให้ปรากฏออกมา อันเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้เป็นการคิดหลายๆ แนวทาง ที่เรียกว่าการคิดอเนกนัย ซึ่ง ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความสามารถในการจำแนกแยกประเด็นความคิด ความคล่องตัว ในการคิด ความยืดหยุ่น และการสังเคราะห์ เป็นประการสำคัญ

โครว และ โครว (Crow; & Crow. 1962) ให้ทัศนะไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นจินตนาการของเด็ก ๆ ที่ต้องการจะแสดงออกกระหว่างการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต เด็กๆ จะเรียนรู้จากการเลียนแบบผู้ใหญ่ และในขณะเดียวกันนั้น ความอยากรู้ ความ อยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กพยายามค้นหาความจริงและความถูกต้องโดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์ ต่างๆ เข้ากับความคิดของตนเอง

บรอนเนาสกี (Torrance. 1962 ; citing Bronnowsik. 1958.) ได้ให้ความหมาย หรือนิยามของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคล ในด้านการผลิตบางสิ่ง บางอย่างที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำซ้อนกับแบบของใคร และมีขึ้นเป็นครั้งแรกโดยที่ไม่เคยปรากฏว่า มีมาก่อนเลย

สเปียร์แมน (Spearman. 1931) ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์นับว่า เป็นพลังจิตของมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ ขึ้นมา โดยการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ใหม่ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น และแสดงออกไม่เพียงแต่ ความคิดเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงความพอใจ ความสบายใจ และความดึงดูดใจอีกด้วย

ฌอง เปียเจต์ (วัชรรา เล่าเรียนดี. 2547: 63 ; อ้างอิงจาก ฌอง เปียเจต์) นักจิตวิทยาชาวสวิส กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการศึกษา คือ การสร้างคนให้เป็นผู้ที่ สามารถทำสิ่งใหม่ๆ มิใช่เพียงแต่เป็นผู้คอยลอกเลียนแบบผู้อื่น ต้องการคนที่มีความคิด สร้างสรรค์ รู้จักประดิษฐ์และค้นคว้าแสวงหาความรู้

ปรีชา ธรรมา (2547: 31 – 32) กล่าวว่า การคิดของคนทั่วไปมีการคิดเป็น ของตนเอง มีอยู่บ่อยครั้งที่อาจนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ทั้งๆ ที่การคิดนั้นมีรูปแบบ ของกระบวนการที่ต่างไปจากความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ ยังมีอาจจะจัดจำแนกออกมาได้ว่า

เป็นความคิดสร้างสรรค์แต่ประการใด แต่เป็นการคิดที่อยู่ในขั้นตอนที่อาจถือได้ว่าเป็นพื้นฐานรองรับหรือที่นำเข้าสู่แนวทางของความคิดสร้างสรรค์อันเป็นที่หวังหรือเป้าหมายสำคัญของการคิดที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล ด้วยเหตุนี้เมื่อเกิดปรากฏการณ์อันเป็นการคิดใดๆ ก็ตามที่ยังไม่ถึงขั้นของการคิดตามกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ ก็ควรจะให้มีโอกาสให้แสดงออกมาเพราะมิฉะนั้นแล้วจะเป็นการสกัดกั้นมิให้ความคิดสร้างสรรค์ได้ปรากฏให้เห็น และนับว่าเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างมากโดยเฉพาะสำหรับผู้รักเสรีภาพในการคิดเป็นชีวิตจิตใจ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (สุวิทย์ มูลคำ. 2547 ; อ้างอิงจาก เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความจำเป็นของนักบริหารที่มีภาวะผู้นำแห่งความสำเร็จ เราจะเห็นคนเก่งคนดีหลายระดับที่ประสบความล้มเหลว เพราะขาดความคิดสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์มิใช่พรสวรรค์ แต่อยู่ที่การเรียนรู้ ทักษะและการฝึกฝน หากเราพัฒนาศักยภาพของสมองในส่วนของ ความคิดสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ เราจะพบว่า ทุกๆ ปัญหาที่มีคำตอบดีๆ ที่สามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมรอเราอยู่เสมอ

สุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ (สุวิทย์ มูลคำ. 2547 ; อ้างอิงจาก สุดารัตน์ เกยุราพันธุ์) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า ถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะต้องคิดให้เก่ง คิดให้สร้างสรรค์ คิดให้เท่าทันสภาพบริบทโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป โดยตระหนักว่าโลกาภิวัตน์เคลื่อนมาแล้ว และรอช้าไม่ได้ คนไทยทุกคนจำเป็นต้องคิดให้เป็น มิใช่เพียงวิ่งตามโลกเท่านั้น ถ้าเราไม่คิด คิดผิด หรือคิดไม่เป็น เราจะไม่สามารถอยู่รอดอย่างมีศักดิ์ศรีได้ในอนาคต

ประภัสสร เสวิกุล (สุวิทย์ มูลคำ. 2547) นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การเสริมสร้างระบบความคิด ตลอดจนการพัฒนาทางความคิด เพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างสมบูรณ์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ทั้งต่อตัวของคุณเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติบ้านเมืองโดยรวม

อรรถเจษฎ์ สุขสาสน์ (2530: 15 – 17) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดสิ่งต่างๆ แปลกๆ ใหม่ๆ ไม่ซ้ำ แบบอย่างที่มีอยู่แล้ว เป็นกระบวนการคิดที่เกิดขึ้น หลายทิศทาง หลายลักษณะ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2537: 3- 4) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดแง่บวก การกระทำที่ไม่ทำร้ายใคร และความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ ใช้การได้ และมีความเหมาะสม

สุวิทย์ มูลคำ (2547: 9) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จนต่อสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ได้ ความคิดสร้างสรรค์ คือ พลังทางความคิดที่เด็กๆ ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้น การพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์ จะทำให้เด็กเป็นคนมีอิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉีกกรอบ และสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ

จากความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่มีอยู่ในตนเอง ซึ่งสามารถเรียนรู้ทักษะและฝึกฝนให้สูงขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและใช้ทักษะกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียนให้กล้าแสดงออก รวดเร็ว ไม่อยู่นอกกรอบ มีการเปลี่ยนแปลงแปลกใหม่ อาจจะอยู่ในรูปของกระบวนการคิด พฤติกรรมที่แสดงออก หรือผลผลิต

2.2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

วิลเลียม (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2548: 33 – 34 ; อ้างอิงจาก William. 1980) เป็นนักจิตวิทยา และนักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้เสนอแนวทางการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นถึงกลวิธีการสอนความคิดสร้างสรรค์ ที่ชื่อว่า Williams' Model รูปแบบการสอนนี้ ได้ดัดแปลงและปรับปรุงมาจากโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด เพื่อนำมาส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ ด้านความรู้ ความรู้สึกและเจตคติให้กับนักเรียน และได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์แล้วสรุปเป็นกลวิธีการสอนไว้ 17 วิธี ดังนี้

1. การสอน หมายถึง การสอนให้พิจารณาข้อมูลในอีกแง่มุมหนึ่งที่ผิดไปจากธรรมดาค้านกับสามัญสำนึกของคน หรือค้านกับความเชื่อเดิม ยากที่จะเชื่อ
2. การพิจารณาลักษณะ หมายถึง การสอนให้คิดพิจารณาในมุมมองที่แปลกแตกต่างไปจากเดิมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้แต่นึกไม่ถึง
3. การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย หมายถึง การอุปมาอุปไมย การเปรียบเทียบเทียบเคียงสิ่งต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน
4. การบอกสิ่งที่คลาดเคลื่อน หมายถึง การพิจารณาความคลาดเคลื่อนหรือสิ่งของที่หายไปจากความเป็นจริง ความผิดปกติ ความไม่สมบูรณ์ของสิ่งต่างๆ
5. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ หมายถึง การใช้คำถามยั่วกระตุ้นให้คิดให้พยายามแสวงหาคำตอบหรือแนวคิดใหม่ๆ
6. การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การคิดหาวิธีการหรือโอกาสที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือหาแนวทางใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิม
7. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ หมายถึง การฝึกให้คลายความยึดมั่นจากนิสัยที่เคยชิน
8. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม หมายถึง การคิดสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์มีคุณค่ากว่าสิ่งเดิม เช่น คิดเขียนคำขวัญในวันต่างๆ ให้มีความหมายมากกว่าเดิม
9. การค้นหาคำตอบจากคำถามที่กำกวมไม่ชัดเจน หมายถึง การค้นหาข้อมูลหรือคิดเพิ่มเติมจากสิ่งต่างๆ ที่ไม่ชัดเจน คลุมเครือ หรือยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วนให้สมบูรณ์
10. การแสดงออกจากการหยั่งรู้ หมายถึง การฝึกฝนการแสดงออกซึ่งการหยั่งรู้ การรู้สึกนึกคิดจากจินตนาการได้สมอง

11. การพัฒนาคน หมายถึง ฝึกปรับเปลี่ยนตนเองให้เหมาะสมกับการพัฒนา ฝึกคิดพิจารณาข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพัฒนาตนเองให้มีแนวคิดหลากหลายยิ่งขึ้น

12. ลักษณะบุคคลและกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ศึกษาบุคคลต่างๆ ที่มีความคิดสร้างสรรค์ โดยพิจารณาถึงกระบวนการคิด บุคลิกลักษณะของบุคคลเหล่านั้นที่ทำให้เขาสามารถสร้างสรรค์ผลงานดีเด่น

13. การประเมินสถานการณ์ หมายถึง การฝึกคิดเพื่อประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและแนวโน้มของสิ่งที่เกิดตามมา

14. พัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์เพื่ออ่านจับใจความและขยายความคิดสร้างสรรค์ให้กว้างขวาง

15. พัฒนาทักษะการฟังอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การพัฒนาทักษะการฟังอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้คิดติดตามและจัดระบบข้อมูลได้ในแนวทางกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าเดิม

16. พัฒนาทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การพัฒนาทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์เพื่อเกิดความรู้สึกรักคิดและจินตนาการในการเขียน

17. ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ หมายถึง การพัฒนาทักษะจินตนาการมองเห็นภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกขึ้นไปกว่าเดิม ให้แสดงความคิดจากมุมมองที่แปลกใหม่

เดวิส และ สกอตต์ (Davis; & Scott. 1971) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดให้มีการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นผู้เริ่มขึ้นมาเองและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำการสำรวจคิดค้นทดลองกระทำ และตั้งข้อสมมติฐานต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งจะช่วยให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนต่อไป

2. จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมเสรีภาพที่จำเป็นต่อความคิดสร้างสรรค์ อันได้แก่ เสรีภาพที่จะคิดค้น สำรวจตรวจสอบ ภายในขอบเขตแห่งความสนใจของนักเรียน

3. ให้นักเรียนมีการเรียนรู้มากกว่าปกติ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงต่างๆ ความคิดตลอดทั้งความหมายต่างๆ ได้ครบถ้วน โดยที่ผู้เรียนยอมรับว่าการเรียนการสอนเช่นนี้ต้องอาศัยการบังคับควบคุมตนเองอย่างเคร่งครัดมากแต่จะเป็นการบังคับควบคุมตนเองที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ตนในการเรียนไปพร้อมกัน

4. ให้นักเรียนหาความเกี่ยวโยงระหว่างข้อมูลต่างๆ โดยใช้จินตนาการ การคาดคะเนความสัมพันธ์การลองผิดลองถูกกับเรื่องที่ไม่น่าจะเกี่ยวเนื่องกัน ให้แสดงความคิดเห็นและพยายามปรับเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่างๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

5. ควรทบทวนเนื้อหาการตัดสินใจ เพื่อให้มีโอกาสได้ค้นหาตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ต่อไปจนกว่าจะได้ข้อยุติที่ถูกต้องจริงๆ ส่วนเรื่องที่ได้ยุติไปแล้ว หากจำเป็นต้องทบทวนใหม่ๆ ก็ควรเปิดโอกาสให้ดำเนินการได้

6. ส่งเสริมความยืดหยุ่นในด้านสติปัญญา โดยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักเรียนสังเกตเหตุการณ์ในแง่มุมต่างๆ โดยให้พลิกแพลงหรือเปลี่ยนแปลงแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา เช่น ให้นักเรียนนิยามปัญหาเสียใหม่ จัดหมวดหมู่ข้อมูลเสียใหม่ มองหาความหมายใหม่ๆ และใช้ข้อมูลเก่าในแนวทางใหม่ เป็นต้น

7. ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินตนเอง เพื่อให้ได้ทราบความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลโดยไม่ต้องใช้ข้อสอบมาตรฐาน ทั้งนี้เพราะข้อสอบมาตรฐานโดยทั่วไปไม่เหมาะที่จะใช้กับการเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคน

8. สนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรู้สึกได้ไวยิ่งขึ้นต่ออารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่นต่อสิ่งเร้าภายนอก ต่อปัญหาบุคคลและสังคม เช่นเดียวกับต่อปัญหาทางวิชาการ และต่อเรื่องธรรมดา ตลอดถึงต่อเรื่องที่ยังไม่ทราบ

9. ให้นักเรียนได้ตอบคำถามเชิงปฏิบัติแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบอยู่ก่อนแล้ว แต่เป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบอยู่ก่อนแล้ว แต่เป็นคำถามที่ช่วยให้เกิดความพยายามคิดเชิงสร้างสรรค์ซึ่งจะนำไปสู่การสำรวจค้นคว้าและความอยากรู้อยากเห็น

10. ให้นักเรียนจัดกระทำกับวัสดุสิ่งของต่างๆ ข้อคิดต่างๆ และเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้มีความเข้าใจในกระบวนการเชิงสร้างสรรค์

11. ให้นักเรียนเข้าใจสภาพความไม่แน่นอน ความสับสน และความคับข้องใจ และยอมรับสภาพดังกล่าวนี้ จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ เพราะความพยายามเชิงสร้างสรรค์ มักเกิดจากสภาพที่ยุ่งเหยิงไม่เรียบร้อยเหล่านี้ และการลองจัดกระทำกับสภาพนั้นๆ

12. สนับสนุนให้นักเรียนพิจารณาเรื่องต่างๆ สิ่งต่างๆ ที่เป็นองค์รวมมากกว่าที่เป็นส่วนย่อย หรือส่วนประกอบแต่ละส่วน เพราะทางที่จะนำไปสู่กระบวนการความคิดสร้างสรรค์นั้น จะได้มาจากการพิจารณาเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นองค์รวม ที่ช่วยให้มีความเข้าใจปัญหาได้อย่างแจ่มแจ้ง

อารี รังสินนท์ (2532: 50) ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะบางประการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เด็กควรได้รับการส่งเสริม คือ

1. มีความอยากรู้อยากเห็น
2. มีความประหลาดใจ
3. มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้ดีที่สุด
4. ชอบเดา ชอบตั้งสมมติฐาน
5. ตัดสินใจได้เด็ดขาด
6. ชอบเสี่ยงชอบผจญภัย
7. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
8. ช่างคิดช่างฝัน
9. มีอารมณ์ขัน

10. มีความมานะบากบั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
11. ไม่ชอบคล้อยตามผู้อื่นอย่างง่าย ๆ
12. ทำงานเพื่อความสุขของตนเองโดยมิได้หวังผลตอบแทน หรือการยกย่องจากคนอื่น

13. มีความยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำสามารถแก้ไขดัดแปลงวิธีการ และทำงานได้อย่างเหมาะสม

14. มีความสามารถในการคิดอย่างกว้างขวาง

15. มีความคิดริเริ่ม

นอกจากนี้ ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962: 47) ยังได้กำหนดหลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ

1. ยอมรับและเอาใจใส่ต่อคำถามแปลก ๆ ของเด็ก พ่อ แม่ หรือครูไม่ต้องกลัวว่าการเดาของเด็กเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหานั้นจะถูกหรือผิด แต่จะต้องช่วยกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์และค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดา โดยใช้พื้นฐานจากการสังเกต และประสบการณ์ของเด็กเอง

2. ยอมรับและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลก ๆ ของเด็ก

3. แสดงให้เด็กเห็นว่าความคิดนั้นมีคุณค่า ทำให้มีการเสริมแรงภายในเกิดขึ้น

4. จัดเตรียมโอกาสเพื่อการฝึกหัดหรือการเรียนรู้ โดยไม่ต้องประเมินผลเด็ก อาจจะต้องใช้เวลาซึ่งสามารถเรียนได้โดยไม่ต้องคอยพะวงต่อการประเมินผล

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 339 – 340) เชื่อว่า คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องมีความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ ผู้ที่มีลักษณะสามประการนี้สูงในกระบวนการคิดถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง ซึ่งครูผู้สอนสามารถฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดเช่นนี้ได้

จากความคิดนี้ถ้านำมาใช้ในการเรียนการสอน จะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งมีแนวทางที่สนับสนุนสามประการ คือ

1. การเปิดรับประสบการณ์ คือ ไม่ยึดถืออะไรที่ตายตัว มีใจกว้างในสิ่งที่สงสัยหรือคลุมเครือ และสามารถยอมรับข้อสนเทศที่ขัดแย้งกัน

2. มีศูนย์รวมแห่งการประเมินอยู่ภายในตน โดยแต่ละบุคคลตัดสินด้วยตนเองโดยอิสระจากความกดดันภายนอก

3. ความสามารถที่จะสัมผัสกับความรู้เบื้องต้นและสิ่งๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานความมั่นคงของบุคคล คุณค่าแห่งตน และความเป็นอิสระทางด้านจิตใจ สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดความงอกงามของการรับรู้แบบของชีวิต หรือการปฏิสัมพันธ์ด้านแรงจูงใจกับสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้วิธีการฝึกความคิดสร้างสรรค์เป็นไปในทำนองให้ฝึกจินตนาการ เช่น การให้คิดตอบ “If ... then” และในการสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ก็ต้องให้นักเรียนมีโอกาสดำทำ ได้ทดลอง ได้สังเกตจริงๆ ส่วนความคิดสร้างสรรค์ทางอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ในสังคมและอื่นๆ วิธีที่ได้ผลขณะนี้คือวิธีสอนแบบ แก้ปัญหา

วัชร เล่าเรียนดี (2547: 68) กล่าวถึง เทคนิคและกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะ การคิด ดังนี้

1. การถามคำถามและการตอบ เทคนิคการใช้คำถามและการตอบนิยม นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดในด้านการอ่าน และการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งเทคนิคการถามตอบนอกจากครูผู้สอนสามารถนำมาใช้กับนักเรียนแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้โดยให้นักเรียนในกลุ่มถามตอบกัน

2. การระดมสมอง เทคนิคการระดมสมองหรือระดมความคิดนำมาใช้เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหลายๆ มุมมอง อาจจะนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยง ให้เหตุผลที่เป็นไปได้ ทำนาย คาดคะเน อ้างอิงและแก้ปัญหา เทคนิคการระดมสมองควรจัดกลุ่มขนาดเล็ก (ไม่เกิน 15 คน) ในกลุ่มจะต้องมีประธานกลุ่ม ผู้จัดบันทึก ประธานต้องคอยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปได้ซึ่งไม่ใช่การตัดสินหรือวิจารณ์

3. การใช้เกม การแข่งขัน และทดสอบย่อยๆ

4. การโต้วาทีเป็นเทคนิคหนึ่งที่มีประโยชน์ให้การพัฒนาทักษะการคิด และการพูดอย่างหลากหลาย (ต้องให้เหมาะสมกับวัย ระดับความรู้ของนักเรียน)

5. โครงงาน การทำให้ทำโครงงาน ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนได้ เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โครงงานที่ให้ฝึกควรมีลักษณะและประกอบด้วยกิจกรรมต่อไปนี้ เช่น การให้ออกแบบบางอย่าง ให้ศึกษาสำรวจ วิจัย และทดลอง ให้เขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น เขียนเรียงความ โคลง กลอน จดหมายและรายงาน ซึ่งนักเรียนต้องรู้รูปแบบวิธีเขียนเหล่านี้ ด้วย และการให้ผลิตหรือสร้างชิ้นงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2547: 28 – 31) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูผู้สอน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. กระบวนการคิด เป็นการสอนที่เพิ่มทักษะความคิดด้านต่างๆ เช่น ความคิด จินตนาการ ความคิดเอกลักษ์ ความคิดวิจารณ์ญาณ ความคิดวิเคราะห์ ความคิดสังเคราะห์ ความคิดแปลกใหม่ ความคิดหลากหลาย ความคิดยืดหยุ่น ความคิดเห็นที่แตกต่างและการประเมินผล

2. ผลิตผล เป็นสิ่งที่ชี้ให้เราเห็นหลายสิ่งหลายอย่างของการคิด เช่น วิธีคิด ประสิทธิภาพ ทางความคิด การนำความรู้ไปสู่การนำไปใช้ จุดสำคัญในการสอนว่า จะพิจารณาเกณฑ์ของผลผลิตอย่างไรนั้น ควรจะกำหนดให้นักเรียนรู้จักระบุจุดประสงค์ของการทำงานรู้จักประเมินการทำงานของตนเองอย่างใช้เหตุผล มีความพยายาม และสามารถนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตจริง

3. องค์ความรู้พื้นฐาน เป็นการให้โอกาสนักเรียนได้รับความรู้ผ่านสื่อและทักษะหลายด้านโดยใช้ประสาทสัมผัสหรือความรู้ที่มาจากประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ทั้งจากหนังสือ ผู้เชี่ยวชาญ การทดสอบด้วยตนเองและที่สำคัญคือให้นักเรียนได้สร้างความรู้จากตัวของเขาเอง

4. สิ่งที่ทำทลาย การหางานที่สร้างสรรค์ และมีมาตรฐานให้นักเรียนได้ทำ

5. บรรยากาศในชั้นเรียน การให้อิสระ ความยุติธรรม ความเคารพในความคิดเห็นของนักเรียนให้นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ถูกลงโทษหากมีความคิดที่แตกต่างจากครูผู้สอน หรือคิดว่าครูผู้สอนไม่ถูกต้อง ยอมให้นักเรียนล้มเหลวหรือผิดพลาด (โดยไม่เกิดอันตราย) แต่ต้องฝึกให้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่ผ่านมา

6. ตัวนักเรียน การสนับสนุนให้นักเรียน มีความเชื่อมั่นตนเอง ความเคารพตนเอง ความกระหายใคร่รู้

7. การใช้คำถาม สนับสนุนให้นักเรียนถามคำถามของเขา หรือครูผู้สอนใช้คำถามนำกระตุ้นให้คิด

8. การประเมินผล หลีกเลี่ยงการประเมินที่ซ้ำซาก หรือเป็นทางการอยู่ตลอด สนับสนุนให้นักเรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเองและประเมินร่วมกับครูผู้สอน

9. การสอนและการจัดหลักสูตร การผสมผสานกับวิชาการต่างๆ เพราะสามารถใช้ได้กับทุกวิชา ลองให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่มีคำตอบที่ดีที่สุด หรือคำตอบที่ตายแล้ว คำตอบที่คลุมเครือหรือเปลี่ยนแปลงได้ง่ายๆ ครูผู้สอนเป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ ไม่ใช่เป็นผู้สั่งการ

10. การจัดระบบในชั้นเรียน ให้เด็กได้ค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น ปรับระบบตารางเรียนให้ยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถที่หลากหลาย จัดกลุ่มการสอนหลายๆ แบบ เช่น จับคู่ กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่และสอนแบบเดี่ยว นอกจากนี้ ควรจัดห้องเรียนให้แตกต่างกันไปในแต่ละเวลา สถานที่ เช่น บางห้อง บางเวลา ไม่มีที่นั่ง นั่งไถ่กัน นั่งไถ่กัน นั่งข้างนอก เรียนที่สนาม เป็นต้น (อุษณีย์ โพธิสุข. 2537: 89 – 92)

2.3 การวัดความคิดสร้างสรรค์

การวัดความคิดสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้เจริญถึงขีดสูงสุด และยังเป็นข้อมูลในการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอีกด้วยนักจิตวิทยา และนักการศึกษาให้ความสนใจในเรื่องการวัดความคิดสร้างสรรค์ได้ศึกษาและพัฒนาเป็นลำดับ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (อารี พันธุ์ณี. 2545: 207 – 232)

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ จะวัดความคิดจินตนาการของนักเรียนจากพฤติกรรมการเล่นและการทำกิจกรรม

2. การวาดภาพ หมายถึง การให้นักเรียนวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรม และสามารถสื่อความได้ สิ่งเร้าที่กำหนดให้นักเรียนอาจเป็นวงกลม สีเหลี่ยม

3. รอยหยดหมึก หมายถึง การให้นักเรียนดูภาพรอยหยดหมึกแล้วคิดตอบจากภาพที่นักเรียนเห็น

4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ หมายถึง การให้นักเรียนเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนดให้ และการประเมินจากงานศิลปะของนักเรียน

5. แบบทดสอบ หมายถึง การให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มาตรฐานมีทั้งภาษาเป็นสื่อและที่ใช้ภาพเป็นสื่อ เพื่อเร้าให้นักเรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์และมีการกำหนดเวลาด้วย แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มีดังนี้

1. แบบทดสอบความคล่องแคล่วของกิลฟอร์ดและคริสเตนเสน

ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 4 ชุด 11 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็นทางด้านภาษาเขียน 7 ฉบับทางด้านรูปภาพ 3 ฉบับ และโจทย์ปัญหา 1 ฉบับ แบบทดสอบนี้เหมาะกับนักเรียนระดับมัธยม และผู้ใหญ่

ตัวอย่างแบบทดสอบ

1.1 ความคล่องแคล่วในการใช้คำ ให้เขียนคำประกอบด้วยตัวอักษรที่กำหนดให้ เช่น ป ปด บัด ปาด

1.2 ความคล่องแคล่วทางความคิด ให้เขียนชื่อสิ่งของที่อยู่ในพวก หรือประเภทเดียวกัน เช่น ของเหลวที่เป็นเชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันก๊าด ก๊าซโซลีน และแอลกอฮอล์

1.3 ความคล่องแคล่วด้านเชื่อมโยง ให้เขียนคำต่างๆ ที่มีความหมายคล้ายคลึงกับคำที่กำหนดให้ เช่น หนัก : ยาก แข็ง

1.4 ความคล่องแคล่วในการแสดงออก ให้เขียนประโยคประกอบด้วยคำสี่คำ ในแต่ละคำเริ่มต้นด้วยตัวอักษรที่กำหนดให้ เช่น K-U-Y-I Keep up your interest.

1.5 การใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้ออกประโยชน์อย่างอื่นของสิ่งเฉพาะที่กำหนดให้ มิใช่เป็นการใช้ประโยชน์โดยทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ใช้ทำประโยชน์อื่นอย่างไรได้บ้าง

1.6 การสรุปผล ให้ออกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องจากเหตุการณ์สมมติฐานที่กำหนดให้ เช่น ถ้าคนไม่จำเป็นต้องนอนพักผ่อนจะเกิดอะไรบ้าง : คนทำงานได้มากขึ้น ไม่จำเป็นต้องใช้นาฬิกาปลุก

1.7 ประเภทของงานอาชีพ ให้ออกรายชื่อของงานอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำที่กำหนดให้ เช่น หลอดไฟฟ้า วิศวกรไฟฟ้า เจ้าของโรงงานทำหลอดไฟฟ้า

1.8 การวาดรูป ให้วาดรูปสิ่งของเฉพาะโดยใช้เซตของรูปที่กำหนดให้อาจารย์ได้และเปลี่ยนแปลงขนาด แต่ต้องไม่เติมรูปหรือเส้นอื่นเพิ่ม

1.9 การสเก็ตช์รูป ให้ต่อเติมให้เป็นรูปจากภาพร่างที่กำหนดให้ และต่อเติมภาพให้สมบูรณ์และแตกต่างมากที่สุด

1.10 แก้ปัญหาจากโจทย์ที่กำหนดให้ เช่น ปัญหาเก้าอี้ไม้ขีด

1.11 การตกแต่ง ให้ตกแต่งรูปวาดเกี่ยวกับสิ่งของทั่วไปที่ร่างเอาไว้แล้วด้วยแบบที่แตกต่างกัน

2. แบบทดสอบของวอลลาซและโคแกน แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย ดังนี้

ฉบับที่ 1 พวกเดียวกัน ให้พยายามนึกหาคำตอบที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใครให้มากที่สุดจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น จากสี่เหลี่ยม เป็นต้น และมีอยู่ 4 ข้อ

ฉบับที่ 2 ประโยชน์ของสิ่งของ มี 8 ข้อ ให้บอกประโยชน์ของกระดาษหนังสือพิมพ์ที่อ่านแล้วมาให้มากที่สุด

ฉบับที่ 3 ความเหมือน มี 10 ข้อ เช่น แก้วกับโต๊ะ มีอะไรคล้ายกันบ้าง

ฉบับที่ 4 ความหมายของภาพเส้น มี 8 ข้อ ให้บอกมามากที่สุดว่าเมื่อดูภาพแล้วนึกถึงอะไรบ้าง

ฉบับที่ 5 ความหมายของเส้น มี 8 ข้อ ให้ดูภาพที่เป็นเส้น แล้วบอกว่าเป็นอะไรได้บ้าง บอกมาให้มากที่สุด

แบบทดสอบนี้ใช้เวลา 55 นาที

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความคิดคล่องตัว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบให้ได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณการตอบสนองได้มากในเวลาจำกัด สื่อความหมายได้ในแต่ละกิจกรรม

2. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น โดยใช้เกณฑ์คำตอบที่นักเรียนตอบมากตั้งแต่ 1 – 5 เปอร์เซนต์ จัดเป็นความคิดแปลกและได้คะแนนมากที่สุด คำตอบที่นักเรียนตอบมากกว่า 5 เปอร์เซนต์ จัดเป็นความคิดธรรมดา ได้คะแนนต่ำตั้งแต่ศูนย์ขึ้นไป

3. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความคิดในรายละเอียดที่นำมาตกแต่งความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์แล้วทำให้ภาพชัดเจนและได้ความหมายสมบูรณ์ ภาพที่มีรายละเอียดแต่ละส่วนให้คะแนนส่วนละ 1 คะแนน การคิดคะแนนความคิดละเอียดลออในช่วงคะแนน เช่น จาก 1 – 5 = 1 คะแนน เป็นต้น

4. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการคิดได้หลายทิศทาง หลายประเภทหลายชนิด หลายกลุ่ม และคำตอบไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มหรือประเภทเดียวกัน เช่น วงกลมวาดเป็นรูปอะไรได้บ้าง คำตอบเป็น ลูกฟุตบอล ลูกเทนนิส ลูกกอล์ฟ ลูกบาสเกตบอล จานข้าวหน้าปัดนาฬิกา เหรียญสตางค์ ดวงตา ปากถ้วยแก้ว พัดลม กระดุม แหวน ดวงไฟรถยนต์ เป็นต้น นำคำตอบมาจัดประเภท ดังนี้ เครื่องกีฬา เครื่องประดับ เครื่องใช้ในครัว เครื่องอุปกรณ์รถยนต์ เครื่องใช้ในบ้าน อวัยวะ เงิน ความคิดยืดหยุ่นสามารถแบ่งได้ถึง 7 ประเภท ๆ ละ 1 คะแนน รวมเป็น 7 คะแนน

3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ ไพรต์น์ วงศ์นาม ได้สร้างตามแนวคิดและดัดแปลงจากแบบทดสอบของ กิลฟอร์ด และ ทอแรนซ์ ดังนี้

3.1 การวาดภาพจากวงรี ใช้เวลา 30 นาที ให้วาดภาพต่อเติมจากรูปวงรีที่กำหนดให้มาให้มากที่สุด

3.2 การประกอบภาพ จากรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบเป็นภาพแปลกใหม่มาให้มากที่สุด ซ้ำกี่ครั้งก็ได้ ย่อหรือขยายก็ได้

3.3 การใช้สิ่งของพิสดาร มีคำถาม 8 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที ให้บอกมาให้มากที่สุดว่าจะใช้ผ้าขาวมาทำประโยชน์อะไรได้บ้าง

3.4 การตั้งชื่อเรื่องสั้นจากการอ่านเรื่องที่กำหนดให้มาให้มากที่สุดซึ่งมีอยู่ 3 เรื่อง ใช้เวลา 30 นาที

3.5 การหาคำตอบที่มีความหมายเหมือนกัน มี 4 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที ให้หาคำที่มีความหมายเหมือนกับคำที่กำหนดมาให้มากที่สุด

3.6 ความคล้ายคลึง มีคำถาม 8 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที ให้บอกคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายกันกับคำที่กำหนดให้มาเป็นคู่ๆ ในแง่มุมต่างๆ มาให้มากที่สุด เช่น ปู่กับปลา

3.7 ผลที่เกิดตามมา มีคำถาม 8 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที ให้บอกผลที่ตามมาจากการที่กำหนดให้ เช่น ถ้าหากคนเราไม่จำเป็นต้องนอนอะไรจะเกิดขึ้น บอกมาให้มากที่สุด

3.8 ความหมายของภาพ มีภาพ 3 ภาพ ใช้เวลา 30 นาที ให้พิจารณาแล้วบอกว่า คนในภาพนั้นควรจะทำอย่างไรบ้าง ให้เขียนคำตอบในแง่มุมต่างๆ กันมาให้มากที่สุด

3.9 ความสัมพันธ์ทางสังคม มี 3 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที ให้บอกคำสนทนาของคนสองคนภายในภาพที่กำหนดไว้ว่า กำลังสนทนาอย่างไรบ้าง แล้วเขียนคำตอบในแง่มุมต่างๆ กันมาให้มากที่สุด

3.10 การแต่งเรื่องสั้น มี 3 ภาพที่กำหนด ใช้เวลา 30 นาที ให้แต่งเรื่องสั้นๆ จากภาพที่กำหนดให้มาให้หลายเรื่อง

3.11 เส้นกับความรูสึก มีคำถาม 3 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที ให้ออก ความรูสึกของการมองภาพเส้นมาให้มากที่สุด

3.12 ความรูสึกและการกระทำ มีคำถาม 3 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที ให้ออก ความรูสึกและการกระทำจากการอ่านเรื่องสั้นที่กำหนดให้มาให้มากที่สุด

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

โรเจอร์ส (Rogers. 1959) สรุปผลจากการสังเกตในการรักษาคนไข้โรคจิตของ เขาว่า ภาวะที่จะส่งเสริมให้คนกล้าคิดอย่างสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. ภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิต กล่าวคือ

1.1 ยอมรับค่าของคนแต่ละคน เคารพในความคิดเห็น

1.2 ไม่มีการประเมินค่าเปรียบเทียบผลงาน ทุกคนทำงานด้วยความ สบายใจไม่ต้องหวั่น วิตกว่าจะไม่ได้คะแนนดี

1.3 มีความเข้าอกเข้าใจในผลงาน เช่น พยายามเข้าใจว่าที่พูดหรือออก ความเห็นสิ่งใด ถึงแม้จะดูไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง แต่ก็เข้าใจสาเหตุว่า ทำไมจึงคิดจะพูด หรือทำเช่นนั้น

2. ภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก เช่น พูดหรือทำในรูปและแนวใหม่ๆ แปลกๆ

พราเนส และ เมโดว์ส (สุวิทย์ มูลคำ. 2547 ; อ้างอิงจาก พราเนส และ เมโดว์ส) ได้ทดลองใช้วิธีระดมสมอง (Brainstorming) ในการทำวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้โอกาส ทุกคนพูดถึงวิธีแก้ปัญหาโดยใช้วิธีศึกษาทดลองเปรียบเทียบ ดังนี้

1. กลุ่มที่หนึ่งใช้วิธี ระดมสมอง คือให้ทุกคนพูดเท่าที่คิดออกมา ไม่จำเป็นต้อง เป็นวิธีแก้ปัญหาที่ดีและที่เกี่ยวข้อง ให้พูดเท่าที่มีความคิดใดแวบเข้ามาในสมอง

2. กลุ่มที่สองให้เสนอวิธีคิดแก้ปัญหาเฉพาะความคิดที่ดีและมีความสัมพันธ์ กับเรื่องที่กำหนดให้ ปรากฏผลว่า ในระยะเวลาแก้ปัญหาเท่ากัน กลุ่ม ระดมสมอง จะมีความคิด แก้ปัญหาได้มากกว่า และได้ผลกว่ากลุ่มที่จะต้องออกความคิดเฉพาะความคิดที่ดีและเกี่ยวเนื่อง กันเท่านั้น

ทอร์แรนซ์ ทดลองกับนิสิตปริญญาโท 100 คน โดยแบ่งนิสิตกลุ่มนี้ ออกเป็น 2 กลุ่ม แล้วให้อ่านบทความ โดยให้กลุ่มที่ 1 อ่านแล้วหาข้อข้อบกพร่องของบทความ ส่วน กลุ่มที่ 2 ให้อ่านแล้วคิดเพิ่มเติม เมื่อฝึกนิสิต 2 กลุ่มนี้ แล้ว Torrance ก็ให้นิสิตทั้ง 2 กลุ่มนี้ คิดหาปัญหาใหม่ๆ จากบทเรียนในวิชาจิตวิทยา ปรากฏว่า กลุ่มที่ 2 มีความคิดเกี่ยวกับ ปัญหาและโครงการที่จะทำมาก และกว้างขวางกว่านิสิตกลุ่มที่ 1

วิลสัน (สุวิทย์ มูลคำ. 2547 ; อ้างอิงจาก วิลสัน) ได้ทดลองฝึก ความคิดริเริ่ม ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยให้นักเรียนออกไปดูที่หน้าต่างและพยายามเขียนถึงสิ่ง ต่างๆ ที่คิดว่าคนอื่นอาจจะไม่เห็น โดยกล่าวว่าถ้าใครเขียนบันทึกถึงสิ่งที่คนอื่นไม่เห็นเลยจะได้

คะแนนสูงสุด ถ้ามีคนอื่นเห็นบ้างก็จะได้คะแนนรองๆ ไปตามลำดับตามจำนวนคนที่เห็นเหมือนกัน ปรากฏว่านักเรียนสามารถบันทึกของแปลกๆ และความคิดใหม่ๆ ได้มาก

แบลคเคนชิพ (Blankenship. 1976: 7147 – A) พิสูจน์ให้เห็นว่า สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ โดยทำการทดลองกับนักเรียนเกรด 1 เมืองฮันติงตัน รัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยฝึกให้กลุ่มทดลองได้มีการคิดอย่างสร้างสรรค์ มีกิจกรรมให้ 15 ชนิด ในเวลา 10 ชั่วโมงผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เกรียงศักดิ์ พราวศรี (2516: 114) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทางภาษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคการศึกษา 5 รวม 9 แห่ง จำนวน 320 คน พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟัง การสะกดคำ ความสามารถในการอ่าน

ยุพา วัฒนะนิพัทธ์ (2524: บทคัดย่อ) ศึกษาการสร้างชุดการสอนความพร้อมทางสติปัญญา สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง “การฝึกความคิดเชิงสร้างสรรค์” พบว่า การฝึกความพร้อมทางสติปัญญา ด้วยชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยพัฒนาความพร้อมทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2532: บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการสอน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า หลังจากการทดลองคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

วินัย สอนดี (2534: บทคัดย่อ) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามรูปแบบของวิลเลียมส์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มสูงขึ้น

หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา (2536: บทคัดย่อ) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้รูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคต ตามแนวคิดของทอร์เรนซ์ พบว่า หลังจากการทดลองคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนทดลอง

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเองไม่ว่าเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นได้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

การฝึกเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน ดังนั้นการฝึกโดยการใช้แบบฝึกก็เป็นการจัดสภาพการณ์เพื่อให้ผู้ฝึกเปลี่ยนพฤติกรรมจนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงหลักการสร้างจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกลักษณะของแบบฝึกที่ดี ประโยชน์ของแบบฝึก หลักการนำไปใช้ ฯลฯ

3.1 ความสำคัญของแบบฝึกต่อการฝึกทักษะ

ในการฝึกทักษะจำเป็นต้องอาศัยแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนความเข้าใจและฝึกในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้ว ครูส่วนมากจะใช้แบบฝึกหัดที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียนให้นักเรียนฝึกหัดหลังเรียนแล้ว สายสุนีย์ สุกุลแก้ว (2533: 31) กล่าวว่า หนังสือแบบเรียนบางเล่มมีแบบฝึกหัดเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีเลย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนโดยตรงที่จะสร้างแบบฝึกให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะและเข้าใจมากขึ้น ฉะนั้นครูผู้สอนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะและเข้าใจมากขึ้น เพื่อให้แบบฝึกหัดนั้นมีประสิทธิภาพสูงและเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

รัชณี ศรีไพรวรรณ (2517: 189) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่า

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เพราะแบบฝึกทักษะจะเป็นเครื่องมือทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้เรียนและทำให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่วในเนื้อหาวิชาเหล่านั้นยิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูผู้สอนทราบถึงความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงเนื้อหา วิธีสอนและกิจกรรมตลอดจนสามารถช่วยนักเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของเขาด้วย
3. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานตนเองได้
4. ฝึกให้นักเรียนทำงานตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับไปแบบฝึกมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในการเรียนการสอนภาษาไทย เพราะต้องเน้นฝึกทักษะเบื้องต้น คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน เพราะว่าทักษะทางภาษาดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำรงชีวิต ฉะนั้นแบบฝึกทักษะจะทำให้นักเรียนเกิดความคล่องแคล่วซึ่งจะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้น

3.2 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรมพรรย (2523: 52 – 62) กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกไว้ว่าต้องยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัด ซึ่งกล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัด หรือกระทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่วและสามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้าม สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัด หรือทอดทิ้งไปนานแล้วย่อมจะทำได้ไม่ดี

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึก จึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมคือ ไม่ยาก และไม่ง่ายจนเกินไป และควรมีหลายๆ แบบ

3. การจูงใจนักเรียน โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึก และช่วยยั่วยุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกสั้นๆ เพื่อไม่เกิดความเบื่อหน่าย

พรรณิ ชูทัย (2522: 145 – 148) แนะนำว่า หลักจิตวิทยาที่ควรใช้ในการสร้างแบบฝึก คือ

1. การจูงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงตามลำดับจากง่ายไปหายาก จากสั้นไปสู่ยาวควรสร้างแบบฝึกให้หลายรูปแบบโดยให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนมากขึ้น

2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆ เพื่อช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

3. ความใกล้ชิด คือ การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่นักเรียน

4. กฎแห่งผล คือ การให้นักเรียนได้ทราบผลของการทำงานของตนเอง โดยการเฉลยคำตอบให้ทราบ เพื่อช่วยให้นักเรียนทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไข กระบวนการเหล่านี้ จะสร้างความพอใจให้แก่นักเรียน

โรเซนบาวน์ (รัชนี้ ศรีไพวรรณ. 2517 ; อ้างอิงจาก Rosenbaum. 1969: 112 – 115) กล่าวว่า ในการจัดทำแบบฝึกนั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนส่วนใหญ่ แล้วจัดทำแบบฝึกไว้ให้มากพอที่นักเรียนทั้งเก่งและอ่อนจะเลือกทำได้ตามความสามารถ และแบบฝึกนั้นควรจะชัดเจน มีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การให้หลักจิตวิทยาของนักเรียน และการเน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการสร้างแบบฝึกของ โรเซนบาวน์ นี้ ได้ตรงกับความคิดเห็นของ รัชนี้ ศรีไพวรรณ (2517: 412 – 413) ที่กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกทักษะว่า

1. ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา และพัฒนาการของนักเรียนและลำดับขั้นของการเรียน แรกแรกยังมีประสบการณ์น้อย แบบฝึกทักษะจะต้องอาศัยรูปแบบสืวย จูงใจนักเรียน และเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจทำ

2. ให้มีจุดมุ่งหมายว่า มุ่งจะฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้ ครูผู้สอนต้องจัดทำไว้ล่วงหน้าเสมอ

3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ถ้าสามารถแยกตามความสามารถแล้วจัดทำแบบฝึกเพื่อส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ก็ยิ่งดี

4. ในแบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่ายๆ ให้นักเรียนสามารถทำตามคำสั่งได้

5. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูผู้สอนจะต้องตรวจพิจารณาให้ถี่ถ้วน

อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้

6. การให้นักเรียนทำแบบฝึกแต่ละครั้งต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียนเล็กๆ ย่อมสนใจจะทำสิ่งใดอยู่ได้ไม่นาน

7. ควรทำแบบฝึกหลายๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้กว้างขวางและส่งเสริมให้เกิดความคิด

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2522: 73) ได้กล่าวเกี่ยวกับกฎการเรียนรู้จากทฤษฎีการเชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม ก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น จะต้องสำรวจดูเสียก่อนว่านักเรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจหรือยัง ถ้ายังไม่พร้อมต้องมีการจูงใจให้เกิดความพร้อม แล้วจึงสอนให้เกิดการเรียนรู้ โดยยึดหลักความพึงพอใจ

2. กฎแห่งการฝึก เมื่อต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ต้องให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน และหมั่นฝึกฝนหรือนำสิ่งที่รู้ใหม่นั้นมาใช้บ่อยๆ จะทำให้การเรียนรู้แน่นและคงทนถาวร

3. กฎแห่งผล การให้นักเรียนทราบผลการเรียนทันที และยกย่องชมเชย จะทำให้นักเรียนเกิดความพอใจและเป็นการเสริมแรงให้อยากเรียนบทเรียนอีก

3.3 หลักการสร้างแบบฝึก

นอกจากหลักจิตวิทยาที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างแบบฝึกแล้วได้มีนักการศึกษาเสนอหลักในการสร้างแบบฝึกเพิ่มเติม ดังนี้

วรนาถ พ่วงสุวรรณ (2518: 34 – 37) ได้กล่าวถึง หลักการสร้างแบบฝึกเพื่อให้ได้แบบฝึกที่ดีและสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก
 - 3.1 ศึกษาปัญหาในการสอน
 - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ
 - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
 - 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึก
 - 3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของการฝึกให้สัมพันธ์กับโครงเรื่อง
 - 3.6 เลือกเนื้อหาต่างๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่

กำหนดไว้

บาร์เน็ต และคนอื่นๆ (Barnet; et al. 1960: 11) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกว่า แบบฝึกที่ดีควรมีข้อแนะนำ การใช้ควรให้มีตัวเลือกทั้งแบบตอบจำกัด แบบเสรี คำสั่ง หรือตัวอย่างที่ยกมาเป็นข้อความหรือเป็นแบบฝึกไม่ควรยาวเกินไปหรือยากแก่การเข้าใจ

ถ้าต้องการให้ศึกษาด้วยตนเองแบบฝึกหัดนั้นควรมีหลายรูปแบบและให้ความหมายแก่ผู้ฝึกทำ บัทท์ส (Butts. 1974: 85) เสนอหลักการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ก่อนที่จะสร้างแบบฝึกจะต้องกำหนดโครงสร้างไว้คร่าวๆ ก่อนว่าจะเขียนแบบฝึก เกี่ยวกับเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร
2. ศึกษางานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ
3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาให้สอดคล้องกัน
4. แจกวัตถุประสงค์พฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อยโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของนักเรียน
5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมแต่ละตอนให้เหมาะสมกับแบบฝึก
6. กำหนดเวลาที่ใช้ในแบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม
7. ประเมินผลจะประเมินก่อนหรือหลังเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529: 149 – 151) ได้เสนอหลัก ในการสร้างแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเอง ดังนี้

1. ให้บทเรียนมีหลัก คือ
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.2 เนื้อหาต้องเหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน
2. ให้แบบฝึกมีหลัก คือ
 - 2.1 แบบฝึกนี้ต้องเกี่ยวกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
 - 2.2 มีคำชี้แจงง่ายๆ และสั้นๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ
 - 2.3 เรียงให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของความยากง่ายเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจทำ
 - 2.4 แบบฝึกหัดน่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
 - 2.5 ต้องมีความถูกต้อง ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาดูให้ดีด้วย อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
 - 2.6 เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน แบบฝึกหัดที่กำหนดให้นักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ควรยากง่ายกว่ากัน นั่นคือ ควรมีแบบฝึกหัดให้มาก ๆ นักเรียนที่มีความสามารถจะได้ทำมา

3.4 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับนักเรียนมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2518: 72) ได้ศึกษาพบว่า แบบฝึกที่นักเรียนสนใจ และกระตือรือร้นที่จะทำเป็นแบบฝึกที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาด้วยตนเองได้

นิตยา ฤทธิโยธี (2520: 1) กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสมคือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

ริเวอร์ (ณัฐชา ฐานิสร์. 2537: 38 ; อ้างอิงจาก River. 1968: 97 – 105)

กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่งก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่นๆ
ต่อไป ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนมิใช่ทำขึ้นเพื่อทดสอบ

2. แต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้นๆ
5. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียน

รู้จักดีแล้ว

6. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนใช้ความคิดด้วย
7. แบบฝึกควรมีหลายๆ แบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
8. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปแล้วลักษณะของแบบฝึกที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

1. แบบฝึกต้องมีเนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนและตรงกับความสนใจของ
นักเรียน
2. การให้นักเรียนทำแบบฝึกต้องใช้เวลาเหมาะสม ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป
จนทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย
3. ควรมีคำสั่งที่ชัดเจนในแบบฝึก
4. ควรสร้างแบบฝึกจากง่าย ๆ ก่อนแล้วจึงเพิ่มความยากขึ้นเป็นลำดับ
5. ควรให้นักเรียนทราบผลการฝึกและความก้าวหน้าของการทำแบบฝึก

ทุกครั้ง

6. เนื้อหาในแบบฝึกควรมีความทันสมัยเพื่อจูงใจนักเรียนและเลือกเรื่องที่นักเรียนไม่เคยเรียนมาก่อน

แบบฝึกวิชาภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องฝึกฝนหรือให้นักเรียนทำแบบฝึกมากๆ และสิ่งที่จะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้นนั้น คือ การนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจ การสอนวิชาทักษะอยู่ที่ การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่วว่องไว ทักษะ ในด้านภาษา เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องฝึกให้นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการติดต่อสื่อความหมายกันอันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการสอนภาษา

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2515: 1 – 2) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องเตรียมแบบฝึกให้รอบคอบว่าจะต้องการให้เกิดทักษะใด ใช้แบบฝึกแบบไหนและมีวิธีการอย่างไร
2. ใช้แบบฝึกสั้นๆ แต่หลายแบบเพื่อฝึกทักษะอันเดียวกันนั้น จนเกิดความแม่นยำ แบบฝึกควรมีหลายๆ แบบ นักเรียนจะไม่เบื่อง่าย
3. ให้ฝึกในสภาพการณ์ที่ต่างกัน เช่น เขียนบนกระดานดำ เขียนบนกระดาน แล้วนำมาเปิดไว้ให้อ่าน
4. ประเมินผล การประเมินผลขณะที่ฝึกหัดนั้น ต้องประเมิน เพื่อดูว่านักเรียนเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงใด อาจให้เด็กออกมาพูดว่า ทำอะไรไม่ได้ในแบบฝึกนั้น หรืออาจหาวิธีอื่น ค้นคว้า นักเรียนทำแบบฝึกนั้นๆ ไม่ได้เพราะอะไร ถ้าเราไม่ประเมินผล เราจะไม่มีโอกาสฝึกให้เกิดทักษะที่ต้องการได้

ลออ การุณยวณิช (2517: 137 – 138) ได้ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับวิธีการฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ใช้หลักการเรียนรู้ เช่น นักเรียนต้องเข้าใจเป้าหมายที่ฝึก นักเรียนฝึกด้วยความตั้งใจ และสนใจอยากทำ
2. การฝึกหัดต้องทำโดยจำเพาะเจาะจงเฉพาะอย่าง ถ้ามีแยกไว้ครูผู้สอนจะนำมาใช้ได้ง่าย
3. ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปจนนักเรียนเบื่อ
4. วิธีที่ให้นักเรียนฝึก ควรเป็นวิธีที่เป็นระบบ รวดเร็ว ย่นย่อ ครูผู้สอนควรตื่นตัวจับไวให้นักเรียนพร้อมที่จะทำขจัดสิ่งที่ล่าช้าต่างๆ
5. ระดับความยากง่ายของแบบฝึกหัดต้องเหมาะสมกับนักเรียน
6. เวลาที่ใช้ในการฝึกหัดในระยะแรกๆ ควรสั้นก่อนแล้วจึงค่อยขยายเวลาให้มากขึ้น

7. ต้องมีการฝึกหัดเป็นรายบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มด้วย เพราะแต่ละคนย่อมมีจุดอ่อนต่างกัน

8. ครูผู้สอนควรให้นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าของการทำงานแบบฝึกหัด ซึ่งจะเป็นการจูงใจที่ดี

9. เมื่อนักเรียนฝึกหัดแล้วต้องให้นำไปใช้และมีการติดตามผล

3.5 ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็ตตี (Petty. 1963: 469 – 472) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูผู้สอนได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ

2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษาแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้นแต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกันการให้นักเรียนทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำ ดังนี้

4.1 ฝึกทันทีหลังจากนักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

4.2 ฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก

5. แบบฝึกที่ใช้จะต้องเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากบทเรียนในแต่ละครั้ง

6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มนักเรียนสามารถรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อ ทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

7. การให้นักเรียนทำแบบฝึกช่วยให้ครูผู้สอนมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่างๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ทันทั่วถึง

8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูผู้สอนประหยัดทั้งแรงงานและเวลา ในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านนักเรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาออกแบบฝึกจาก ตำราเรียน ทำให้มีโอกาสดูฝึกฝนทักษะต่างๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ ลงในกระดาษไขทุกครั้ง และนักเรียนสามารถบันทึกและมองเห็น ความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

ยูพา ยัมพงษ์ (2522: 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ
2. ช่วยส่งเสริมการใช้ทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริมและช่วยเหลือจากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะการให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา
4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทนลักษณะการฝึกที่ดีจะช่วยให้เกิดผลดังกล่าว

4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนเรื่องนั้น

4.2 ฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะในเรื่องที่ฝึก

5. การให้นักเรียนทำแบบฝึกช่วยให้ครูผู้สอนได้มองเห็นจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจนจึงจะช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ทันทั่วทั้งที่

6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูผู้สอนประหยัดแรงงานและเวลาในการที่จะเตรียมสร้างแบบฝึก ในด้านนักเรียนก็ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการลอกแบบฝึกหัด ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกทักษะอื่นๆ มากขึ้นแสดงถึงการได้ใช้แบบฝึกประกอบการเรียนการสอนนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากเอกสารที่เกี่ยวกับแบบฝึกต่างๆ สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางการเขียนของนักเรียนและการฝึกนั้นควรจะมีหลายๆ แบบ เพื่อนักเรียนจะได้ไม่เบื่อ แบบฝึกนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนทักษะทางภาษาของนักเรียน แล้วยังมีประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการสอน ทำให้ทราบพัฒนาการทางทักษะนั้นๆ ของนักเรียน และเห็นข้อบกพร่องในการเรียน ซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทันทั่วทั้งที่อันมีผลทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ

มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะไว้หลายคน เช่น

ฟอร์ด (Ford. 1976: 6598 – A) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลของชุดของกิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อเด็กระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ เรียนซ้ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนการศึกษาพิเศษ ในรัฐคอนเนตทิคัท ในระดับเกรด 8 ถึง เกรด 10 จำนวน 30 ห้องเรียน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 12 ห้องเรียน เด็กนักเรียนในแต่ละชั้นจะมีช่วง IQ ระหว่าง 50 – 80 ทำการสอนกิจกรรมที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ให้กลุ่มทดลองสัปดาห์ละ 2 กิจกรรม เป็นเวลา 12 สัปดาห์ แล้วใช้แบบทดสอบของคริสเทนเสนและกิลฟอร์ด วัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการทดลอง

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ผ่านประสบการณ์จากชุดกิจกรรมดังกล่าวได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงและมีคุณลักษณะในทางสร้างสรรค์ดีกว่ากลุ่มควบคุม

กัว และ แรพาพอร์ท (Goor; & Rapaport. 1977: 636 – 643) ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยวิธีการไปตั้งค่ายพักแรมกับนักเรียนที่กำลังจะเข้าเรียนในเกรด 6 และ เกรด 7 ในโรงเรียนชนบท จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 94 คน และกลุ่มควบคุม 48 คน กลุ่มทดลองจะใช้เวลาวันละ 4 ชั่วโมง เล่นเกมที่สร้างสรรค์ ส่วนกลุ่มควบคุมเล่นเกมเน้นทบทวนการธรรมดา การทดลองนี้ใช้เวลาทั้งหมด 10 วัน เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว นำนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ ทอแรนซ์ พบว่า กลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม และหลังจากนี้ 4 เดือน เมื่อนำนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาทดสอบใหม่ด้วยแบบทดสอบเดิมก็ยังพบความแตกต่าง

ณัฐชา ฐานิสร์ (2537: 64 – 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดเป็นกลุ่ม และรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2536 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 20 คน ผลการวิจัย พบว่า หลังจากนักเรียนได้รับการฝึกเป็นกลุ่มและรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศนีย์ ศรีหาบุตร (2540: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลของการฝึกเป็นกลุ่ม และรายบุคคลตามรูปแบบของ วิลเลียม ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกเป็นกลุ่ม และรายบุคคลตามรูปแบบของ วิลเลียม มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยสูงขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุนีย์ ศรีวันพิมพ์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการฝึกความคิดสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม และรายบุคคลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกความคิดสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลมีความสร้างสรรค์สูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาวดี นัมณนิสรณ์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกทักษะ

สมศักดิ์ สมเสนาะ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการศึกษาผลการศึกษาระดมสมองและการฝึกเป็นรายบุคคลที่มีต่อการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมวิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า หลังจากนักเรียนที่ได้รับการ

ฝึกกระดมสมองและฝึกคิดเป็นรายบุคคล นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

อรษา บุญปัญญา (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความสามารถทางการอ่านมีวิจารณญาณสูงขึ้นหลังใช้แบบฝึก

กรรณิกา ศุภปัญญาวุฒิ (2544: บทคัดย่อ) ผลของการใช้แบบฝึกการอ่านต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทยมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกแสดงว่า การฝึกด้วยแบบฝึกทักษะจะช่วยกระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 5 ห้อง รวม 235 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ได้จากการสุ่มห้องเรียนอย่างง่าย (จับฉลาก) จำนวน 1 ห้อง จำนวน 47 คน

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยใช้เวลาในการสอน 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543: 249 – 250)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design

สอบก่อน	การฝึก	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ แทน การทดสอบก่อนการฝึก

T₂ แทน การทดสอบหลังการฝึก

X แทน การฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยจากแบบฝึกทักษะ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

1.1 ศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

1.2 สร้างแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย โดยมีลักษณะเป็นใบงาน ที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยมีจำนวนทั้งหมด 12 แบบฝึกโดยพัฒนาแบบฝึกตามรูปแบบของวิลเลียม ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกทั้งหมด 4 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม ประกอบด้วย การสร้างคำ การแต่งประโยค การแต่งเรื่อง

ลักษณะที่ 2 การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย ประกอบด้วย หาความสัมพันธ์หาสิ่งที่ตรงกันข้าม หาคำเปรียบเปรย

ลักษณะที่ 3 การใช้คำถามกระตุ้นให้ตอบ ประกอบด้วย บอกผลที่ตามมา บอกสิ่งที่คิดว่าจะทำ บอกสิ่งที่นึกถึง

ลักษณะที่ 4 การประเมินสถานการณ์ ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การคิดทำสิ่งใหม่การตั้งชื่อเรื่อง

1.3 นำแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาติกานนท์ และ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา นิยามศัพท์เฉพาะ โดยพิจารณาจุดประสงค์ กิจกรรม และวิธีดำเนินการ

1.4 นำแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน โดยหาคุณภาพของแบบฝึก เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับเวลา ภาษาที่ใช้ และกิจกรรม

1.5 นำแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

2.1 ศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.2 สร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยเป็นแบบอัตนัยซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการฝึก 4 ลักษณะ ลักษณะละ 3 ข้อ รวมทั้งหมด 12 ข้อ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม วัดความสามารถการแต่งประโยค

ลักษณะที่ 2 การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย วัดความสามารถการหาค่าเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

ลักษณะที่ 3 การใช้คำถามกระตุ้นให้ตอบ วัดความสามารถการบอกผลที่ตามมา

ลักษณะที่ 4 การประเมินสถานการณ์ วัดความสามารถในการตั้งชื่อเรื่อง

2.3 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาดิกานนท์ และ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ พิจารณาตรวจสอบ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปทดสอบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับเวลา ภาษาที่ใช้ และแนวของคำถามที่ใช้

2.5 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ทดสอบนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการฝึก โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทำการฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จากแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้นทั้งหมด จำนวนทั้งหมด 12 แบบฝึก แบบฝึกละ 50 นาที ซึ่งมีตารางการฝึก ดังนี้

ตาราง 2 แสดงตารางการฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	ชื่อกิจกรรม
		ศุกร์ที่ 27 มกราคม 2549	14.00 – 14.50 น.	ทดสอบก่อนเรียน
1	1	จันทร์ที่ 30 มกราคม 2549	14.00 – 14.50 น.	การสร้างคำ
	2	อังคารที่ 31 มกราคม 2549	14.00 – 14.50 น.	หาความสัมพันธ์
	3	ศุกร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	บอกผลที่ตามมา
2	4	จันทร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	การแก้ปัญหา
	5	อังคารที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	การแต่งประโยค
	6	ศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	หาสิ่งที่ตรงกันข้าม
3	7	อังคารที่ 14 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	บอกสิ่งที่คิดว่าจะทำ
	8	พุธที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549	09.30 – 10.20 น.	การคิดทำสิ่งใหม่
	9	ศุกร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	การแต่งเรื่อง
4	10	จันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	หาคำเปรียบเปรย
	11	จันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549	14.50 – 15.40 น.	บอกสิ่งที่นึกถึง
	12	อังคารที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549	14.00 – 14.50 น.	การตั้งชื่อเรื่อง
		พุธที่ 22 กุมภาพันธ์ 2549	13.00 – 13.50 น.	ทดสอบหลังเรียน

สำหรับวิธีการฝึกมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยแจกใบงานให้นักเรียนทุกคน อธิบายจุดประสงค์ของ
กิจกรรมการฝึก เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก

2.1 ผู้วิจัยแนะนำ อธิบายและยกตัวอย่างการฝึกคิดที่กำหนดให้

2.2 นักเรียนแต่ละคนฝึกคิดหาคำตอบในใบงานในเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานคำตอบและร่วมกันอภิปรายในการคิด
หาคำตอบ เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกกิจกรรมครั้งต่อไป

3. ทำการทดสอบหลังการฝึกการทดลองอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่
สอบก่อนการฝึก เพื่อนำผลที่ได้จากการวัดมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลโดยแบบทดสอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อให้คะแนนองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ลักษณะ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น แล้วรวมคะแนนทุกลักษณะเข้าด้วยกัน ทุกข้อเป็นคะแนนความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย โดยแต่ละข้อไม่มีคะแนนเต็มแต่จำกัดด้วยเวลา ในการตรวจให้คะแนนมีหลัก ดังนี้

1. การให้คะแนนความคิดริเริ่มโดยการพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ของความถี่ของคำตอบผู้เข้าสอบทั้งหมด ถ้ามีคำตอบน้อยจะได้คะแนนมาก ยึดหลักการให้คะแนน ดังนี้

คำตอบที่ซ้ำกัน	6 คน ขึ้นไป	ให้	0	คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน	4 – 5 คน	ให้	1	คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน	2 – 3 คน	ให้	2	คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน	1 คน	ให้	3	คะแนน
คำตอบที่ไม่ซ้ำกันเลย		ให้	4	คะแนน

2. การให้คะแนนความคิดคล่องตัวโดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน นับจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบได้ ถ้าตอบซ้ำจะไม่ได้คะแนนอีก

3. การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่นโดยนับจำนวนกลุ่มหรือจำนวนทิศทางของคำตอบ โดยให้กลุ่มละ 1 คะแนน (อารี พันธุ์ณี. 2545: 228 ; อ้างอิงจาก ไพรัตน์ วงศ์นาม. 2523)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนจากกลุ่มที่ศึกษา

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 79)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยก่อนและหลังการฝึก โดยใช้ t-test

แบบ Dependent Samples (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 100 – 106)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบที่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการฝึก
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและ หลังการฝึกแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนจากการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าวิกฤติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบที

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

1. แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

ตาราง 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยจำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการฝึก

ความคิดสร้างสรรค์	N	ก่อนการฝึก		หลังการฝึก	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ความคิดริเริ่ม	47	174.04	87.91	359.00	130.03
ความคิดคล่อง	47	81.34	30.70	131.68	51.44
ความคิดยืดหยุ่น	47	57.74	20.31	74.47	17.89
รวม	47	313.13	135.22	565.15	194.31

จากตาราง 3 พบว่า หลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยโดยเฉลี่ยแต่ละด้านสูงกว่าก่อนการฝึก

2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

ความคิดสร้างสรรค์	N	ก่อนการฝึก $\bar{X}$	หลังการฝึก $\bar{X}$	$\sum D$	t
ความคิดริเริ่ม	47	174.04	359.00	184.96	14.48
ความคิดคล่อง	47	81.34	131.68	50.34	10.70
ความคิดยืดหยุ่น	47	57.74	74.47	16.73	9.76
รวม	47	313.13	565.15	252.02	14.14

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย มีความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ประกอบการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่นจากการใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีพัฒนาการทางความคิด สร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 5 ห้อง รวม 235 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ได้จากการสุ่ม ห้องเรียนอย่างง่าย (จับฉลาก) จำนวน 1 ห้อง จำนวน 47 คน

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยใช้เวลาในการสอน 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนการฝึก โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ทำการฝึกความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จากแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้นทั้งหมด จำนวนทั้งหมด 12 แบบฝึก แบบฝึกละ 50 นาที สำหรับวิธีการฝึกมีขั้นตอน ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยแจกใบงานให้นักเรียนทุกคน อธิบายจุดประสงค์ของ กิจกรรมการฝึก เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย
 - ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก
 - 2.1 ผู้วิจัยแนะนำ อธิบายและยกตัวอย่างการฝึกคิดที่กำหนดให้
 - 2.2 นักเรียนแต่ละคนฝึกคิดหาคำตอบในใบงานในเวลาที่กำหนด
 - ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนรายงานคำตอบและร่วมกันอภิปราย ในการคิดหาคำตอบ เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกกิจกรรมครั้งต่อไป
3. ทำการทดสอบหลังการฝึกการทดลองอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ สอบก่อนการฝึก เพื่อนำผลที่ได้จากการวัดมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้
เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย จำแนกเป็นรายด้าน ก่อนและ หลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีพัฒนาการทางความคิด สร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่นจากการใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัย สอนดี (2534: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามรูปแบบของวิลเลียม พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนีย์ ศรีหาบุตร (2540: บทคัดย่อ) ซึ่งได้เปรียบเทียบผลของการฝึกเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามรูปแบบของวิลเลียม ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามรูปแบบของวิลเลียม มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยสูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมหลายลักษณะ ซึ่งเป็นใบงานที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย โดยเป็นการฝึกคิดหาคำตอบการสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม ประกอบด้วยการสร้างคำ การแต่งประโยค การแต่งเรื่อง การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย ประกอบด้วย หาความสัมพันธ์ หาสิ่งที่ตรงกันข้าม หาคำเปรียบเปรย การใช้คำถามกระตุ้นให้ตอบ ประกอบด้วย บอกผลที่ตามมา บอกสิ่งที่คิดว่าจะทำ บอกสิ่งที่นึกถึง การประเมินสถานการณ์ ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การคิดทำสิ่งใหม่ การตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งกิจกรรมลักษณะข้างต้นจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดยืดหยุ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 339 – 340) ที่เชื่อว่าคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องมีความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นของตัวเองโดยเฉพาะผู้ที่มีลักษณะสามประการนี้สูงในกระบวนการคิดถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง ครูผู้สอนสามารถฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดเช่นนี้ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเน้นถึงบรรยากาศเป็นกันเอง อิสระในการคิดหาคำตอบ ไม่วิพากษ์วิจารณ์คำตอบ ไม่เข้มงวด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ (2547: 28 – 31) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงบรรยากาศในชั้นเรียน การให้อิสระ ความยุติธรรม ความเคารพในความคิดเห็นของนักเรียนให้นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ถูกลงโทษหากมีความคิดที่แตกต่างจากครูผู้สอน หรือคิดว่าครูผู้สอนไม่ถูกต้อง ยอมให้นักเรียน

ล้มเหลวหรือผิดพลาด (โดยไม่เกิดอันตราย) แต่ต้องฝึกให้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนควรนำแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งนี้เพราะแบบฝึกทักษะชุดนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยศึกษาเนื้อหา รายละเอียดเรื่องความคิดสร้างสรรค์ให้ละเอียด

1.3 สามารถนำแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ไปจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดชมรมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมศักยภาพให้กับนักเรียนที่มีความสนใจ

1.4 การที่นักเรียนทราบผลคะแนนในทันทีทันใดหลังทำแบบทดสอบจะทำให้ นักเรียนตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรนำแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ไปทดลองสอน กับผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างนั้นๆ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้น

2.2 ควรนำแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้กับรายวิชาอื่น ต่อไป โดยพิจารณาเลือกกลวิธีการสอน 17 วิธี ตามรูปแบบของวิลเลียม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการฝึกหัดครู. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับชั้น
ป.5 – ม.3. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- กรมวิชาการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การดำรงสงสันคำและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิกา ศุภปัญญาภูมิ. (2544). ผลของการใช้แบบฝึกการอ่านต่อการพัฒนาความสามารถ
ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนผดุงนารี
จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2515). การสอนอ่านในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
กรมศาสนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2537). การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- คำหมาน คนไค. (2545). แบบฝึกคิดภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ช. ช้างน้อย. (2546?). ภาษาชวนคิด. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชา 213211 สื่อการสอนระดับประถมศึกษา
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัฐยา ฐานิสร์. (2530). การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มี
ต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ศรีหาบุตร. (2540). การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลตาม
รูปแบบของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลารัตน์ จังหวัด
ขอนแก่น. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ฤทธิโยธี. (2520). การทำและการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. กรุงเทพฯ:
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2548). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2524). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- ปรีชา ธรรมา. (2547, ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546). การคิดเชิงสร้างสรรค์.
วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 25(2): 31 – 39.
- พรณี ชูทัย. (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: วรุณการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2532). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพา ยัมพงษ์. (2522). การสร้างแบบฝึกการเขียนคำที่ใช้อักษรควบ ร, ล และ ว สำหรับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศึกษาศาสตร์-การสอน). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพา วัฒนนิพัทธ์. (2524). การสร้างชุดการสอนพร้อมทางสติปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง
การฝึกความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- รัชนี้ ศรีไพวรรณ. (2517). แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน. ใน *คู่มือครู
แนวความคิดและทฤษฎีบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเด็กเริ่มเรียนที่
พูดสองภาษา*. นครราชสีมา: สำนักงานศึกษาธิการเขต 11.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสน.
- ลออ การุณยวณิช. (2517). *วิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2547). *วิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ*. นครปฐม:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วินัย สอนดี. (2534). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ตามรูปแบบของวิลเลียมส์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร สุทธิแพทย์. (2518). แบบฝึกสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทย ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์; และ ดารณี คำวังนัง. (2546). *สอนเด็กให้คิดเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: เมธิปส์.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2548). *การเขียนสร้างสรรค์ไม่ยากอะไรเลย*. กรุงเทพฯ: นวสาส์น
การพิมพ์.
- สนม ครุฑเมือง. (2523). *การสอนภาษาไทย*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.

- สมบัติ ตัญญูรัตน; และคนอื่นๆ. (2545). *เรียนรู้ภาษาไทยโดยเน้นกระบวนการคิด*.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ สมเสนาะ. (2537). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกกระตมพลังสมองและการฝึกคิดเป็นรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- สายสุนีย์ สกุลแก้ว. (2533). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตต์ เพียรชอบ; และ สายใจ อินทร์พรรย์. (2523). *วิธีสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา*.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนีย์ ศรีวันพิมพ์. (2533). *ผลของการฝึกความคิดสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่ามะกาพิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี*.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวดี นัมคณิสร์. (2533). *การศึกษาผลของการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา*. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. (2547). *ทักษะทางภาษา*. ใน เอกสารการสอน กท 851. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์การพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. (2545). *การจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*.
กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์การพิมพ์.
- หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา. (2536). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้รูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอแรนซ์*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรสา บุญปัญญา. (2539). *การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2547). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อารี พันธุ์ณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- . (2543). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- อารี พันธุ์ณี. (2545). *ฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไผ่ไหม.
- . (2546). *เล่นเรียนรู้สู่ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไผ่ไหม.
- . (2544). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- อารี รังสินนท์. (2532). *ความคิดสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2537). *วิธีสอนเด็กเสริมปัญญา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- Barnet, J'A'; et al. (1960). *Teacher's Handbook..* New York: Middlesese Penaquin Book.
- Belkin, Gary S.; & Ruth, H. Skydell. (1979). *Foundations of Psychology*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Blankenship, Dallas James. (1976, May). A Study of The Effect of Creativity Thaining Upon the Self-Concept, Achievement and Creative Performance of the First Grade Pupils. *Dissertation Abstracts International*. 36: 7147 – A.
- Butts, David. (1974). *The Teaching of Science A Self Directed Playing Guide*. New York: Harperx Row Puplisher.
- Crow, L.D.; & Crow, A. (1962). *Child Development and Adjustment*. New York: Mcmillan.
- Ford, B.C. (1976, April). An Evaluation of Creativity with Mentally Retarded Toungstarr. *Dissertation abstracts International*. 36: 6578 – A.
- Garrison, C. Karl; & Robert, A. Magoon. (1972). *Educational Psychology : An Integration of Psychology and Educational Practices*. Columbus, Ohio: Publishing Company.
- Goor, Amos; & Tamar, Rapaport. (1977, October). Enhancing Creativity and Informal Education Framework. *Journal of Educational Psychology*. 69: 636 – 643.
- Guildford, J.P. (1967). A Psychometric Approach to Creative. in John, Curtes Gowan.; George, D. Demo.; & Paul, E. Terrance, editors. *Creative : Its Education Implication*. New Yok: Iden Wileys Sons,Inc. .
- Hayden, Marylee Griffith. (1977). Creative Writingand Composition in the Elmentary School. In *Interpreting Language Arts Research for the Teacher*, Harold, Shane.; James, Walden.; & Ronald, Green, editors. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development. N.E.A.

- Petty, Green. (1963). Language Workbook and Practices Materials. *Developing Language Skill in the Elementary School*. New York: Allyn and Bacon.
- Roger, C.R. (1959). *Toward a Theory of Creativity in Creativity and Its Cultivation*. Anderson, H. Harold, editor. Harper and Row Publishers.
- Spearman, C. (1931). *Creative Mind*. New York: Prentice – Hall.
- Torrance, E.P. (1962). *Guiding Creative Talent*. New York: Prentice – Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
- แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์

ชื่อ-สกุล.....

ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ

วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101

ความคิดสร้างสรรค์

เกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อให้คะแนนองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ลักษณะ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น แล้วรวมคะแนน ทุกลักษณะเข้าด้วยกันทุกข้อเป็นคะแนนความคิดสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย โดยแต่ละข้อไม่มี คะแนนเต็ม แต่จำกัดด้วยเวลา ในการตรวจให้คะแนนมีหลักดังนี้

1. การให้คะแนนความคิดริเริ่มโดยการพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ของความถี่ของคำตอบ ผู้เข้าสอบทั้งหมด ถ้ามีคำตอบน้อยจะได้คะแนนมาก ยึดหลักการให้คะแนนดังนี้

คำตอบที่ซ้ำกัน 6 คนขึ้นไป	ให้ 0 คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน 4-5 คน	ให้ 1 คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน 2-3 คน	ให้ 2 คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน 1 คน	ให้ 3 คะแนน
คำตอบที่ไม่ซ้ำกันเลย	ให้ 4 คะแนน

2. การให้คะแนนความคิดคล่องตัวโดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน นับจำนวน คำตอบที่นักเรียนตอบได้ ถ้าตอบซ้ำจะไม่ได้คะแนนอีก

3. การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่นโดยนับจำนวนกลุ่มหรือจำนวนทิศทางของคำตอบ โดยให้กลุ่มละ 1 คะแนน

แบบฝึกที่ 1

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 1 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการสร้างคำจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น (ความคิดคล่องแคล่ว)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. แบบฝึกข้อ 1-3 จะกำหนด พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์มาให้ นักเรียนสร้างคำที่มีความหมายมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และแบบทดสอบข้อ 1 จะกำหนด พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์มาให้ นักเรียนสร้างคำที่มีความหมายมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ข้อ 2 จะกำหนดคำที่ขึ้นต้นมาให้ให้นักเรียนประสมคำที่มีความหมายมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นักเรียนที่คิดคำที่มีความหมายได้มากที่สุดจะได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาดูอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะ

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน

แบบฝึกที่ 2

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 2 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกหาความสัมพันธ์จากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธี เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะกำหนดสิ่งของให้ 2 สิ่ง นักเรียนหาสิ่งที่มีความสัมพันธ์ลักษณะเดียวกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึง จึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน

ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

แบบฝึกที่ 2

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 2 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกหาความสัมพันธ์จากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธี เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะกำหนดสิ่งของให้ 2 สิ่ง นักเรียนหาสิ่งที่มีความสัมพันธ์ลักษณะเดียวกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึง จึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน

ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

แบบฝึกที่ 3

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การใช้คำถามกระตุ้นให้ตอบ

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม.1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 3 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกบอกผลที่ตามมาจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธี เพราะจะทำให้ นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว,ความคิดยืดหยุ่น)

- 1.แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
- 2.ในแต่ละข้อจะกำหนดสถานการณ์มาให้ นักเรียนหาผลที่จะเกิดตามมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึงจึงจะทำให้ นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน

ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

แบบฝึกที่ 4

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การประเมินสถานการณ์

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 4 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธี เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น, ความคิดริเริ่ม)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะกำหนดสถานการณ์มาให้ นักเรียนคิดหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาในแต่ละสถานการณ์มาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมและให้ได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่นจึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะค่ะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่คำนึงถึงความถูกต้องความผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน
ความคิดริเริ่ม คะแนน

แบบฝึกที่ 5

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/.....โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 5 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแต่งประโยคจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธี เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น (ความคิดคล่องแคล่ว)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะกำหนดคำหรือกลุ่มคำมาให้ นักเรียนแต่งประโยคตามคำสั่ง และแต่ละประโยค ต้องไม่ซ้ำกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ

ความคิดคล่องแคล่ว..... คะแนน

แบบฝึกที่ 6

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 6 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนหาสิ่งที่ตรงกันข้ามจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการเพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว,ความคิดยืดหยุ่น)

- 1.แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
- 2.ในแต่ละข้อจะกำหนดสิ่ง 2 สิ่งตรงกันข้ามมาให้ นักเรียนคิดหาคำหรือสิ่งที่มีความหมายตรงกันข้ามในลักษณะเดียวกันกับสิ่งที่กำหนดให้ มาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึงจึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

แบบฝึกที่ 7

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การใช้คำถามกระตุ้นให้ตอบ

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 7 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้
บอกสิ่งที่คิดว่าจะทำจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตาม
วิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น, ความคิดริเริ่ม)

- 1.แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
- 2.ในแต่ละข้อจะกำหนดสถานการณ์มาให้ นักเรียนคิดหาคำตอบโดยบอกสิ่งที่นักเรียนคิดว่าจะทำ
มาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมและให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาด
ไม่ถึงจึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่
พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่
คำนึงถึงความถูกต้องความผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

ความคิดริเริ่ม คะแนน

แบบฝึกที่ 8

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การประเมินสถานการณ์

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 8 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการคิดทำสิ่งใหม่จากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น, ความคิดริเริ่ม)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะกำหนดสิ่งของต่างๆมาให้ นักเรียนคิดประดิษฐ์เป็นสิ่งใหม่ ไม่จำเป็นต้องใช้สิ่งของที่กำหนดมาทั้งหมดพยายามคิดมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และพยายามคิดหลายๆแง่ หลากๆมุมและให้ได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่นจึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่คำนึงถึงความถูกต้องคำตอบเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน
ความคิดริเริ่ม คะแนน

แบบฝึกที่ 9

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 9 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแต่งเรื่องจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น (ความคิดคล่องแคล่ว)

1. แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะกำหนดประโยชน์มาให้ นักเรียนแต่งเรื่องมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่คำนึงถึงความถูกต้องความผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน

แบบฝึกที่ 10

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 10 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดหาคำเปรียบเปรยจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว,ความคิดยืดหยุ่น)

- 1.แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
- 2.ในแต่ละข้อจะกำหนดคำมาให้ นักเรียนคิดหาคำเปรียบเปรยกับคำที่กำหนดให้มาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึงจึงจะทำให้ นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่คำนึงถึงความถูกต้องความผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

แบบฝึกที่ 11

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การใช้คำถามกระตุ้นให้ตอบ

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/.....โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 11 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบอก
สิ่งที่นึกถึงจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการเพราะ
จะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น (ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น)

- 1.แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
- 2.ในแต่ละข้อจะกำหนดคำถามให้ นักเรียนบอกสิ่งที่นึกถึงเมื่อเห็นคำที่กำหนดให้มาให้มากที่สุด
เท่าที่จะมากได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึงจึงจะทำให้
นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่
พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่
คำนึงถึงความถูกต้องความผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

แบบฝึกที่ 12

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์
การประเมินสถานการณ์

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกที่ 12 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการตั้งชื่อเรื่องจากหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตามวิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น)

- 1.แบบฝึกนี้มีคำถาม 3 ข้อ และแบบทดสอบ 2 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
- 2.ในแต่ละข้อจะกำหนดบทประพันธ์หรือภาพมาให้ นักเรียนตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องในแต่ละข้อ มาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมให้ได้คำตอบที่คนอื่นคาดไม่ถึง จึงจะทำให้นักเรียนได้คะแนนรวมมาก (ศึกษาตัวอย่างหน้าต่อไป)
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ และไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่คำนึงถึงความถูกต้องความผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์คิดได้เต็มที่

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน

สร้างคำใหม่

ตัวอย่าง กำหนดพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด มา
ให้ จึงสร้างคำใหม่ที่มีความหมายมากที่สุด

พยัญชนะ	สระ	ตัวสะกด	รูปวรรณยุกต์
- ร - ข - น - ต - ล - ส	- ำ - อ่า - แ-ะ - โ-ะ	- แม่กน - แม่เกย - แม่กม - แม่กด	- ไม้โท

<u>วิธีสร้างคำ</u> ประสมพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ที่กำหนดข้างต้น โดยสร้างให้เป็นคำใหม่ที่มีความหมาย (เสียงวรรณยุกต์ใดก็ได้แต่ ต้องตรงกับรูปที่กำหนดให้และเป็นแม่ ก กา ได้) เช่น รวด ขำ ดัม ดำ แะน่า สัม ด้าน นาน น้ำ ... การสร้างคำใหม่ให้พอใช้ในภาษาเป็นภูมิปัญญาของคนไทย นักเรียนเคยสังเกตไหมว่า คำบางคำประกอบด้วยเสียง 3 เสียง คือเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ และคำบางคำอาจเพิ่มเสียงพยัญชนะท้าย เช่น ขา → ขาน นา → นาง ฯลฯ	
--	--

สร้างคำใหม่

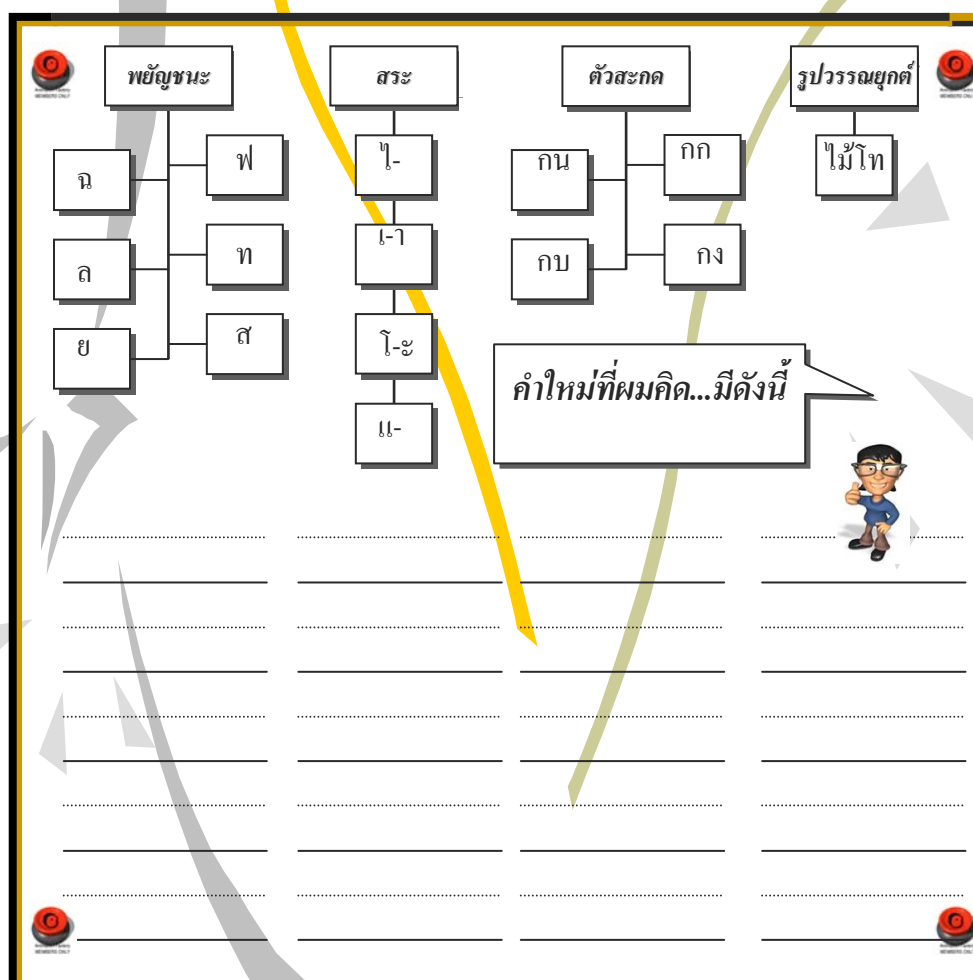

ข้อ 1

สร้างคำใหม่ที่มีความหมายให้มาก
ที่สุดนะครับ

ต้องมีความหมายนะไม่ใช่พยางค์

คำใหม่ที่ผมคิด...มีดังนี้

สร้างคำใหม่

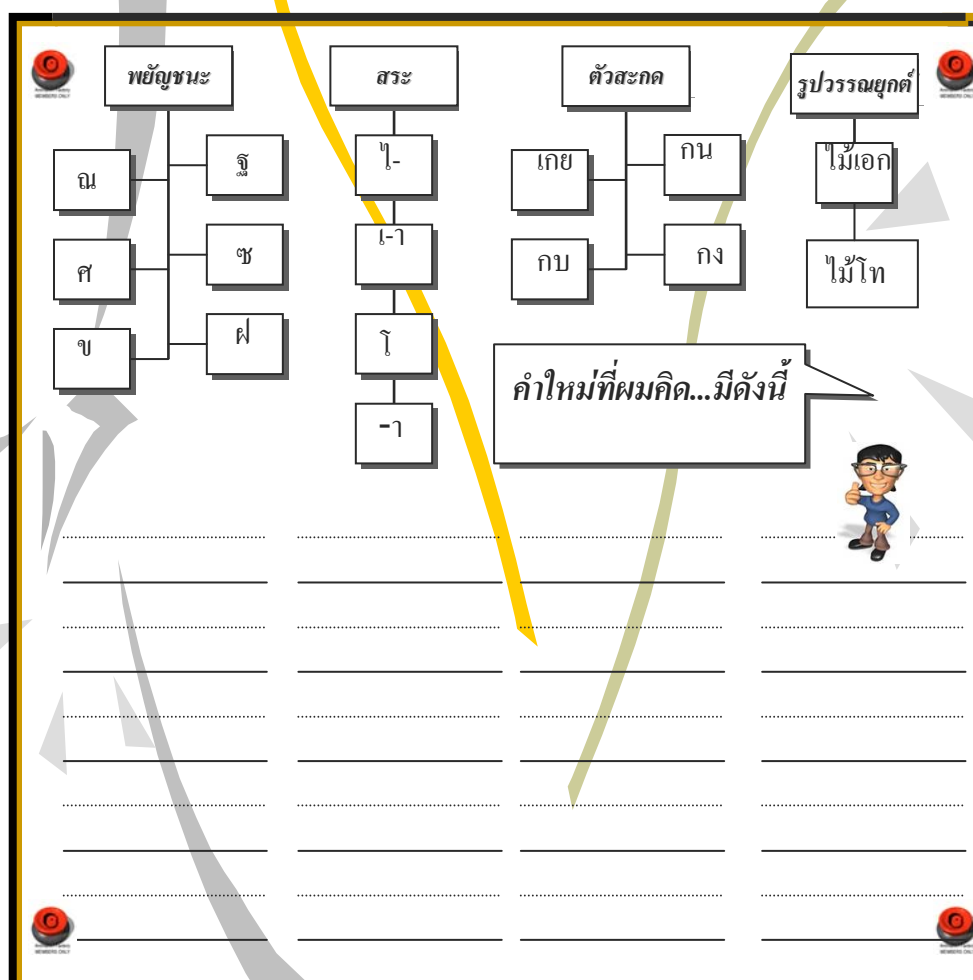

ข้อ 2

สร้างคำใหม่ที่มีความหมาย
ให้มากที่สุดจนครบ

ต้องมีความหมายนะไม่ใช่พยางค์

สร้างคำใหม่

ข้อ 3

สร้างคำใหม่ตามจำนวนพยางค์ที่กำหนดให้
ต้องมีความหมายนะครับ

พยัญชนะ	ก	ด	ส	
	อ	ม	บ	
	-ะ	-า	-ะ	
สระ	ไ-	อ่า	แะ	
ตัวสะกด	กน	กก	เอก, โท	
	เกย			
			รูปวรรณยุกต์	

คำใหม่	
๑ พยางค์	
๒ พยางค์	
๓ พยางค์	

แบบทดสอบ

ข้อ 1

สร้างคำใหม่ตามจำนวนพยางค์ที่กำหนดให้
ต้องมีความหมายนะครับ

พยัญชนะ	น	บ	ร	
	ผ	ว	ฟ	
สระ	เ	ไ	อัว	
	-ะ	โ-ะ	-า	
ตัวสะกด	กก	กน		
		เกย		
			รูปวรรณยุกต์	ทุกรูป

คำใหม่	
๑ พยางค์	
๒ พยางค์	
๓ พยางค์	

แบบทดสอบ

เพื่อน ๆ ครับ ช่วยผมเขียน
คำที่ขึ้นต้นด้วย คำว่า “ใจ...”
ให้ได้มากที่สุด

ข้อ 2

ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____
ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____
ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____
ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____
ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____	ใจ _____

ลองหาคู่...กันเถอะนะ

ตัวอย่าง

ชาย คู่กับ หญิง

ตอบ

พระอาทิตย์ คู่กับ พระจันทร์ , ช้อน คู่กับ ส้อม , เติง คู่กับ ทินอ.....

1. แปรงสีฟัน คู่กับ ยาสีฟัน

2. หมู คู่กับ เล้า

3. คน คู่กับ ข้าว

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง

ชาย คู่กับ หญิง

ตอบ

พระอาทิตย์ คู่กับ พระจันทร์ , ช้อน คู่กับ ส้อม , เติง คู่กับ ฟีนอ.....

1. ตา คู่กับ จู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ลูกหนี้ คู่กับ เจ้าหนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ยามใดขาดฉันยามนั้นจะรู้ลึก

ตัวอย่าง

ถ้าโลกนี้ไม่มี แมลง อะไรจะเกิดขึ้น

ตอบ

ผลไม้มีน้อยลง ดอกไม้มีน้อยลง อาหารน้อยลง...

ข้อ 1

นักเรียน คิดว่า....
ถ้าโลกนี้ไม่มีต้นไม้
จะเป็นอย่างไรบอกมาให้
มากที่สุดนะครับ

ยามใดขาดฉันยามนั้นจะรู้ดี

นักเรียน คิดว่า.....
ถ้าโลกนี้ไม่มีพระอาทิตย์
จะเป็นอย่างไร

ข้อ 2

นักเรียน คิดว่า.....
ถ้ามนุษย์ ไม่มีขา
จะเกิดอะไรขึ้น

ข้อ 3

แบบทดสอบ

นักเรียน คิดว่า.....
ถ้าไม่มีผู้ใหญ่ในโลกจะ
เกิดอะไรขึ้น

ข้อ 1

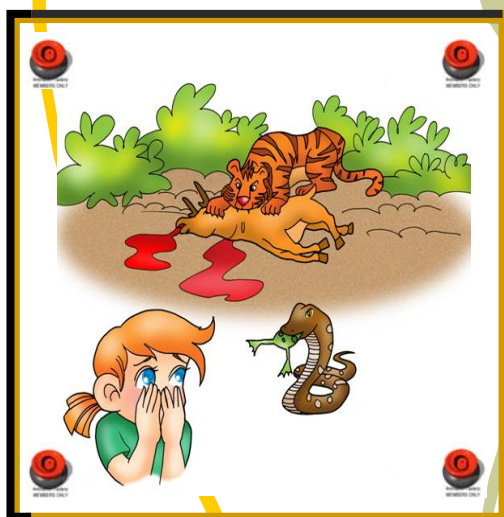
นักเรียน คิดว่า.....
ถ้าโลกนี้ไม่มีโรงเรียน
จะเกิดอะไรขึ้น

ข้อ 2

ถ้าฉันเป็น...

ตัวอย่าง วันหนึ่งเบสได้ไปเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า ด้วยความเพลิดเพลินโดยไม่รู้ตัวว่าถูกล้วงกระเป๋า นารู้ตัวตอนที่ควักเงินจะจ่ายค่าอาหาร ถ้าฉันเรียนเป็นเบสจะอย่างไร บอกมาให้มากที่สุด **ตอบ** ขอยืมโทรศัพท์โทรกลับบ้าน , ช่วยทำงานที่ร้าน , แจ้งพนักงานรักษาความปลอดภัย , แจ้งตำรวจ ...

1. ถ้าฉันเรียนเป็นเด็กผู้หญิงที่มาเห็นเหตุการณ์จะอย่างไร บอกมาให้มากที่สุด

ถ้าฉันเป็น...

ประเทศไทยมีสัตว์ป่ามากมายแต่ปัจจุบันนี้
ลดน้อยลง

มนุษย์ทำลายป่าและล่าสัตว์

ถ้าฉันเป็น...

2. จากภาพในฐานะที่นักเรียนเป็นคนไทยจะอย่างไร บอกมาให้มากที่สุด

3. ลูกมดแดงตัวหนึ่งกำลังเดินด้วยความเพลิดเพลิน ในขณะที่มันเกิดลมพายุพัดและพาลูกมดแดงตกลงในบ่อน้ำซึ่งมีกอบัวอยู่ ถ้านักเรียนเป็นลูกมดแดงจะอย่างไร บอกมาให้มากที่สุด

แบบทดสอบ

1. “ที่ห้อง 1/10 โรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี ได้นำสัตว์เลี้ยงมาโรงเรียน เช่น หนู จิ้งจอก กระรอก หนู ฯลฯ ทุกวัน วันหนึ่งคุณครูจับได้” ถ้านักเรียนเป็นคุณครู จะทำอะไร บอกมาให้มากที่สุด

2. เช้าวันหนึ่งหนูแก้วนั่งหน้าเส้าไม่ไปวิ่งเล่นเหมือนเคย กระต่ายน้อยโผล่หน้าออกมาดูเห็นผิคลั่งเกดจึงร้องทักว่า “หนูแก้วเป็นอะไรจ๊ะ” หนูแก้วพูดว่า “ฉันไม่สบายใจเรื่องคันไม้ไม้ไม่รู้เป็นอะไรมันเกิดเหวเจาวยเกือบหมดป่า” ถ้านักเรียนเป็นกระต่ายน้อยจะทำอย่างไร บอกมาให้มากที่สุด

ประโยคใหม่... ไม่ยากเลย

นำคำมาแต่งให้เป็น
ประโยคที่ไม่ซ้ำกันนะครับ

ตัวอย่าง ให้นักเรียนแต่งประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า **ใจ** มาให้มากที่สุด

ตอบ ไก่มี 2 ขา, ไก่เป็นสัตว์บก , ไก่อย่างอร่อยมาก , ไก่ตักกน ...

1.ให้นักเรียนแต่งประโยคที่เริ่มต้นด้วยคำว่า **ต้นไม้** มาให้มากที่สุด

ประโยคใหม่... ไม่ยากเลย

2.ให้นักเรียนแต่งประโยคที่มีคำว่า **ชอบ, เล่น** มาให้มากที่สุด

3.ให้นักเรียนแต่งประโยคที่มีคำว่า **หนังสือ, เลี้ยง, ฝูง** มาให้มากที่สุด

A decorative background featuring several abstract, curved, and angular shapes in shades of gray, yellow, and green, set against a white background with horizontal dotted lines.

ลองหาคำตรงกันข้ามกันเถอะนะ

ตัวอย่าง

กระต่าย ตรงกันข้ามกับ เต่า

ตอบ

เร็ว ตรงกันข้ามกับ ช้า, เครื่องบิน ตรงกันข้ามกับ รถไฟ, ปวดแสบปวดร้อน ตรงกันข้ามกับ อืดอาด

1. อ้วน ตรงกันข้ามกับ ผอม

.....

.....

.....

.....

2. หัวเราะ ตรงกันข้ามกับ ร้องไห้

.....

.....

.....

.....

3. ธรรมดา ตรงกันข้ามกับ อธรรมดา

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง

กระต่าย ตรงกันข้ามกับ เต่า

ตอบ

เร็ว ตรงกันข้ามกับ ช้า, เครื่องบิน ตรงกันข้ามกับ รถไฟ, ปวดแสบปวดร้อน ตรงกันข้ามกับ อืดอาด

1. ก้อนหิน ตรงกันข้ามกับ นุ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สวย ตรงกันข้ามกับ ขี้เหร่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จะทำอะไรดี ถ้า...

ตัวอย่าง

ถ้าวันนี้อากาศหนาวมาก นักเรียนจะทำอะไร

ตอบ

นอนห่มผ้าหนาๆ , ก่อไฟ , ปิดแอร์ , พั่นผ้าพันคอ...

1. ถ้าฝนตกทุกวัน นักเรียนคิดจะทำอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ถ้าทุกคนหน้าตาเหมือนกันหมด นักเรียนจะทำอย่างไรให้

.....แตกต่าง.....

.....

.....

3. ถ้านักเรียนสามารถเหาะได้ นักเรียนคิดว่าจะทำอะไรบ้าง

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง

ถ้าวันนี้อากาศหนาวมาก นักเรียนจะทำอะไร

ตอบ

นอนหลับฝันๆ , ก่อไฟ , ปิดแอร์ , พันผ้าพันคอ...

1. ถ้านักเรียนพบมนุษย์ต่างดาว นักเรียนคิดว่าจะทำอะไรบ้าง

- ## 2. ถ้านักเรียนเป็นทศกัณฐ์ นักเรียนคิดว่าจะทำอย่างไรบ้าง

An abstract graphic featuring several curved lines and triangles in shades of gray, yellow, and green, set against a background of horizontal dotted lines.

เป็นนักประดิษฐ์กันดีกว่า

ตัวอย่าง ถ้านักเรียนมีกระดาษลอตเตอรี่ กรรไกร ค้าย ลวด กล่องนม ไม้
จะประดิษฐ์เป็น...

ตอบ

ดอกไม้ กระปุกออมสิน พัด สัตว์ กล่องใส่ของ...

1. ถ้านักเรียนมี โคมพรม ลูกบอลพลาสติก กาว มีด กระดาษโปสเตอร์จะประดิษฐ์เป็น...

.....

.....

.....

.....

2. ถ้านักเรียนมี โบ ลำดี่ เศษผ้า กรรไกร กล่องนม จะประดิษฐ์เป็น...

.....

.....

.....

.....

3. ถ้านักเรียนมี ไม้อัด เลื่อย กาว จะประดิษฐ์เป็น...

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง ถ้านักเรียนมีกระดาดตลอดเตอรี กรรไกร ค้าย ลวด กล่องนม ไม้
จะประดิษฐ์เป็น...

ตอบ

ดอกไม้ กระปุกออมสิน พัด สัตว์ กล่องใส่ของ...

1. ถ้านักเรียนมีแผ่นซีดี ค้าย ลวด กระป๋องน้ำอัดลม กรรไกร จะประดิษฐ์เป็น...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ถ้านักเรียนมี กระดาดห่อของขวัญ ขวด กระดาดขาว สี ระบายสี จะประดิษฐ์เป็น...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เป็นนักเขียนกันดีกว่า

ตัวอย่าง ถ้าผมเป็นเศรษฐี...

ตอบ ถ้าผมเป็นเศรษฐี ผมจะไปเที่ยวรอบโลกเพื่อให้ได้ประสบการณ์นำมาเขียนหนังสือขาย ถ้าผมเป็นเศรษฐี ผมจะนำเงินส่วนหนึ่งไปทำบุญทำทาน ให้ชีวิตของคนตกยากดีขึ้นบ้าง

1. ถ้าผมเป็นครู.....

.....

.....

.....

2. ถ้าผมเป็นนักร้อง....

.....

.....

.....

3. ถ้าผมอยู่คนเดียวในบ้าน ...

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง ถ้าผมเป็นเศรษฐี...

ตอบ ถ้าผมเป็นเศรษฐี ผมจะไปเที่ยวรอบโลกเพื่อให้ได้ประสบการณ์นำมาเขียนหนังสือขาย ถ้าผมเป็นเศรษฐี ผมจะนำเงินส่วนหนึ่งไปทำบุญทำทาน ให้ชีวิตของคนตกยากดีขึ้นบ้าง

1. ถ้าผมเป็นนายกรัฐมนตรี....

2. ถ้าผมบินได้...

อุปมาอุปไมย

ตัวอย่าง

คำเหมือนกับ

ตอบ

ถ่าน ความมืด นิล อีกา คอตะโก เงาะป่า

1. สวย เหมือนกับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ใจดี เหมือนกับ

.....

.....

.....

3. เข่น เหมือนกับ

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง

คำเหมือนกับ

ตอบ

ถ่าน ความมืด นิล อีกา ตอตะโก เงาะป่า

1. แข็ง เหมือนกับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ร้อน เหมือนกับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

นึกถึงอะไรจะบอกมา...

ตัวอย่าง

โรงพยาบาล

ตอบ

หมอ พยาบาล ผู้ป่วย เจ็บนิดๆ...

1. ห้างสรรพสินค้า

.....

.....

.....

.....

.....

2. ป่า

.....

.....

.....

3. โรงเรียน

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง

โรงพยาบาล

ตอบ

หมอ พยาบาล ผู้ป่วย เจ็บลึดยา...

1. วัด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แม่น้ำ

.....

.....

.....

.....

.....

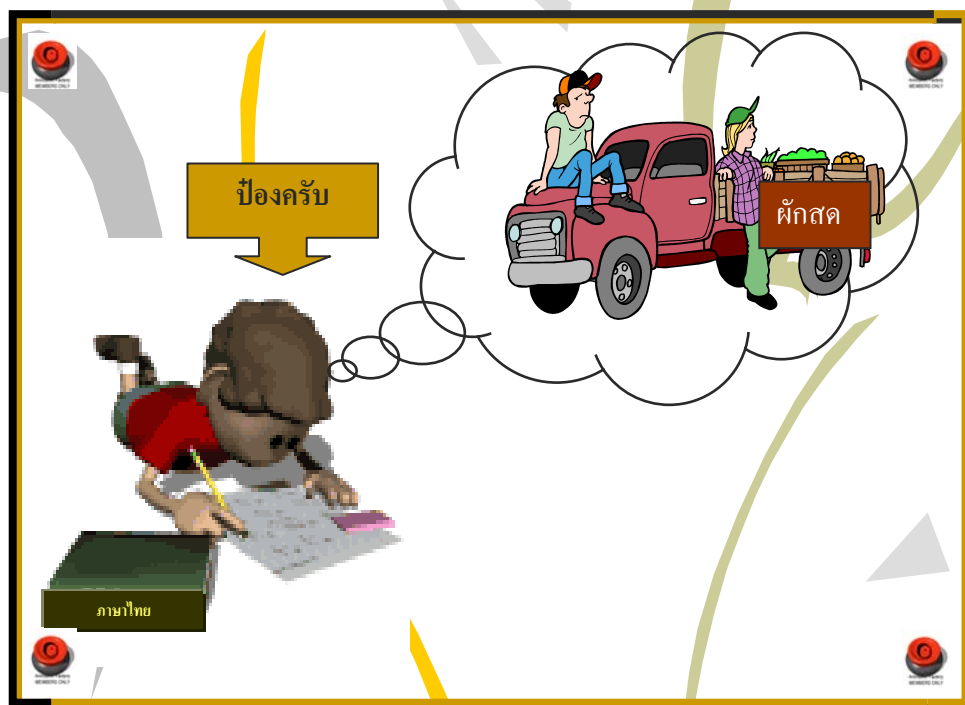
.....

.....

เรื่องสนุกๆ

ตัวอย่าง จดภาพต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ความฝันของผม , อนาคตของผม , ครอบครัวของผม ,
อาชีพของครอบครัว ,ผักปลอดสารพิษ , ผักสดมีประโยชน์...

เรื่องสนุก ๆ

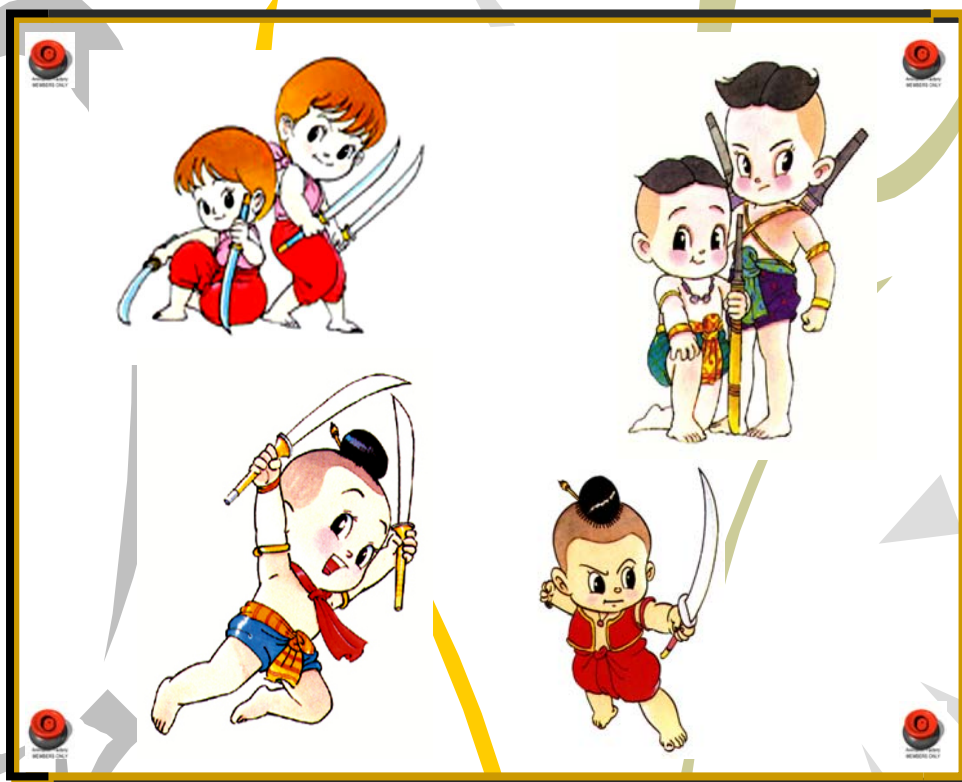
ถ้าสิ่ง จดภาพต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

Handwriting practice lines for the story.

แบบทดสอบ

ถ้าสิ่ง จดภาพต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่องสนุก ๆ

กำลัง จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งติดกับดัก และหนีรอดออกมาได้ แต่หางอันสวยงามของมันก็ขาดติดอยู่กับกับดักนั้นด้วย ถึงแม้จะมีชีวิตรอดออกมาได้ มันก็รู้สึกอายต่อฝูงสุนัขจิ้งจอกอื่น ในวันหนึ่ง หลังจากพูดคุยกันอยู่เป็นเวลานาน สุนัขจิ้งจอกที่ไม่มีหางก็พยายามชักจูงสุนัขจิ้งจอกตัวอื่น ๆ ให้เห็นว่า การไม่มีหางเป็นรูปแบบที่ดีที่สุดสำหรับสุนัขจิ้งจอก และเป็นเรื่องอันสมควรที่สุนัขจิ้งจอกทุกตัวควรเอาเยี่ยงอย่างมัน ด้วยการตัดหางที่มีอยู่นั้นทิ้งไปเสีย

"ยิ่งกว่านั้นนะ" เจ้าสุนัขจิ้งจอกไม่มีหางชักจูงต่อ "การที่เรามีหางอยู่ นอกจากจะสร้างความลำบากต่อการหาอาหารแล้วยังกะกะกรงรังไม่มีประโยชน์เลยแม้แต่น้อย" เมื่อมันพูดจบ สุนัขจิ้งจอกเผ่าผู้ชาญฉลาดตัวหนึ่งก็เอ่ยขึ้นมาว่า "การที่เจ้ามาชักชวนให้พวกเราตัดหางออกเหมือนเจ้าเช่นนี้นะ ก็เพราะว่าจริง ๆ แล้วเจ้าต้องการให้พวกเราเป็นเช่นเดียวกับเจ้าซึ่งกำลังละอายใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับเจ้าอยู่ใช่ไหมล่ะ"

เรื่องสนุก ๆ

ถ้าสั่ง จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ชายผู้หนึ่งคุยว่ามีอันต์วิเศษสามารถไล่ยุงได้ชาวบ้านคนหนึ่งเลื่อมใสจึงมาขอซื้อ
เอาไปติดไว้ที่บ้าน พอค่ำลงยุงก็มากัดเหมือนเดิม เขาจึงกลับไปต่อว่าคนขาย
“อันต์ของท่านไม่ขลังเลย” คนขายจึงถามว่า “ท่านเอาอันต์ไปติดไว้ที่ไหนจึงว่าไม่ขลัง”
ผู้ซื้อตอบว่า “ติดไว้ข้างฝาในห้องเลยทีเดียวนะ” คนขายหัวเราะสำยหน้าแล้วว่า
“ท่านเอาไปติดไว้ข้างฝานั้นจะขลังได้อย่างไรละ ต้องเอาไปติดไว้ในมุ้งซิจึงจะขลัง”

แบบทดสอบ

คำสั่ง จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ต้นไม้ใหญ่ริมทางต้นหนึ่งมีกิ่งไม้ใหญ่กลางเป็นแอ่งกว้าง เมื่อฝนตกลงมา น้ำก็จึงอยู่ในแอ่ง วันหนึ่งมีพ่อค้าขายปลามานั่งพักใต้ต้นไม้ เขามองเห็นแอ่งมีน้ำขัง จึงนึกสนุกนำเอาปลาเป็นๆ ปล่อยลงไป ต่อมา มีผู้ชายคนหนึ่งมานั่งพักเช่นกันก็เห็น ปลาแหวกว่ายจึงตื่นเต้นมากและคิดว่า “ปลาที่ไหนจะมาอยู่ในนี้ได้ต้องเป็นมัจฉาศักดิ์สิทธิ์ แน่แน่นอน” ต่อมา ชาวแพร้อออกไป คนในหมู่บ้านต่างมาจุมพูนบูชากันเนืองแน่น วันหนึ่งพ่อค้าปลาเดินผ่านมาเห็นก็หัวเราะ พร้อมกล่าวว่า “มัจฉาศักดิ์สิทธิ์หรือ เหลวไหลจริง ข้าเป็นคนเอาปลาปล่อยไว้เอง เมื่อผ่านมากคราวที่แล้ว บัดนี้ข้าจะเอาปลา ของข้ากินล่ะ” เมื่อพูดจบก็เอาปลาในแอ่งไม้นั้นใส่ข้องแล้วเดินจากไป

Handwriting practice area with 15 horizontal lines for writing.

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ชื่อ-สกุล.....ชั้น ม. 1/..... โรงเรียนอัสสัมชัญ
วิชา ภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท 31101 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถแต่งประโยค
หาคำเปรียบเทียบกับอุปมาอุปไมย บอกผลที่ตามมา และตั้งชื่อเรื่องได้ ซึ่งนักเรียนควร
ปฏิบัติตามวิธีการ เพราะจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

(ความคิดคล่องแคล่ว, ความคิดยืดหยุ่น, ความคิดริเริ่ม)

1. แบบทดสอบนี้มีคำถาม 12 ข้อใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละข้อจะมีคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติ นักเรียนคิดหาคำตอบในแต่ละข้อมาให้มากที่สุดเท่าที่จะ
มากได้และพยายามคิดหลายๆแง่หลายๆมุมและให้ได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่นจึงจะให้นักเรียน
ได้คะแนนรวมมาก
3. ถ้าข้อใดคิดคำตอบไม่ออกเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่
พยายามทำให้ครบทุกข้อนะคะ

ความคิดคล่องแคล่ว คะแนน ความคิดยืดหยุ่น คะแนน
ความคิดริเริ่ม คะแนน

ประโยคใหม่... ไม่ยากเลย

นำคำมาแต่งให้เป็น
ประโยคที่ไม่ซ้ำกันนะครับ

ตัวอย่าง ให้นักเรียนแต่งประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า **ไก่อ** มาให้มากที่สุด

ตอบ ไก่มี 2 ขา, ไก่เป็นสัตว์ปีก, ไก่ย่างอร่อยมาก, ไก่ตักกิน ...

1. ให้นักเรียนแต่งประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า **เลื้อย** มาให้มากที่สุด

ประโยคใหม่... ไม่ยากเลย

2.ให้นักเรียนแต่งประโยคที่มีคำว่า

นา, น้ำ

มาให้มากที่สุด

3.ให้นักเรียนแต่งประโยคที่มีคำว่า

กล้วย , หวาน , กิน

มาให้มากที่สุด

อุปมาอุปไมย

ตัวอย่าง

คำเหมือนกับ

ตอบ

ถ่าน ความมืด นิล อีเกา ตอตะโก เงาะป่า

1. ขาว เหมือนกับ

.....

.....

.....

2. อ้วน เหมือนกับ

.....

.....

.....

3. หวาน เหมือนกับ

.....

.....

.....

ยามใดขาดฉันยามนั้นจะรู้ลึก

ตัวอย่าง

ถ้าโลกนี้ไม่มี แผลง อะไรจะเกิดขึ้น

ตอบ

ผลไม้มีน้อยลง ดอกไม้มีน้อยลง อาหารน้อยลง...

ข้อ 1

นักเรียน คิดว่า.....
ถ้าโลกนี้ไม่มีน้ำมัน
จะเป็นอย่างไรบอกมาให้
มากที่สุดนะครับ

ยามใดขาดฉันยามนั้นจะรู้ดี

นักเรียน คิดว่า.....
ถ้าคนเราสามารถใช้เวลาได้
แทนเงินได้จะเกิดอะไรขึ้น

ข้อ 2

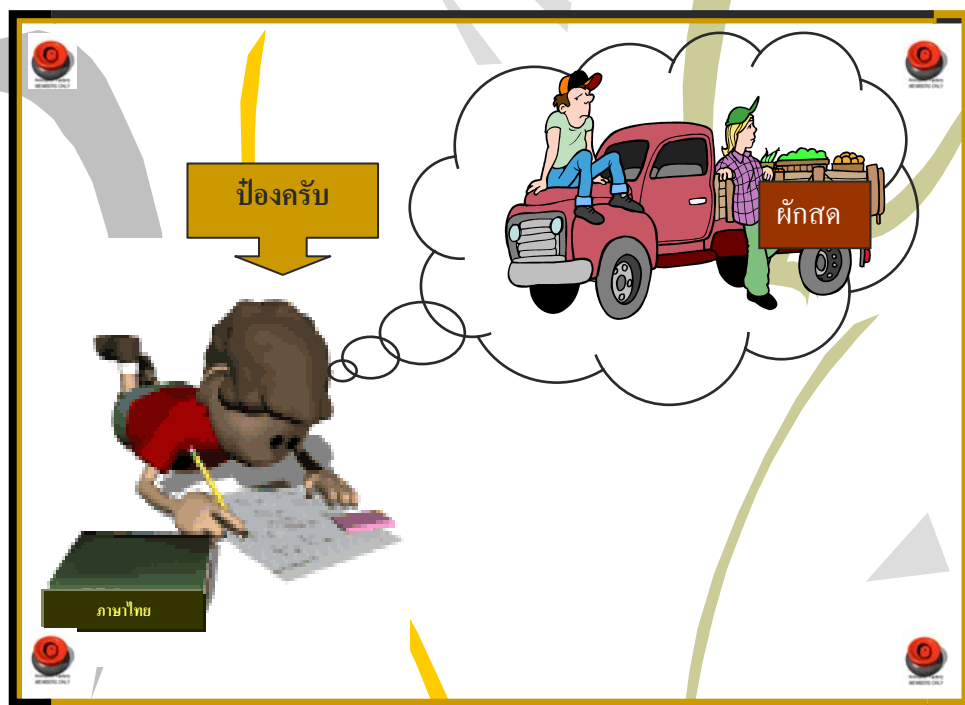
นักเรียน คิดว่า.....
ถ้าคนไม่จำเป็นต้องเรียน
หนังสือจะเกิดอะไรขึ้น

ข้อ 3

เรื่องสนุก ๆ

ตัวอย่าง จดภาพต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

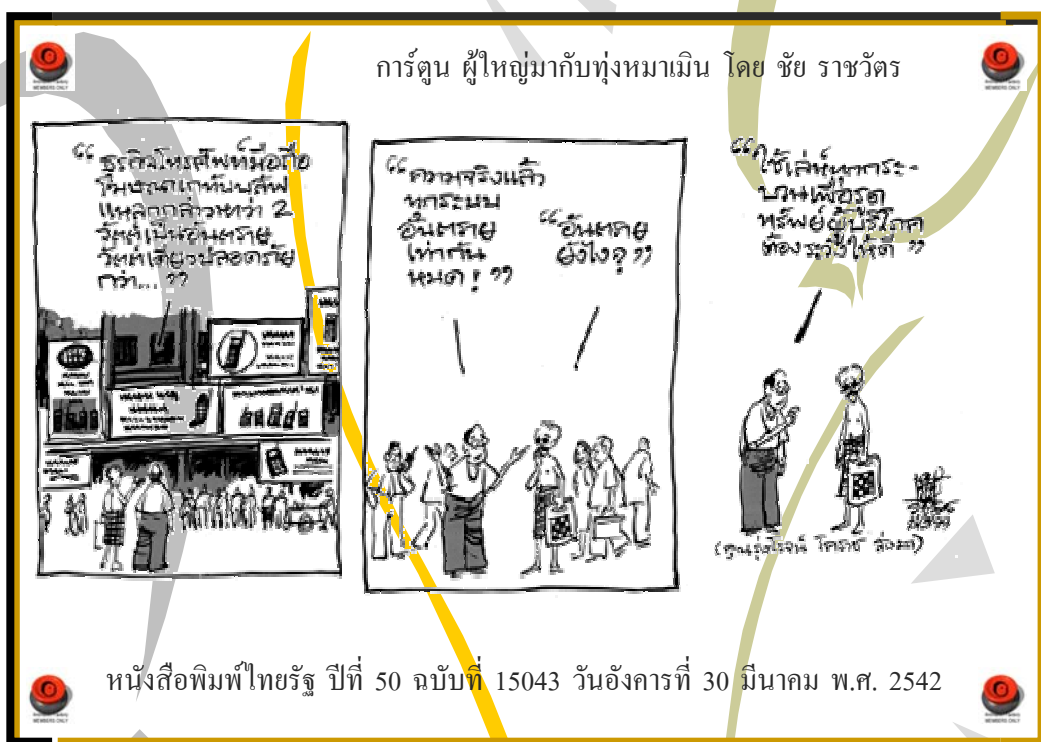

ความฝันของผม , อนาคตของผม , ครอบครัวของผม ,
อาชีพของครอบครัว ,ผักปลอดสารพิษ , ผักสดมีประโยชน์...

เรื่องสนุก ๆ

ถ้าสั่ง จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

เรื่องสนุก ๆ

ถ้าสั่ง จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ท่ามกลางใบไม้ใบเขียว ต้นนกเงือกบินเลื้อยเล่นไล่ ต่างสุขสำราญเบิกบานใจ ไม่นานก็จะได้ลูกน้อยมา พ่อนกเที่ยวหาที่ปลอดภัย เพื่อแม่นกวางไข่ในถ้ำหน้า ในที่สุดก็พบที่ที่หมายตา เป็นโพรงไม้กว้างนักหนาน่าอยู่จึงพ่อนกเงือกคาบของไปคาบของมา กรูรงรังอุ่นนักหนานุ่มน่านั่ง แม่นกเงือกก้าวเข้าไปในรังรัง วางไข่ตามลำพังช่วงจัดการ พ่อนกคาบดินมาปิดโพรงไว้ เปิดนิดหนึ่งพอให้ส่งอาหาร เฝ้านบินออกบินเข้าเหนื่อยเอาการ ปากป้อนผ่านเข้าไปให้แม่นก แต่วันแล้ววันเล่าเฝ้านบินบิน หาลูกไม้ไม่รู้สิ้นบินโผล่ก ป้อนอาหารให้คู่ อยู่งกก จนเหงื่อตกแต่ดีใจได้ลูกมา ผุ่นนกมาประชุมกันในวันพ่อ พ่อนกเงือกเป็นต่อยมในหน้า เขาได้สวมมงกุฎสุคปริดา ได้ชื่อว่าพ่อตัวอย่างสร้างความคิด งามอนามัย กระทรวงสาธาณสุข

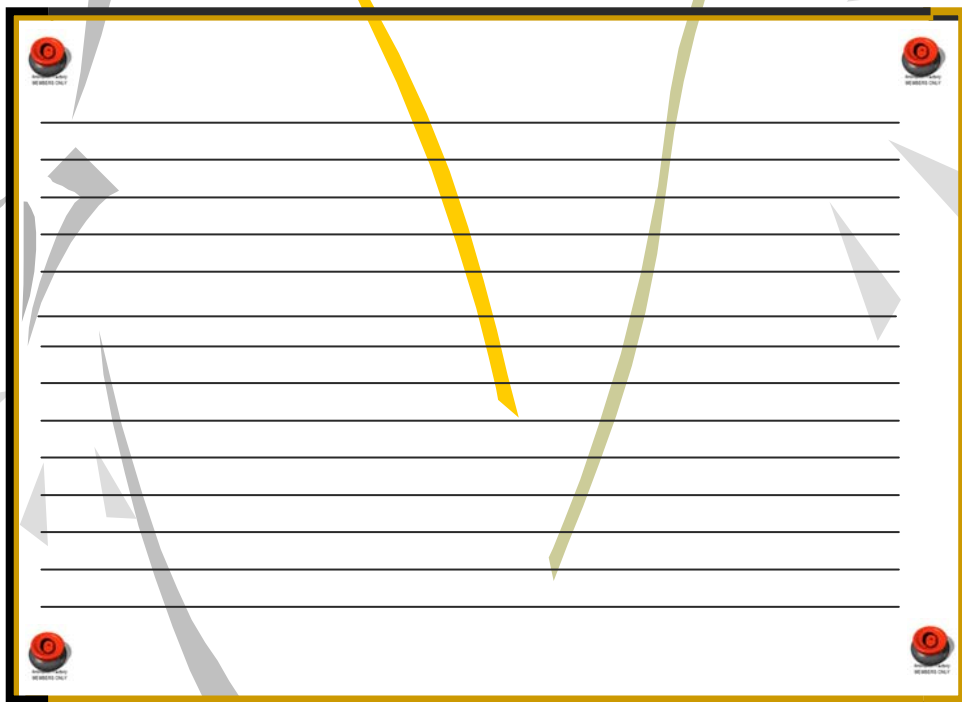
Blank lined area for writing the story title and details.

เรื่องสนุก ๆ

คำสั่ง จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

มีชายสองคน ออกไปหาปลาเป็นประจำ แรกทีเดียวก็พอหาปลาในน้ำตื้น ๆ ได้ ต่อมาก็ต้องออกไปที่น้ำลึกมากขึ้น จึงติดต๋อเรือขึ้นมามากหนึ่ง แล้วก็นำเรือลำนั้นออกไปหาปลาคั้วยกัน จนวันหนึ่งขณะที่กำลังเล่นเรืออยู่กลางน้ำลึก เรือเกิดเข้าไปในทางน้ำวนที่กำลังจะเริ่มเชี่ยวกราก หนึ่งในชายสองคนนั้นเห็นว่าจะไปไม่รอดจึงคิดจะสละเรือ ส่วนชายอีกคนหนึ่งนึกเสียใจว่าเรือ จึงพยายามที่จะรักษาเรือไว้ แล้วหาทางพายออกจากกระแสน้ำวน ทั้งสองคนจึงลองช่วยกันประคับประคองเรือไว้ จนถึงจุดที่จะทานกระแสน้ำวนไม่อยู่ ชายคนที่คิดจะสละเรือบอกว่า ให้รีบทิ้งเรือเสีย ยังพอว่ายทวนกระแสเข้าฝั่งได้ แต่ชายอีกคนหนึ่งไม่ฟัง ยังคงพยายามรักษาเรือต่อไป ท้ายที่สุดชายที่คิดสละเรือก็กระโดดลงน้ำ ว่ายเข้าฝั่งได้ แต่ชายที่สละวนอยู่กับการจะเอา เรือออกจากกระแสน้ำวน ก็จมน้ำไป. "

ตำนานโศลก แห่ง คิตยาน เขียนโดย วีระ สมบูรณ์

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการสอบความคิดสร้างสรรค์

คนที่	คะแนนก่อนการฝึก				คะแนนหลังการฝึก			
	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด คล่อง	ความคิด ยืดหยุ่น	รวม 3 ด้าน	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด คล่อง	ความคิด ยืดหยุ่น	รวม 3 ด้าน
1	132.00	76.00	68.00	276.00	224.00	80.00	75.00	379.00
2	246.00	90.00	72.00	408.00	425.00	151.00	96.00	672.00
3	98.00	65.00	49.00	212.00	378.00	109.00	95.00	582.00
4	184.00	83.00	78.00	345.00	456.00	163.00	97.00	716.00
5	98.00	65.00	54.00	217.00	384.00	122.00	85.00	591.00
6	318.00	140.0	82.00	540.00	486.00	175.00	98.00	759.00
7	145.00	79.00	64.00	288.00	364.00	120.00	87.00	571.00
8	324.00	148.00	82.00	554.00	506.00	198.00	98.00	802.00
9	296.00	101.00	79.00	476.00	452.00	170.00	86.00	708.00
10	182.00	80.00	64.00	326.00	235.00	89.00	71.00	395.00
11	278.00	100.00	78.00	456.00	316.00	114.00	82.00	512.00
12	142.00	77.00	57.00	276.00	310.00	109.00	61.00	480.00
13	182.00	85.00	68.00	335.00	442.00	152.00	87.00	681.00
14	136.00	76.00	59.00	271.00	324.00	108.00	81.00	513.00
15	96.00	61.00	47.00	204.00	306.00	101.00	79.00	486.00
16	132.00	74.00	57.00	263.00	326.00	123.00	76.00	525.00
17	248.00	98.00	78.00	424.00	368.00	130.00	86.00	584.00
18	98.00	58.00	32.00	188.00	146.00	79.00	52.00	277.00
19	149.00	78.00	56.00	283.00	226.00	86.00	60.00	372.00
20	281.00	114.00	78.00	473.00	586.00	243.00	98.00	927.00
21	246.00	91.00	81.00	418.00	322.00	106.00	86.00	514.00
22	112.00	70.00	59.00	241.00	152.00	74.00	62.00	288.00
23	89.00	48.00	24.00	161.00	256.00	93.00	53.00	402.00
24	72.00	42.00	21.00	135.00	302.00	100.00	64.00	466.00
25	100.00	68.00	51.00	219.00	326.00	113.00	68.00	507.00

ตาราง 5 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนการฝึก				คะแนนหลังการฝึก			
	ความคิดริเริ่ม	ความคิดคล่อง	ความคิดยืดหยุ่น	รวม 3 ด้าน	ความคิดริเริ่ม	ความคิดคล่อง	ความคิดยืดหยุ่น	รวม 3 ด้าน
26	310.00	136.00	81.00	527.00	578.00	229.00	92.00	899.00
27	178.00	81.00	69.00	328.00	308.00	105.00	76.00	489.00
28	288.00	101.00	78.00	467.00	576.00	234.00	89.00	899.00
29	300.00	122.00	75.00	497.00	496.00	177.00	86.00	759.00
30	146.00	71.00	59.00	276.00	406.00	142.00	72.00	620.00
31	99.00	62.00	45.00	206.00	324.00	111.00	65.00	500.00
32	176.00	81.00	71.00	328.00	423.00	161.00	82.00	666.00
33	68.00	42.00	21.00	131.00	456.00	128.00	73.00	657.00
34	96.00	57.00	32.00	185.00	214.00	81.00	46.00	341.00
35	329.00	166.00	65.00	560.00	560.00	230.00	79.00	869.00
36	140.00	71.00	62.00	273.00	442.00	130.00	72.00	644.00
37	142.00	71.00	52.00	265.00	203.00	79.00	63.00	345.00
38	296.00	122.00	76.00	494.00	552.00	231.00	85.00	868.00
39	68.00	44.00	28.00	140.00	156.00	75.00	34.00	265.00
40	278.00	100.00	74.00	452.00	484.00	184.00	86.00	754.00
41	94.00	51.00	25.00	170.00	216.00	185.00	42.00	343.00
42	175.00	80.00	68.00	323.00	318.00	117.00	76.00	511.00
43	311.00	127.00	81.00	519.00	552.00	228.00	91.00	871.00
44	72.00	45.00	29.00	146.00	302.00	108.00	67.00	477.00
45	32.00	14.00	5.00	51.00	98.00	36.00	17.00	151.00
46	100.00	61.00	41.00	202.00	165.00	68.00	48.00	281.00
47	98.00	51.00	39.00	188.00	426.00	142.00	76.00	644.00
$\bar{X}$	174.04	81.34	57.74	313.13	389.00	131.68	74.47	565.15
SD	87.91	30.70	20.31	135.22	130.03	51.44	17.89	194.31

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเหมพรรณ โนทะยะ
วัน เดือน ปีเกิด	26 มิถุนายน 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 335/109 ส่องแสงคอนโด ซอยเพชรเกษม 4 ถนนเพชรเกษม แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้สอนในกลุ่มสาระฯ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. 2535	การศึกษาระดับบัณฑิต (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยนเรศวร
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการมัธยมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ